

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 596

Poznań, wtorek dnia 29 grudnia 1931

Rok XXVI

Dwie enuncjacje

Na drugiej stronie znajdują Czytelnicy dwie enuncjacje doniosłe, interesujące cały polski świat katolicki.

Pierwszą z nich jest oświadczenie Jezuita ks. J. Urbana, przysłane nam przez Polską Katolicką Agencję Prasową. Ks. Urban w oświadczeniu tem wyraża żal i skruchę z powodu artykułu p. t. „Jak bronić małżeństwa”, który był zamieszczony w „Przeglądzie Powszechnym” w związku z projektem prawa małżeńskiego, opracowanym przez komisję kodyfikacyjną. Artykuł ten gorzej, niż oportunistyczny, stojący w jaskrawej sprzeczności z odezwą episkopatu polskiego, został skwapliwie wyzyskany przez czynniki, wrogi Kościołowi Katolickiemu. Pismo nasze w interesie katolickim świadomie nie zajmowało się obszerniej wywodami ks. Urbana, ograniczając się do ogłoszenia komunikatu Polskiej Katolickiej Agencji Prasowej, w którym władze nasze kościelne stanowczo odcięły się od sposobu rozumowania ks. Urbana. Nie wchodząc w szczegóły dalszego biegu sprawy, wskazujemy jako jej zakończenie — drugostronne oświadczenie, w którym ks. Urban wyraża ubolewanie, że z tak niefortunnym artykułem wystąpił.

Dla nas zamknięte są tem samem akta owego artykułu. Nie możemy jednakowoż zataić, że pożądanym byłoby, żeby wogóle w działalności publicystycznej ks. Urbana więcej miarodajne były motywy zasadnicze, aniżeli względy taktyczne - oportunistyczne. Niejednokrotnie już widzieliśmy czynniki liberalno-masońskie, jak zacierają ręce z powodu — powiedzmy oględnie — elastycznej argumentacji ks. Urbana, a zarazem, jak robiły uwagi złośliwe na temat „jezuickiej” metody myślenia i dowodzenia, wyrządzając ciężką krzywdę zakonowi jako całości.

To dla katolików nie z miana tylko, lecz z przekonania, dotkliwie i bolesne. I dlatego pragniemy szczerze i gorąco, by wrogom Kościoła nie dostarczano materiału do jego zwalczania i paraliżowania jego akcji zbawiennej.

Druga enuncjacja ważna, którą Czytelnicy znajdują na następnej stronie, to odpowiedź Polskiej Katolickiej Agencji Prasowej na artykuł p. B. B. Janusza Radziwiłła w konserwatywnej prasie, jak w „Dniu Polskim”, „Dzienniku Pozn.” i „Czasie”.

Doczekaliśmy się czasów, w których wódz i organa prasowe konserwatyzmu „sanacyjnego” mało przejmują się systematyczną kampanją sfer liberalno-masońskich przeciwko Kościołowi Katolickiemu, a zato frontowym atakiem godzą w katolików, w kapłanów katolickich, w katolickich biskupów, których raczą uważać za nieprawomyślnych, za nielojalnych w stosunku do państwa, przyczem wódz i organa prasowe konserwatyzmu „sanacyjnego” — jak zwykle — utożsamiają rząd z państwem i wypowiadają niedwuznaczne groźby. I doczekaliśmy się czasów, w

Fabryki duńskie, szwedzkie i holenderskie kujaą zbroję niemiecką

Sensacyjne rewelacje o zbrojeniach niemieckich

Paryż, 29. 12. (PAT.) Dziennik „Figaro” komunikuje, że wielkie poruszenie wywołała wczoraj w akademii nauk wiadomość podana przez jednego z jej członków o usilnem zbrojeniu się Niemiec.

Finansowy współpracownik pewnej poważnej firmy paryskiej powrócił w tych dniach z Holandji, dokąd jeździł w sprawach handlowych. W czasie swojego pobytu w Holandji udało mu się zebrać bardzo ciekawe dane o ru-

chu w fabrykach materiałów wybuchowych Szwecji, Danji i Holandji. Okazuje się, że fabryki te istnieją prawie wyłącznie dzięki olbrzymim zamówieniom rządu niemieckiego. Fabryki holenderskie, szwedzkie i duńskie wyrabiają wielką ilość dział i amunicji oraz różnych dodatkowych przedmiotów uzbrojenia, które są natychmiast wysyłane do Niemiec. Niemcy za materiały te płać w sposób regularny bez najmniejszego opóźnienia.

Niemcy o stanowisku Ameryki w sprawie długów i odszkodowań

Berlin, 29. 12. (PAT.) Wiadomość o stanowisku urzędowych kół amerykańskich w sprawie zwołania międzynarodowej konferencji reparacyjnej wywołuje rozczarowanie w prasie niemieckiej.

Socjalistyczny „Vorwärts” podkreśla, że Ameryka zwraca się do państw europejskich tylko z dobrymi poradami, uchylając się stale od aktywnej interwencji. Amerykanie może wmawiają sobie, że przez stanowczą odmowę skreślenia długów wojennych oddają Niemcom przysługę. W Niemczech tylko ludzie o mentalności dzieci w sprawach politycznych mogą się cieszyć, ilekroć Ameryka zwraca się z nieprzyjawnymi słowami przeciwko

Francji. W praktyce demonstracje tego rodzaju wychodzą zawsze na szkodę narodu niemieckiego.

To samo dotyczy owego silnego wypadu, podjętego przez sen. Boraha przeciwko traktatowi wersalskiemu. Jedynym konkretnym rezultatem tej deklaracji było narazie utrudnienie możliwości rewizji. Coż zaś powiedzieć z tego, jeśli sen. Borah i inni głoszą ustawicznie, że powinno się darować Niemcom ciężary reparacyjne, a jednocześnie dodają, że o skreśleniu lub choćby zmniejszeniu długów Francji i Anglii nie ma mowy. Tymczasem praktycznie oznacza to tylko wzmocnienie oporu Francji przeciwko skreśleniu odszkodowań.

Watykan a Hitler

Falszywe pogłoski fabrykowane przez narodowych socjalistów

Rzym, 29. 12. (Tel. wł. KAP.) Usiłowania narodowych socjalistów niemieckich, zmierzające do poprawienia stosunków z Kościołem katolickim, a przez to do nawiązania łączności z niemiecką partją centrową, które wyraziły się przedewszystkiem w ostatnim dziele pisarza hitlerowskiego, Federa, oraz w tej rezerwie samego Hitlera, w stosunku do Kościoła, jaka cechuje jego ostatnie posunięcia, wywołały znaczne zaniepokojenie i liczne komentarze.

Szczególnie jednak wielkie wrażenie wywołała kolportowana ostatnio przez prasę niemiecką pogłoska, jakoby rzymska kongregacja do spraw kościelnych nadzwyczajnych miała wypowiedzieć

się przychylnie w sprawie poprawienia stosunków z hitlerowcami i zdecydowała o swem stanowisku poinformować episkopat niemiecki.

W związku z tem „Mittel Rheinische Volkszeitung” na podstawie opinji, zasięgniętej u sfer kościelnych ogłasza co następuje: „Informacja ta jest całkowicie nieścisła. Episkopatowi niemieckiemu nie udzielano żadnych wiadomości o decyzji kongregacji w kwestji nacjonal-socjalizmu”.

Wszystkie zatem informacje o zmianie stosunku władz kościelnych do hitleryzmu, fabrykowane przez samą partję, nie odpowiadają prawdzie.

Groźna sytuacja pod Czin-Czou

Moskwa, 29. 12. (Tel. wł.) Sytuacja w rejonie Czin - Czou przedstawia się według doniesień korespondentów sowieckich w dalszym ciągu groźnie. Z jednej strony sztab japoński przeprowadza w tym rejonie koncentrację swoich sił, z drugiej dowództwo chińskie czyni przygotowania do odrzuce-

nia ataków japońskich. W akcji sztabu japońskiego zapewnili swój udział wszyscy prawie gubernatorzy chińscy.

Moskwa, 29. 12. (PAT.) Korespondenci sowieccy podają, że wojska japońskie przekroczyły rzekę Lao i dotarły do miejscowości Tanczuonte, położonej na ptn. od Inkou.

których Polska Katolicka Agencja Prasowa musi tę napaść konserwatyzmu „sanacyjnego” na katolików, na kapłanów katolickich i katolickich biskupów odpiąć. — odpiąć przedewszystkiem stwierdzeniem prawdy, stwierdzeniem rzeczywistego stanu rzeczy w

państwie polskiem i rzeczywistego stosunku żywiołów katolickich w Polsce do państwa.

Dziwne czasy! Dziwne groźby, i niezwykle w świecie katolickim usą je wypowiadają! Są rzeczy, które będą zapamiętane

O czem mówiono w czasie świąt

Nasz korespondent warszawski donosi:

O czem mówiono podczas świąt mi-nionych?

U początku zimy pojawiały się w prasie pogłoski na temat domniemyanych zmian w rządzie. Wspominano, że miałyby się dokonać podczas okresu świątecznego. Jeżeli można się orjentować w zamiarach czynników decydujących, to niema w danej chwili tendencji do przeprowadzania zmian w rządzie. Mogą oczywiście nastąpić takie czy inne przesunięcia personalne dla takich czy innych względów, ale to nie oznaczałoby wcale zmiany gabinetu. Raczej można by przypuszczać, że czynnikiem rządowym chodzi o przeprowadzenie przez gabinet obecny budżetu, który on opracował. Zmiany mogłyby nastąpić dopiero po zamknięciu sesji sejmowej.

Późniejsze zwołanie narady i przedstawienie jej zasadniczych linii t. zw. małej ustawy samorządowej zdaje się wskazywać, że w sferach rządowych istnieje zamiar przeprowadzenia tego projektu rychło przez parlament. Przy obecnem tempie prac niczy nie przeszkadzało przeprowadzeniu przez oba ciała parlamentarne w okresie obecnej sesji budżetowej i tego przedłożenia.

Za to w niektórych kołach gospodarczych wykuwa się osobliwa idea, wzorowana na Brüningu: idea obdarzenia rządu pełnomocnictwami w sprawach gospodarczych. Dekrety Hindenburga i Brüninga wywołały w kołach gospodarczych polskich wrażenie, zwłaszcza, że sfery gospodarcze są przekonane, iż w drodze bezpośrednich rozmów uda się im o wiele łatwiej przełamać swój punkt widzenia, niż w drodze parlamentarnej.

Szczególnie na pełnomocnictwa naciskają sfery rolnicze. Fatalne położenie tej dziedziny życia gospodarczego u nas wytwarza pewne fermenty w łonie organizacji rolniczych, które tak potulnie poddały się wszelkiej woli czynników rządzących. W naradach, prowadzonych w łonie klubu B. B. zarysowały się silne tendencje regulowania wszystkich zagadnień, wywołanych kryzysem, w drodze dekretów. Kto wie, czy kołom kierowniczym ta koncepcja by nie odpowiadała, jakkolwiek w ich gronie są silne wpływy, dążące do podzielenia się odpowiedzialnością także z czynnikami społecznymi, skupionymi w B. B.

Tuż przed świętami dużą sensację wywołała wizyta ministra Zaleskiego u p. ministra spraw wojskowych. Rozmowa trwała przeszło godzinę. Oczywiście chodziło przedewszystkiem o sprawozdanie z rozmów londyńskich, a także o sprawozdanie z przebiegu rokowań o pakt nieagresji z Sowietami. Zapowiedziane na 8 stycznia przybycie rumuńskiego ministra spraw zagranicznych Ghiki niewątpliwie pozostaje w związku z temi zagadnieniami.

Dużo światła na stan tej kwestji rzucił świąteczny wywiad Stalina. Widać że, że rokowania mają przebieg korzystny.

Nierozstrzygnięta jest jeszcze kwestja miejsca, gdzie traktat będzie podpisywany. Rosja proponuje Moskwę, podnosząc, iż ona pierwsza wystąpiła z propozycją zawarcia takiego traktatu. Z drugiej strony wysuwana jest propozycja podpisania umowy w Warszawie albo Rydze. Zdaje się, że o ten szczegół rokowania się nie rozbijają.

H. W.

Ks. Urban T. J. wyraża ubolewanie

z powodu swego artykułu o prawie małżeńskim

Polska Katolicka Agencja Prasowa ogłasza następujące oświadczenie ks. J. Urbana T. J.:

Mój artykuł p. t. „Jak bronić małżeństwa?”, opublikowany w „Przeglądzie Powszechnym” z grudnia bież. roku dał zwoleńnikom t. zw. ślubów cywilnych i rozwodów okazję do powoływania się na mnie, jakoby w części skłaniał się ku projektowi prawa małżeńskiego, opracowanemu przez komisję kodyfikacyjną. Wobec tego pragnę zaznaczyć, że nie zamierzałem i nie zamierzam odstąpić w niczem od nauki katolickiej, ani od postanowień prawa kościelnego w kwestji małżeństw. Nie chciałem też w niczem osłabić akcji, wszczętej przez Najprzewielebniejszy Episkopat ku obronie małżeństwa katolickiego przed wspomnianym projektem. Zamiarem moim było podać wskazówki taktyczne dla skutecznej obrony stanowiska katolickiego w tej sprawie.

W szczególności oświadczam, że w sprawie formy zawierania małżeństwa stoję bezwzględnie na stanowisku prawa kanonicznego, nie dopuszczającego ślubów cywilnych, które Kościół uważa stanowczo za konkubinaty.

Dalej stwierdzam, że w sprawach małżeństwa chrześcijańskiego katolicy są bezwzględnie zależni od nauki i przepisów Kościoła Katolickiego, od których odstępować im nie wolno.

Zastrzegam się wyraźnie przeciwko pojmowaniu mojego artykułu tak, jakoby podsuwał myśl przeprowadze-

nia plebiscytu w sprawie małżeństwa chrześcijańskiego. W rzeczach bowiem, określonych przez wiarę i prawo kościelne, plebiscyty są niedopuszczalne.

Wspominając o konstytucji i konkordacie w związku z projektem prawa małżeńskiego, nie rozumiałem tej rzeczy tak, jakoby katolicy nie znajdowali w konstytucji i konkordacie żadnej podstawy do obrony małżeństwa chrześcijańskiego.

Uważałem i uważam za wskazaną i nawet konieczną współpracę prawników o przekonaniach i zrozumieniu zasad katolickich w komisji kodyfikacyjnej przy redagowaniu nowego projektu ustawy małżeńskiej.

Tak pojmowałem i pojmuję rzeczony artykuł i dlatego protestuję przeciwko nadużywaniu moich myśli i słów do propagowania ślubów cywilnych a nawet rozwodów. Jako kapłan i publicysta katolicki solidaryzuję się zupełnie z orędziem i akcją Episkopatu w sprawie projektu prawa małżeńskiego, opracowanego przez komisję kodyfikacyjną. Jeżeli niektóre myśli moje wyraziłem niejasno i nieszczęśliwie, za to przepraszam i to odwołuję. Szczerze nad tem ubolewam, że z mojego artykułu korzystano ku szkodzie sprawy tak ważnej, jaką jest sprawa małżeńska. Aby temu kres położyć, proszę Najprzewielebniejszy Episkopat o przyjęcie tego mojego oświadczenia do wiadomości oraz, jeżeli to uzna za wskazane, o jego ogłoszenie.

Kraków, dnia 24 grudnia 1931.

(—) Ks. J. Urban T. J.

Kościół, jego biskupi i duchowieństwo a państwo

Pol. Katolicka Agencja Prasowa w odpowiedzi p. B. B. Januszowi Radziwiłłowi

Polska Katolicka Agencja Prasowa ogłasza, co następuje:

W ostatnich czasach niejednokrotnie słyszy się groźby pod adresem Kościoła Katolickiego w Polsce, groźby wywołania wojny religijnej. Pogroźki te czytaliśmy w feljetonach Boya - Żeleńskiego oraz w niedawno wydanej książce wojewody Kostka-Biernackiego „Djabeł Zwycięzca”.

Nieoczekiwanie powtórzył te groźby w formie ostrzeżenia ks. Janusz Radziwiłł w artykule wigilijskim na łamach „Dnia Polskiego” (nr. 352). Na wstępie książkę konstataje, że „niema chyba dziedzin życia, gdzieby hasłem powszechnem nie była walka zamiast współpracy”. Wyjątek stanowi dziedzina stosunków Kościoła do państwa. Tu ks. Radziwiłł ma rację. Nawet w okresie najbardziej rozwydrzonego partyjnicstwa, upadku autorytetów, Kościół miał zachować swą bezstronność i powagę. Wpływał też na złagodzenie antagonizmów, bo Kościół w swej myśli, będąc wszystkim dla wszystkich, nie może wiązać się z jakąkolwiek partją.

Zgadzały się z księciem, że największym nieszczęściem dla „wszystkich państw i społeczeństw jest zawsze walka państwa z Kościołem”.

Dalej książkę Radziwiłł stwierdza, że istnieje u nas „niebezpieczeństwo możliwego konfliktu”. Rząd — według ks. Radziwiłła — tego konfliktu nie pragnie. Na dowód ma służyć nominacja kapłana katolickiego na podsekretarza stanu, który ma „pieczęć nad stosunkami państwa do Kościoła”. „Nie znam przykładu — pisze ks. Radziwiłł — żeby jakiegokolwiek inne państwo współczesne w ten właśnie sposób zaznaczyło swą gotowość i wolę współpracy z czynnikami kościelnymi”.

Otóż w tym punkcie ks. Radziwiłł nie jest zgodny z rzeczywistością. Czyż, jako polityk i prezes komisji sejmowej spraw zagranicznych nie wie, że w państwach współczesnych kapłani katolicki sprawowali i sprawują nie tylko urząd podsekretarza stanu, ale premierów i ministrów, nawet w państwach o większości niekatolickiej? Czyżby zapominał, że w ciągu szeregu lat kanclerzem Austrii był ks. prałat Seipel, po nim ministrem w rządzie ks. dr. Innitzer, profesor uniwersytetu wiedeńskiego? A w Niemczech w ciągu dziesięciu lat powojennych ministrem pracy i zastępcą kanclerza Rzeszy, czyż nie był ks. dr. Brauns? W Czechosłowacji ministrem i zastępcą premiera od pierwszych chwil niepodległości państwa tego jest ks. prałat Szramek. Na Węgrzech szereg lat ministrem był s. p. ks.

prałat Voss, a po jego śmierci ministrem oświaty ks. prałat Ernšt. W Holandji długie lata był ministrem zmarły niedawno ks. prał. Nolens. Czy tych przykładów mało? Niewątpliwie, że i w tych państwach nominacja księży na ministrów miała na celu również utrzymanie dobrych stosunków pomiędzy Kościołem a państwem, chociaż do tego, aby istniały dobre stosunki pomiędzy temi władzami, nie jest wcale konieczną nominacja kapłanów na stanowiska kierownicze w państwie.

Każdy człowiek uczciwy, szanujący uczucia religijne, a zwłaszcza katolik nie z metryki tylko, ale z przekonania i z życia własnego będzie dbał o harmonijne stosunki pomiędzy Kościołem i państwem.

Ks. Radziwiłł pisze że dobra wola utrzymania harmonijnych stosunków istnieje ze strony rządu, jak również ze strony Ojca św. Wszystko zatem byłoby dobrze, gdyby w grę nie wchodziły „czynniki inne, hierarchicznie niższe, nie pozbawione jednak ani wpływu, ani praktycznego znaczenia”. A więc w obozie rządowym istnieją elementy woli, dla których zatarg z Kościołem jest rzeczą upragnioną. „O nich pisać nie warto, bo przekonani są nie dadzą, ani wyleczyć se swoich tradycyjnych przekonań czy uprzedzeń”.

Cóż więc z tego, że rząd pragnie unikać konfliktów z Kościołem, kiedy elementy antykatolickie, tkwiące w obozie rządowym, dają wciąż znać o sobie, prowokując swemi wystąpieniami uczucia katolickie? Czyż mało tego mamy? Czyż ludzie ci nie zajmują wysokich i wpływowych stanowisk, występując gwałtownie przeciwko religii w ogóle i dopuszczając się obrazy Stolicy Apostolskiej, czego niema w żadnym państwie kulturalnym?

Ks. Radziwiłł dziwnie lekko nadtem przechodzi do porządku, a jednocześnie całe ostrze swych strzał kieruje w inną stronę, na którą chce zrzucić całą winę i odpowiedzialność. „Godniejszą zastanowienia rzeczą jest — pisze ks. Radziwiłł — jednak to, że i po stronie katolickiej są elementy nie pozbawione znaczenia i wpływu nawet wśród wyższego duchowieństwa, których zachowanie zdaje się dowodzić chęci zaostrenia i przyspieszenia konfliktu, któryby ich zdaniem musiał doprowadzić do upadku rządu czy regimie'u i poprzez walkę z Kościołem, jako środka, do triumfu partji, jako celu. W tem tkwi niebezpieczeństwo. Wiemy bowiem i wierzymy, że Kościół jest niezwyciężony, bynajmniej jednak nie katolicy jako tacy, i że to, co może poprzedzić okres prześladowań stać się trium-

fem całości, może bardzo dobrze równocześnie być klęską jednej jego części. Tej prawdy zdają się nie widzieć ci mali i ci więksi, którzy, miast łagodzić i pośredniczyć, widzą swe powołanie w tem, by na każdym kroku, tam także, gdzie interes Kościoła tego bynajmniej nie wymaga, zadrażniać, zohydzać, rozsiewać fałszywe pogłoski i agitować”.

W ten sposób, jak powyżej, ujmując sprawę, ks. Radziwiłł zwraca ostrze swego ataku nie przeciwko poszczególnym osobom, ale przeciwko całemu Kościołowi w Polsce, dając nową broń do ręki jego wrogom i bałamucąc opinię katolicką. I tem gorzej, że autor uchyla się od cytowania „przykrych faktów i znanych nazwisk”.

Przeciwko tej metodzie walki musimy kategorycznie zaprotestować. Niema kapłana - Polaka, któryby chciał walczyć z państwem polskim, albo dążył do konfliktu pomiędzy Kościołem i państwem. Duchowieństwo polskie może z dumą o sobie powiedzieć, że w historii naszej ojczyzny magna pars fuit jej całego dorobku państwowego, cywilizacyjnego, jej dorobku w dziedzinie nauczania, a nawet gospodarczej. Walczyć przeciwko państwu zabrania kapłanowi prawo Boże i prawo kanoniczne. Dla każdego kapłana „nadprzyrodzona miłość do Kościoła i przyrodzona miłość do ojczyzny w gruncie są siostrami bliźnięciami i obie mają jednego i tego samego Ojca, t. j. Boga” (Encyk. Leona XIII Sapientiae christianae).

Boskiem posłannictwem Kościoła jest stać na straży nie tylko wiary, do czego wielu chce ograniczyć pracę duchowieństwa, ale również i moralności katolickiej. Walczy się z Kościołem

Czy federacja naddunajska?

W okresie świąt zaszły bardzo znamienne fakty nad Dunajem. Przedewszystkiem w dniu 23 grudnia rząd węgierski ogłosił zapowiedane od pewnego czasu moratorium co do spłaty przeważnej części węgierskich długów państwowych i prywatnych. Położenie państwa węgierskiego jest, jak wiadomo, niestychanie ciężkie. Jako kraj wybitnie rolniczy Węgry odczuły bardzo silny spadek cen na produkty rolne. Bilans handlowy Węgier jest bierny i państwo nie posiada wprost dewiz na spłacanie swoich długów. Z moratorium zostały wyłączone jedynie niektóre długie, zawarte pod egidą Ligi Narodów.

Ciężkie położenie Węgier wywołuje w całym kraju bardzo silne reakcje. Od 10 lat rządził na Węgrzech hr. Bethlen, który utrzymywał się przy władzy w sposób napół dyktatorski, uzyskując większość w parlamencie przy pomocy jawnych wyborów. System ten trwał dopóty, dopóki istniały możliwe warunki gospodarcze. Gdy kryzys się zaostriżył, p. Bethlen pod wpływem wzrastającego niezadowolenia ustąpił przed kilku miesiącami z rządu, a jego miejsce zajął hr. Karolyi. Nie potrafił on jednak utrzymać jednolitości w grupie rządowej, ani rozwiązać kryzysu finansowego. Parlamentarny blok prorządowy zaczyna się rozkładać. Z bloku wystąpiła partja chrześcijańsko-gospodarcza i przewidziane są dalsze rozłamy.

Jednocześnie opozycja podjęła na rząd silny bardzo atak. Posiada ona charakter niejednolity. Z jednej strony reprezentują ją legitymiści, zwolennicy ukoronowania arcyksięcia Ottona, z drugiej — widzimy lewicę z socjalistami. Niedawno odbył się zjazd opozycji, na którym postanowiono skupić wszystkie siły do walki z rządem. Na czoło opozycji wysunęli się legitymiści, których popierają liberałowie. Liczą oni na to, że socjaliści będą popierali kroki bloku opozycyjnego. Opozycja wystąpiła już z komisji trzydziestu trzech, która działa jako mandatariusz całego parlamentu. Naczelnym hasłem opozycji jest rozwiązanie obecnego parlamentu i rozpisanie tajnych i uczciwych wyborów. Czy blok prorządowy zgodzi się na takie harakiri, nie jest jeszcze pewnym.

Tymczasem w sferach rządzących coraz jaśniej ujawnia się pogląd, że ciężkie położenie Węgier wymaga wprowadzenia tego kraju do odosobnienia, w jakim się znalazł, prowadząc od 10 lat politykę rewizjonistyczną, skierowaną przeciwko państwu Małej Koalicji. Politykę tę reprezentował hr. Bethlen, który szukał dla niej poparcia we Włoszech.

Obecnie widoczne są pewne kroki, które wskazują, że politycy węgierscy — niewątpliwie pod wpływem Francji — chcieliby wyjść z tej izolacji. Kro-

Szczęśliwe małżeństwo?

Tysiące ludzi znalazło szczęście rodzinne przez jedno

OGŁOSZENIE GAZETOWE

sw 12 561/2

nie tylko wtedy, gdy zamyka się świątynie, lub wiezi się kapłanów, lecz również gdy toleruje się lub wspomaga działalność sprzeczną z nauką Chrystusową, gdy patrzy się obojętnie na zalewającą kraj nasz pornografię, na zohydzenie religii i Kościoła, na niebezpieczeństwa, grożące świętości ogniska rodzinnego i zdrowiu duchowemu narodu.

W tym wypadku kapłani nie mogą być bezczynni i milcząco aprobować niegodziwości. Zabierając głos w tych sprawach, duchowieństwo nie występuje przeciwko państwu, ale broni jego podstaw i spełnia swój obowiązek duszpasterski a zarazem i patriotyczny.

ki te idą w dwóch kierunkach. Z jednej strony zwracają się do Rumunii, a z drugiej ku Austrii, a nawet ostatnio ku Czechosłowacji. Rozmowy prowadzi p. Bethlen, który niedawno udał się do Rumunii, gdzie odbył tajemniczą konferencję z królem Karolem II. Nie wiadomo, do czego doprowadziły te rozmowy, gdyż jednocześnie nadeszły wiadomości, że hr. Bethlen wystąpił z projektem porozumienia gospodarczego między Węgrami, Austrią i Czechosłowacją. Projekt ten, jako całkowicie naturalny, powiatał z uznaniem „Temps” w artykule wstępnym, a jednocześnie p. Benesz ogłosił w „Pesti Naplo” wywiad, w którym oświadcza, że „logika wymaga zbliżenia politycznego i ekonomicznego między Węgrami i Czechosłowacją”.

Czy obecny kryzys gospodarczy i ciężkie położenie zarówno Węgier, jak i Austrii skłonią te państwa do wejścia do federacji naddunajskiej trudno narazie ustalić. Pomysł ten jednak jest popierany przez Francję, która widzi w nim najlepsze zabezpieczenie przed „Anschlusssem” i pokrzyżowanie planów niemieckich. A że zarówno Austrija, jak i Węgry muszą dziś więcej niż kiedykolwiek liczyć się z frankiem francuskim, więc realizacja tych pomysłów przedstawia się dość realnie. Federacja naddunajska spotkałaby się natomiast z sprzeciwem ze strony Niemiec, a zwłaszcza hitlerowców, którzy obecnie rozwijają wielką aktywność na terenie austriackim. A poza tem federacji naddunajskiej są tradycyjnie przeciwni Włosi. Widzimy z tego, że nad Dunajem rozpoczyna się poważna gra.

Pogłoski o zmianach w rządzie

Prasa warszawska donosi, że w kołach politycznych krążą pogłoski o mających jakoby nastąpić zmianach w rządzie. Zmiany te miałyby iść w kierunku ponownego objęcia premierostwa przez p. Bartla i obrania kursu bardziej „pojednawczego” w stosunku do opozycji. Miałoby to nastąpić za dwa miesiące, po sesji budżetowej. Niektóre pisma notują nawet pogłoski, jakoby do owego nowego rządu mieli wejść przedstawiciele stronnictw opozycyjnych. Mówi się przytem, że utworzenia takiego rządu życzy sobie opinja francuska i że rząd ów miałby szanse uzyskać we Francji większą pożyczkę.

Pogłoski te notujemy z obowiązku dziennikarskiego. Co się tyczy wejścia do ewentualnego nowego rządu przedstawicieli opozycji, to mogłoby tu srodkować tylko o pewne osobistości ze sfer „centrolewu”.

Bilans bankruta

„Le Temps“ o zdolności płatniczej Niemiec

Paryż, 29. 12. (PAT). Omawiając orzeczenie komitetu rzeczoznawców w Bazylei, dziennik „Le Temps“ stwierdza, że na pokrycie znacznej części swego długu zewnętrznego, wynoszącego 12 miliardów marek, Niemcy posiadają teoretycznie aktywa wystarczające, w rzeczywistości jednak, wobec udzielenia przez nie kredytów handlowych, których częściowo nie są w stanie odzyskać z powrotem, i wobec długoterminowych inwestycji, przez nie poczynionych, oraz strat, które poniosły na swych inwestycjach zagranicznych, aktywa te okazują się bezwarunkowo za słabe na pokrycie krótkoter-

minowych długów zewnętrznych. Niemcy są więc w niemożności spłacenia tych długów i ich bilans handlowy jest bilansem bankruta. Po ustaleniu tej okoliczności powstaje pytanie, czy możliwym jest przeszkodzić ostatecznej ruinie Niemiec, co pociągnęłoby dla całego świata konsekwencje, o których obojętnie trudno pomyśleć.

Rządy, które wezmą udział w konferencji haskiej, będą musiały odważyć się powziąć odpowiedzialność za konsekwencje swych decyzji, nie dając się powodować względami o charakterze sentymentalnym.

Wojna światowa niczego ich nie nauczyła

Emil Buré o francuskich socjalistach

Paryż, 29. 12. (PAT). Mówiąc o stanowisku socjalistów francuskich w sprawie rozbrojenia, Emil Buré pisze w dzienniku „L'Ordre“ m. in. co następuje: Na nic się więc przydała nauka wyciągnięta z wojny.

Socjaliści mogą przystąpić do wydania nowej serji swego sławetnego afiszu o szaleństwie zbrojeń, który zapewnił im tyle głosów przy wyborach w roku 1914. Niemcy nie dali im wówczas czasu na wykorzystanie swego powodzenia, lecz będą one być może

sprytniejsze obecnie. Hitler zaczeka z napadnięciem na nas, aż okażemy się rozbrojonymi pod względem wojskowym i moralnym. Kierownicy naszej polityki starają się wprowadzić ostrzec kraj przed kapitanami pacyfizmu, powtarzając, że pokój nie stanowi bynajmniej monopolu jednego stronnictwa, lecz podobne oświadczenia są niedostateczne. Kierownicy naszego rządu powinni ustawicznie krzyżeć głośno, że niepodległość Francji nie była nigdy bardziej zagrożona, niż obecnie.

Straszliwa zemsta zbrodniarzy

Wymordowanie całej rodziny

Brześć n/B., 29. 12. (PAT). We wsi Świniowo pow. brzeski wymordowana została cała rodzina Karoluków, składająca się z 4 osób, a mianowicie Pawła Karoluka, jego żony oraz 2 nieletnich dzieci. Dla zatarcia śladów zbrodni mordercy podpalili zabudowania Karoluka, lecz zwłoki nie spłonęły, gdyż zdołano je wynieść z płonącego domu.

Natychmiast przeprowadzone dochodzenia wykazały, że zbrodni tej dopuścili się bracia Stefan i Aleksander

Krawczukowie oraz Michał Dudar, mieszkańcy tejże wsi. Jako powód podali zemstę za to, że Karoluk doniósł gajowym o popełnionych przez nich defraudacjach leśnych. Czynu tego zbrodniarzy dokonali o północy po steryzowaniu rodziny strzelbą. Stefan Krawczuk i Dudar uderzeniami siekiery pozbawili ich przytomności, dobili nożami i dla zatarcia śladów podpalili dom. Mordercy staną przed sądem doraźnym.

Prześladowanie mniejszości w Prusach Wschodnich

Królewiec, 29. 12. (PAT). Podobnie jak mniejszość polska jest uciskana w Prusach Wschodnich, tak samo i mniejszość litewska, zamieszkująca północno-wschodnią część Prus Wschodnich, jest na każdym kroku szykanowana. Niedola ludności litewskiej najbardziej objawia się w dziedzinie szkolnictwa. Na 700 000 Litwinów, żyjących w Prusach Wschodnich, niema ani jednej szkoły państwowej z językiem wykładowym litewskim. Prośby mniejszości litewskiej o otwarcie szkół litewskich pozostają bez odpowiedzi. Istniejące szkoły litewskie prywatne nie zaspokajają wymagań kulturalnych mniejszości litewskiej, która coraz bardziej podlega wpływowi germanizującemu.

Japońska polityka „otwartych drzwi“

Tokio, 29. 12. (PAT). Premier japoński oświadczył w wywiadzie prasowym: Japonia nie przyjęłaby Mandżurji nawet gdyby została jej ofiarowana w prezencie, a to z powodu olbrzymich kosztów, jakie pociągałaby za sobą obrona granic Mandżurji, rozciągających się na bardzo znacznej przestrzeni. Stwierdziwszy, że Japonia dąży jedynie do zabezpieczenia swych praw, wynikających z traktatów, premier wyraził ubolewanie, że wiele osób w Europie i Ameryce zdaje się mieć mylne pojęcie o znaczeniu i celach operacji wojennych, prowadzonych obecnie na zachód od Mukdenu.

Ze źródeł urzędowych donoszą, że wkrótce ogłoszone zostanie oświadczenie rządowe, stwierdzające, iż Japonia prowadzi politykę „otwartych drzwi“, dzięki której wszyscy będą mieli w Mandżurji równe szanse.

Mac Donald o sytuacji w Indjach

Londyn, 29. 12. (PAT). Premier Mac Donald udzielił prasie wywiadu na temat sytuacji w Indjach, w którym stwierdził, że jest ona opłakana. Jest rzeczą niezwykle ciężką, że w

chwili, gdy rząd wspólnie z leaderami opinii indyjskiej zamierza przyznać znaczne rozszerzenie samodzielności Indji, zwolennicy gwałtu i nieporządku odtrącają od Indji wyciągniętą do nich dłoń. Ostatnie wypadki — stwierdzeń premier — wynikają jedynie z pewnego szkodliwego ruchu, który świadomie przynosi szkodę rozwojowi Indji.

Bankructwo niemieckiego towarzystwa tramwajowego

Essen, 29. 12. (PAT). Z powodu wycofania kapitałów holenderskich, zbankrutowało w Bochum towarzystwo tramwajowe, do którego należały linje tramwajowe w Bochum, Gerthe i okolicy.

„Czerwona zemsta“

Essen, 29. 12. (PAT). Szereg fabrykantów w Solingen otrzymał listy pogroźkowe, zaopatrzone w podpis „czerwona zemsta“. Listy, poza żądaniem złożenia okupu członkom „czerwonej zemsty“ w sumie 20 tys. marek, zawierały ponadto pociski dum-dum. Policja jest już na tropie sprawców.

Upadek „Ostrowitu“

Kępno, 29. 12. (PAT). Zabudowania byłej fabryki „Ostrowit“ w Ostrowie przeszły drogą subhasty na własność pierwszych wierzycieli hipotecznych za 125 tys. zł. Dalsze hipoteki przepadły.

Jeden z ostatnich

Kępno, 29. 12. (PAT). W Kotłowie pow. ostreszowskiego zmarł ostatnio 93-letni weteran powstania 1863 r. śp. Brodziak, jeden z ostatn. uczestników powstania styczniowego. Podczas ostatniego spisu ludności Brodziak był jeszcze zupełnie zdrow i czerstwy.

Nowy rząd chiński

Nankin, 29. 12. (PAT). Nowy rząd został już utworzony. B. przewodniczącą rady ustawodawczej Lin-Sen został mianowany prezesem rządu narodowego z analogicznymi pełnomocnictwami do pełnomocnictw prezydenta republiki francuskiej. Przewodniczącym rady wykonawczej, który pełnić będzie funkcje premiera, mianowany został Teuls. Rząd narodowy składa się z 5 „yuanów“, czyli rad, a miano-

wicie yuanu wykonawczego, yuanu ustawodawczego, yuanu prawnego, yuanu opiniodawczego i yuanu kontrolnego.

Widmo głodu w Stanach Zjedn.

Waszyngton, 29. 12. (PAT). Sekretarz organizacji dobrowolnej pomocy społecznej Hudson oświadczył wobec senackiej komisji do spraw bezrobocia, że milionom ludzi w Stanach Zjedn. zagraża głód. Według oświadczenia prezesa żydowskiego stow. dobroczynności w Chicago w miesiącu tem jest obecnie 624 000 bezrobotnych. W ciągu roku 1932 Stany Zjedn. powinny wydać 600—700 milionów dolarów na cele walki z bezrobociem.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, 29. 12. 1931 r.

Spędzono: wołów 68, buhajów 145, krów 237, świń 1354, cieląt 358, owiec 34, razem 2196 zwierząt.

(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi).

Płacono za 100 kg żywej wagi za:

BYDŁO:

Woły:	
Pełnomięsiste wytuczony nieoprzęgane	74—80
Mięsiste tuczony młodsze do lat 3	60—66
Mięsiste tuczony starsze	44—50
Miernie odżywione	34—42
Buhaje:	
Wytuczony pełnomięsiste	60—66
Tuczony mięsiste	52—58
Nietuczony dobrze odżywiony starsze	40—48
Miernie odżywione	34—42
Krowy:	
Wytuczony pełnomięsiste	63—78
Tuczony mięsiste	60—64
Nietuczony dobrze odżywiony	36—44
Miernie odżywione	26—30
Jałowice:	
Wytuczony pełnomięsiste	70—78
Tuczony mięsiste	56—64
Nietuczony dobrze odżywiony	44—50
Miernie odżywione	32—40
Młodzież:	
Dobrze odżywione	32—40
Miernie odżywione	26—30
Cieleta:	
Najprzedniejsze cielęta wytuczony	70—80
Tuczony cielęta	60—68
Dobrze odżywione	50—58
Miernie odżywione	40—48
OWCE:	
Wytuczony pełnomięsiste jałginięta i młode ze skopy	00—00
Tuczony starsze skopy i maciorci	00—00
Dobrze odżywione	00—00

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	104—108
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	96—102
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	88—94
Mięsiste świnie ponad 80 kg żywej wagi	80—86
Maciory i późne katastry	82—92
Świnie bekonowe loco stacja załadowania I kl. 72—74 zł, II kl. 68—72 zł.	

Przebieg targu spokojny.

Uwaga: Targ przypadający na piątek, dnia 1 stycznia 1932 r., przekłada się na czwartek, dnia 31 grudnia 1931 r.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.90 1/4 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 210.60 zł., gotówką 209.45 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.96 do 174.22 zł., gotówką 173.62 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 29. 12. 1931 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany. Kursy naogół wykazały lekką zwyżkę, jak również zauważono większą chęć do zawierania transakcji.

Z papierów państwowych płacono za 5 proc. pożyczkę konwersyjną 36.— oraz za 4 proc. pożyczkę inwestycyjną 78.—, pozatem płacono za 8 proc. listy zastawne Zach. Polsk. T-wa Kred. 90.—90 1/2, w końcu handlowano papiery lokacyjne P. Z. K., mianowicie: 8 proc. listy dolarowe stare po 67.—67 1/2 w tranzakcjach oraz 4 proc. listy zastawne Konwert. po 28 25 w oddaniu.

Z akcji bankowych względnie przemysłowych płacono za Bank Polski 101.50.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu):	
5% Pożyczka konwersyjna 36% P.	
8% listy zastawne Zach. Pol. Gow. Kredyt.	
Miejsk. w Poznaniu 90—90 1/2% P.	
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred.	
67—67 1/2% +	
4% listy zast. konw. Pozn. Ziemstwa Kred.	
28 1/2% O.	

(Kurs w złotych):
4% Premjowa Pożyczka Inwestyc. 78.— P.
Tendencja bez zmiany.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 29. 12. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierćlitrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 71.3 kg. (121 f. w. h.); 2) żyta pomorskiego 69.95 kg. (119.1 f. w. h.); 3) pszenicy poznańskiej 74.8 kg. (127.1 f. w. h.); 4) pszenicy pomorskiej 74.35 kg. (126.4 f. w. h.); 5) jęczmienia poznań. i pom. a) 64 do 66 kg., b) 68 kg.; 6) owsa poznań. i pom. 43.55 kg. (74.1 f. w. h.).

Ceny tranzakcyjne

Zyto 255 tonn par. Poznań . . .	27.25
Usposobienie spokojne	
Pszenica 10 tonn par. Poznań . . .	24.75
Usposobienie spokojne.	

Ceny orientacyjne

Pszenica	24.25—24.75
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień a) 64—66 kg.	20.50—21.50
Jęczmień b) 68 kg.	22.25—23.25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	25.50—27.00
Usposobienie spokojne.	
Owies	23.00—23.50
Usposobienie słabe.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	38.50—39.50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszen. 65% wł. work.	36.75—38.75
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	16.25—16.75
Otręby pszenne	14.50—15.50
Otręby pszenne (grube)	15.50—16.50
Żezpak	32.00—33.00
Gorzyczka	33.00—40.00
Groch Victoria	24.00—28.00
Groch Folgera	29.00—32.00
Ziemiaki fabr. za kilo %	0.00—0.20
Ogólne usposobienie spokojne.	

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 29. 12. 1931 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.90, sp.: 8.92, kup.: 8.88.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belzja	124.15	124.46	123.84
Gdańsk	174.30	174.73	173.87
Holandja	357.80	358.70	356.90
Londyn	30.55	30.63	30.47
Nowy Jork			
czeki	8.918	8.938	8.898
Nowy Jork			
kabel	8.924	8.944	8.904
Paryz	34.97	35.06	34.88
Praga	26.41	26.47	26.35
Szwajcaria	174.00	174.43	173.57
Włochy	45.50	45.62	45.38

Tendencja przeważnie słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

5% pożycz. konw.	38.00
4% premj. Col.	43.25 43.50
7% pożycz. stabil.	51.00 49.75

Tendencja na pożyczki mocniejsza, na listy utrzymana, z odcieniem słabszym.

Akcje w złotych:

Bank Polski	0.00—105.00
Sole Potasowe	90.00—96.00
Spieß	0.00—37.00
Lilpop	12.50—14.50

Tendencja mocniejsza.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 29. 12. 1931 r.

Pszenica march 75—76 kg.	212.00—214.00
Tendencja spokojna.	
Zyto march 72—73 kg.	186.00—188.00
Tendencja słabsza.	
Jęczmień	151.00—164.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	148.00—150.00
Tendencja spokojna.	
Owies march	134.00—142.00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszena	26.75—30.75
Tendencja spokojna.	
Mąka żytnia 70%	25.50—27.60
Tendencja słabsza.	
Ospa pszena	9.00—9.25
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	9.25—9.75
Tendencja słaba.	
Groch Victoria	21.00—27.50
Groch drobny jadalny	22.00—24.50
Groch pastewny	15.00—17.50
Peluszka	16.00—18.00
Bób	15.00—17.00
Wyka	16.00—19.00
Łubin niebieski	10.30—12.00
Łubin żółty	13.00—15.00
Seradela nowa	22.00—27.00
Kuchy iniane 37%	12.00—12.20
Kuchy z orzecha ziemnego	12.00—12.10
Kuchy mielone (maczka)	11.90—12.10
Wytłoki suche paryt. Berlin	6.40—6.50
Śrót Soja ekstrahowany 43% loco Hamburg	0.00—10.40
Śrót Soja ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—11.00
Płatki ziemniaczane	12.10—12.30

Ogólna tendencja nieregularna.

O policji, starostwach i sekwestratorach

Mowa adw. Ujazdowskiego w procesie więźniów brzeskich

Na początku wczorajszej rozprawy w procesie więźniów brzeskich (której przebieg podaliśmy już krótko w relacji telefonicznej) przewodniczący p. Hermanowski odczytał pismo od byłego ministra Moraczewskiego, protestujące przeciwko pewnemu fragmentowi mowy obrończej adwokata Szurleja, jakoby on — p. Moraczewski — miał się cieszyć kiedykolwiek, iż w jakimkolwiek więzieniu bito postów. P. Moraczewski twierdził, że nie cieszy się...

Przemawiał następnie adwokat Ujazdowski, obrońca Sawickiego, który jest nieobecny z rana na sali. Zresztą ławę oskarżonych reprezentują dwaj tylko — p. Kiernik i p. Mastek.

O kategorie prawne

Adw. Ujazdowski rozpoczyna swoje przemówienie od stwierdzenia, że już niejednokrotnie na tej sali ujawniono gwałcenie przez rząd konstytucji. Można twierdzić, że aby rozstrzygnąć zagadnienia prawne, należy rozumować kategoriami prawnymi, a tych kategorii prawnych w obozie t. zw. „moralnej sanacji”, niema. Autorytet władzy wykonawczej, a częściowo Sejmu i sądownictwa został podważony. Gwałty wytworzyły nastrój niechęci do władz. Zdaniem obrońcy pogląd włóści na administrację kształtuje się wedle zachowania się osób urzędowych, z którym chłop najczęściej się styka, a więc pogląd ten kształtuje policjant, urzędnik skarbowy i urzędnik starostwa.

Policja

Adw. Ujazdowski zadaje sobie pytanie, jakże w oczach ludu i w ramach dzisiejszego procesu wygląda policjant — stróż bezpieczeństwa i spokoju publicznego. Przedewszystkiem policjant ery „sanacyjnej” jest postacią widoczną, narzucającą się wszędzie, a jednocześnie darmo szukać policjanta wówczas, gdy w zrozumieniu obywatela jego obecność jest właśnie potrzebna. Policjant snuje się jak cień za każdym działaczem społecznym, ale gdy wiec opozycyjnego posia rozbijają wynajęci kryminaliści, wtedy policjant milczy. Gdy płatne draby napadają na lokale partyjne stronnictw opozycji, policja jest nieobecna. Więcej nawet, rezygnuje się, by dać bezkarnie ująć sprawcom, jak to miało miejsce z napadem na lokal Stronnictwa Narodowego w Al. Jerolimskich. Napad na posia uchodził bezkarnie. Najlepiej charakteryzował rolę policji poseł Pawłowski. Gdy pokrwawiony prosił, by mu sprzedano trochę waty i bandaży, sklepikarz nie chciał sprzedać, mówiąc, że tego policja nie daruje.

W dalszym ciągu adw. Ujazdowski cytuje cały szereg przykładów napaści na działaczy opozycji w obecności policji.

Mandaty karne

Policjant stanowi specjalny typ świadka oskarżenia. Zbyt częste świadczenie w sądzie nie przyczynia się do wzmocnienia poczucia powagi przysięgi. Nie powszednie zaś nigdy pragnienie awansów i chęć podobania się władzy. Najprostszą drogą do awansu, to zlikwidowanie opozycyjnego działacza. Policjant jest, czynnikiem wymiaru sprawiedliwości, gdyż ma on prawo karania ludności nawet mandatami karnymi. Z tych mandatów karnych robi się narzędzia walki politycznej. N. p. w okresie wyborów całe wsie okłada się mandatami karnymi, czyniąc jednocześnie nadzieję na uchylenie tych kar, jeżeli wieś głosować będzie na jedynekę.

Wybory

Poza temi czynnikami urzędowymi policja ma u nas czynności pozaurzędowe. Jest ona obecnie organem wyborczym B. B. Ona to odbiera legalne odezwy, odbiera numerki, zatrzymując na przysłowiowe 24 godziny mężów zaufania i mówców opozycyjnych i dla tego to, dzięki działaniu policji, przeżywamy ten groźny dla moralności narodu fakt, że w czasie wyborów obserwujemy gromady straceńców i deowych, którzy już zatracili wiarę w Polskę, którym przyświeca jedynie strach przed batem i którzy idą w kolumnach w takt płatnych orkiestr złożonych niewolniczo znaczkami z „jedyneką” do urn wyborczych.

Poseł Sawicki — mówi adwokat — popełnił ten wielki błąd, że zwywał chłopów, aby się policji nie bali. Widać z tego, że ideałem policji jest policjant, wzbudzający postrach. Coraz

częściej przed obywatelom powstaje kwestja, kogo się należy więcej bać, czy policjanta, czy też tych, przed którymi w normalnych warunkach policjant powołany jest obywatela bronić.

O roli starostw

Obok policji starostwo symbolizuje najbardziej państwo wobec wsi. W naszych warunkach starostwo jest również organem partyjnym B. B. — Starosta rozwiązuje rady gminne, usuwa niedogodnych dla B. B. wójtów, starosta organizuje wybory i patronuje nadużyciom wyborczym. Jest ciekawe, że najspokojniejsze wieści są te, na których niema przedstawiciela starostwa.

Nawet urzędy skarbowe

Potem przechodzi adwokat do roli urzędnika skarbowego, którego funkcja w okresie kryzysu gospodarczego jest natury niezwykle subtelnej. Sekwestrator jest dzisiaj codziennym gościem na wsi. By móc porozumieć się z urzędnikiem urzędu skarbowego, np. w Krasnymstawie, trzeba najpierw złożyć dowód sekretariatu partyjnego B. B., inaczej z chłopem mówić nie będą. Słowem urząd skarbowy pośredniczy przy pobieraniu składek na rzecz B. B.

Następnie adw. Ujazdowski przechodzi do scharakteryzowania roli wojska, zaznaczając, że uwojskowanie administracji politycznej, tytułowanie starosty pułkownikiem czy majorem i partyjność tej administracji, musi zniechęcić chłopów do wojska. — Bodaj w żadnym kraju wojsko nie miało warunków takiej popularności, jak u nas.

O sądach

Mówiąc o sądach, obrońca mówi,

A. Piasecki S. A.

Z powodu podatku kościelnego

Otrzymujemy poniższy artykuł z prośbą o umieszczenie:

Pałacą potrzebą wielkich miast jest przewidywanie przyszłej rozbudowy. To też już dzisiaj magistrat stoł. m. Poznania rozpatruje we wszystkich szczegółach projekty przyszłej rozbudowy miasta na kilka pokoleń naprzód. Myśli się o wszystkim, a więc o ulicach, domach mieszkalnych, gmachach publicznych, reprezentacyjnych, szkolnych, siedzibie organów administracyjnych. Nie zapominają się o ogrodach, boiskach, dziecińcach — jednym słowem uwzględnia się wszystkie potrzeby narastającej ludności. Rzeczą jest jasną, że w programach tych żadną miarą nie może zabraknąć domów Bożych, potrzebnych do równomiernego rozwoju duchowego przyszłych pokoleń. Słusznie więc duszpasterze miasta Poznania w ciągłym porozumieniu z władzą duchowną spełniają ciężary na sobie obowiązujące przygotowania nowych kościołów.

Już teraz płyną zewsząd skargi na przepełnienie w świątyniach naszych, na brak potrzebnych do przewietrzenia kościoła przerw między nabożeństwami, odprawianiami od rychłego rana do późnych godzin po południowych, aby umożliwić wszystkim parafjanom udział w nabożeństwach. Mimo niepogody, ślota a nawet mrozu biorą liczne rzesze ludzi udział w nabożeństwie, odprawianem wewnątrz kościoła — poza jego murami. Jeżeli jeszcze śródmieście ma pod tym względem znośne warunki, to na peryferiach miasta panują stosunki wręcz rozpaczliwe.

To też uważają duszpasterze miasta Poznania troskę o nowe kościoły za pierwszorzędny swój obowiązek. Powstał Związek Gmin Kościelnych, który gromadzi środki pieniężne na budowę nowych kościołów. I rozumie tu każdy, że pieniądze na ten cel, muszą popłynąć z kieszeni katolików. Nie chcą tylko zrozumieć tej jasnej jak słońce prawdy zawodowi malkontenci, albo też ludzie złej woli. Doskonale są duszpasterze poznańscy poinformowani o wyjątkowej robocie agitatorów sekciarskich, podburzających uboższe warstwy na podatek kościelny, uchwalony z konieczności na budowę nowych kościołów. Chciałoby się z tej racji nawet zorganizować liczniejsze występowanie z kościoła.

WEŹ TYLKO WŁAŚCIWY NOŻYKI

Używanie nożyków Gillette oszczędza czas i pieniądze.

Nożyk Gillette nowego typu nadaje się do wszystkich aparatów Gillette starego i nowego typu.

6307 AN

że niemal z każdego wiecu opozycyjnego kogoś ciągną na posterunek. Poprostu akt oskarżenia nikogo już nie przeraża. Jeżeli autorytet sędziów się zmniejszył, to nie z powodu ustawy podważającej niezależność sądów, tej ustawy bowiem chłop nie czytał, ale z powodu praktyki codziennego życia, z powodu ciągnięcia przed kratki sądów ludzi Bogu ducha winnych. A jednocześnie chłop widzi absolutną bezkarność agitatorów i bojowców B. B.

z czystego kakao i cukru
sporządzone Czekolady deserowe

co się będzie działo na świecie w roku 1932, oświadczył:

„Sądzę, że zagadnienia europejskie nie będą mogły być rozwiązane, zanim traktat wersalski i sprawa odszkodowań nie ulegną rewizji. Obecny pokój oparty jest na zbrojeniach. Rozbrojenie Europy będzie niemożliwe, dopóki istnieć będzie „korytarz polski”, amputowane Węgry i groźba rosyjska”.

Widzimy z tego, że senator Borah, który zamierza podobno postawać za rok swoją kandydaturę na prezydenta Stanów Zjednoczonych, zupełnie nie zmienia swoich poglądów.

Sprawa krótkoterminowych długów niemieckich

W Berlinie toczą się rokowania bankierów amerykańskich i angielskich ze sferami gospodarczymi Niemiec w sprawie prywatnych kredytów krótkoterminowych, udzielonych życiu gospodarczemu Rzeszy. Rokowania natrafiły na takie trudności, że musiano je przerwać, korzystając ze świąt Bożego Narodzenia. Posuwają się one w tak zółwiem tempie, że jest rzeczą wątpliwą, czy sprawę tę zdoła się załatwić przed Wielkanocą.

Jak wiadomo, spłacenie długów krótkoterminowych odroczone Niemcom do 9 lutego 1932 r. Według wiadomości, otrzymanych przez prasę francuską, niemieckie banki w dalszym ciągu odmawiają zapłaty, lub też zgadzają się na minimalne pokrycie swoich zobowiązań. Wysuwają one żądanie skonsolidowania kredytu krótkoterminowego w wysokości 11 miliardów marek na kredyt średnioterminowy. Poza tem domagają się obniżenia procentu. Wierzycielskie banki zagraniczne oczywiście protestują przeciwko takim żądaniom. Domagają się przynajmniej częściowego spłacenia długów, żądają konkretnych gwarancji i nie chcą się zgodzić, zwłaszcza banki szwajcarskie i holenderskie, na obniżenie procentu, zważywszy na coraz większe ryzyko wierzycieli Niemiec.

Ostatnia oferta wierzycieli przewiduje natychmiastowe spłacenie 10 procent wszystkich długów. Spłacanie dalszych 10 procent w ciągu roku ratami kwartalnymi po 2 i pół procent. Pozostałych 10 procent byłoby płatnych za rok. Wreszcie centralne banki państwowe Niemiec mają udzielić gwarancji. Oferta ta została odrzucona przez Niemców, którzy nie tylko nie chcą spłacać długów, ale jeszcze domagają się obniżenia procentu. Podobno bankierzy amerykańscy są niesłychanie zirytowani postępowaniem bankierów niemieckich. Widocznie nie mieli jeszcze do czynienia z Niemcami w kwestjach finansowych.

Należy jednak przypuszczać, że bezwzględne stanowisko Niemców w sprawie prywatnych długów krótkoterminowych ma pewne cele polityczne. Chodzi o to, aby bankierzy zagraniczni, przerażeni tem, że nic z Niemiec nie otrzymają na drodze dobrowolnych układów, tem większy wywierali nacisk na rządy w sprawie zniesienia odszkodowań, które według tezy niemieckiej, uniemożliwiają Rzeszy spłacenie długów prywatnych.

Znowu napaść Boraha na Polskę

Jedno z największych pism szwedzkich „Stockholm Tidningen” ogłasza wywiad ze znanym senatorem Borahem, który, odpowiadając na pytanie,

Głosy francuskie przeciwko Polsce

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Paryż, 27 grudnia.

Znajdujemy się niewątpliwie na przelomie politycznym niezmiernie doniosłym, w oczekiwaniu wypadków, które napewno zaważą na szali politycznej Europy i świata. To też w tujszych kołach politycznych coraz bardziej bierze się pod uwagę z jednej strony ewentualność rychłego przyścia do władzy Hitlera, a z drugiej zastanawia się nad konsekwencjami, jakie ono pociągnie zarówno dla Francji, jak i dla całego kontynentu.

W obliczu ewolucji politycznej, dokonującej się w Niemczech, opinia francuska jest raz jeszcze podzielona na dwa obozy. Z niebezpieczeństwem hitleryzmu liczy się już dzisiaj nie tylko prawica, ale także lewica. Jeżeli jednak pierwsza domaga się natychmiastowego skonsolidowania sojuszy z Polską i z krajami Małej Koalicji, to druga wręcz przeciwnie zajmuje stanowisko: Dla niej sprzymierzeńcy Francji przedstawiają małe znaczenie, są to poniekąd „piccola gente” i dlatego pewne koła lewicowe uważałyby za normalne, gdyby Polska stała się kołem ofiarnym i gdyby ona opłaciła Pomorzem hipoteczne porozumienie francusko-niemieckie! Ślepi politycy lewicowi nie zdają sobie sprawy, iż „polski korytarz”, połknięty przez germańskiego molocha, stałby się tylko pierwszym etapem do żądań ogólnych, mających na celu przygotowanie nowej hegemonji Niemiec. Czyż zresztą przyszłości francuskiej nie mówi, iż „l'appétit vient en mangeant?” (apetytu nabiera się, jedząc). To wszystko jednak nie przeszkadza, że ofensywa przeciwko Polsce staje się z dnia na dzień niebezpieczniejsza, i to właśnie w tych lewicowych kołach, które od przewrotu majowego stara się nadaremnie pozyskać polska oficjalna propaganda, traktując z pewnym lekceważeniem starych, wypróbowanych przyjaciół Polski.

I tak na łamach „La République”, prawowitego organu radykałów francuskich, na którego czele stoi p. Daladier, grupując dokoła siebie wszystkie młode i zdolne siły, ukazał się kilka dni temu bardzo znamienny artykuł na temat Hitlera. Wykazywał on, iż nie tylko zwiększa się cień germańskiego nacjonalizmu, ale, że w Polsce narodowi-demokraci są właściwie „il-jacjacja (!) stowarzyszenia hitlerowców”, choć pozostają najbardziej nieprzejednanymi wrogami swych zachodnich sąsiadów. Obecnie zaś w tym samym dzienniku pojawiły się dwa nowe, jeszcze bardziej charakterystyczne artykuły p. n. „Godzina prawdy”. Autorem ich jest znany działacz radykalny, p. Eduard Pfeiffer.

Jakie stanowisko zajmuje on wobec wzmagałego się niebezpieczeństwa niemieckiego? — Przedewszystkiem stwierdza, że ewolucja ku krańcowym tendencjom zarysowuje się za Renem z zatrważającą ścisłością. Należy prawdziwie spojrzeć w oczy i stwierdzić, że Hitler coraz bardziej zyskuje na siłach i coraz szersze zatacza kręgi; że wobec tego należy liczyć się z ewentualnością przyścia jego do władzy na przyszłą wiosnę, lub lato. Jaka będzie wówczas polityka zagraniczna zwycięzców?

Na to pytanie, p. Pfeiffer odpowiada bez ogródek: Zbytecznym jest ustalenie różnicy pomiędzy Niemcami do bremla, a ziemi: cała Rzesza od lewicy do prawicy zgodna jest w swych dążeniach co do „korytarza polskiego” i co do dalszego niepięcenia odszkodowań. Nietylko bowiem Niemcy utrzymują, iż zapłacili Francji 240 miliardów fr., podczas kiedy według francuskich danych liczby te redukują się do 60 miliardów, ale mówiąc otwarcie, stwierdza autor artykułu, Berlin nawet, gdyby mógł, nie wypłaciłby odszkodowań. Niemcy, pisze dalej, domagają się równości praw, uważając się słusznymi, czy niesłusznymi zagrożonymi przez Polskę. To też z jednej strony rozjątrzenie uczucia narodowego, a z drugiej obawa przed Polską, podniecają je do żądania raczej równości zbrojeń, jak rozbrojenia.

W dalszym ciągu, p. Pfeiffer zapytuje, czy taktyka niemiecka zmierza do wojny z Francją? — Pod tym jednak względem stwierdza, że większość hitlerowców byłaby raczej gotowa porozumieć się z Francją, o ileby znalazła u niej prawdziwe zrozumienie żądań niemieckich co do „korytarza”. Ponieważ zaś, jak wiemy, żądanie to jest tylko częściowe, przeto p. Pfeiffer wierzy raczej w „otoczenie” (encerclément) Francji. Hitlerowcy zaś uczyniliby je przy pomocy nie tylko Włoch. Ufają bowiem, że również Ameryka i

Anglija w niedalekiej przyszłości będą nastawały, aby Francja wyrzekała się odszkodowań i zgodziła się na oddanie Niemcom korytarza. Dlatego, podkreśla autor artykułu o „Godzinie prawdy”, należy zwrócić uwagę opinii francuskiej na konsekwencje przyścia do władzy Hitlera.

Jak się będzie wówczas przedstawiało położenie w Europie? Bardzo prosto: Wzrośnie niebezpieczeństwo włoskie, zważywszy na fakt, że stosunki Hitlera z Rzymem są bardzo ścisłe; wzrośnie niebezpieczeństwo niemieckie, gdyż trudno sobie nie wyobrazić, żeby jakieś stowarzyszenie nacjonalistyczne niemieckie z Pomeranii, czy też z Prus Wschodnich nie przekroczyło rozkazów szefa i nie wkroczyło w granice polskie natychmiast po objęciu władzy przez Hitlera; wzrośnie i niebezpieczeństwo polskie, gdyż tamtejsi nacjonałści są dla sprawy pokoju równie niebezpieczni (!) jak faszyci, lub hitlerowcy. Wszystko bowiem pozwala przypuszczać, czego opinia francuska zupełnie nie wie, że nacjonałści polscy mogliby, w razie, gdyby Hitler doszedł do steru rządów, najechnąć Prusy Wschodnie! Słowem jedna z tych trzech powyższych ewentualności, jakie przewiduje p. Pfeiffer, mogłaby spowodować nowy zatarg.

Innemu słowy, póki znajduje się w niebezpieczeństwie. Jakie wobec tego należy przedsięwziąć środki? Zastanawiając się nad niemi, p. Pfeiffer stwierdza rzecz potworną w ustach lewicowca, a mianowicie, że polityka lokarnańska jest pogrzebana; że poza tym prawica wierzy jeszcze w przymierze z Polską i w politykę wyczekiwania, opierającą się na poszanowaniu traktatów, podobnie jak lewica wierzy jeszcze w Locarno. Zdaniem jednak jego, Francja przy pomocy Locarna chciała skonsolidować traktaty, podczas, kiedy Niemcy chcą osiągnąć w ten sposób rewizję ich granicy wschodniej. Dzisiaj też Niemcy rozumieją również fałszywie język ideowego zbliżenia, jak i wezwania do odpowiedzialności.

Ale posłuchajmy tego szczególnego aktu oskarżenia co do polityki Francji: „Rachować na Polskę, czy też na Jugosławję co do zachowania pokoju, równa się tylko przyspieszeniu wojny. Przymierze Francji z Polską poważnie zatruło nasze stosunki z Niemcami. Nasze zaś układy z Jugosławją naruszyły te, jakie mieliśmy z Włochami. Słowem, polityka równowagi przymierzy jest równie niebezpieczna dzisiaj, jak w 1914 r. Powoduje ona utworzenie się nowego trójporozumienia Włochy-Niemcy-Rosja. Natomiast nasze przymierze z Polską równa się uświęceniu nienaruszalności „korytarza”, a jak pisze p. Luchaire, „status quo na granicy polsko-niemieckiej nie jest żywotne” (!) To też, stwierdza p. Pfeiffer, komitet wykonawczy partji radykalnej zajął jednogłośnie stanowisko przeciwko odnawianiu przymierzy antagonicznych. Nasi przyjaciele Polacy rozumieją jeszcze, iż lepiej jest doprowadzić do ugodowego załatwienia kwestji korytarza, aniżeli do narażenia sobie zarówno Niemiec jak i Rosji, która nie przebaczy Polsce „aneksji Galicji wschodniej” (!!).

Słowem, p. Pfeiffer uważa, iż Francja powinna powziąć inicjatywę pogodzenia Niemiec z Polską, naturalnie kosztem tej ostatniej. Absurdalne poglądy autora powyższych artykułów nie są niestety odosobnione. Dlaczego, łatwo zrozumieć. Polska pomajowa traci z miesiąca na miesiąc na znaczeniu. Odzywają się takie głosy, że ostatnia decyzja trybunału haskiego co do „port d'attache” w Gdańsku była słuszną, oraz że przymierze z Polską odosobnia Francję i stoi na drodze porozumienia jej z Niemcami. Rządy pomajowe, a zwłaszcza sprawa Brześcia wywarły silne wrażenie na Francuzach, którzy sobie mówią: „Polska

nierządem stała i nierządem stoi”, a wobec tego na niej nie może opierać się polityka Francji. Niedawno socjalistyczny „Populaire” z powodu ostatniego procesu przepowiadał koniec Rzeczypospolitej Polskiej. O losy jej kłopotczą się prawdziwi jej przyjaciele,

których jednak również ogarnia zniechęcenie, gdy bronią gorąco i bezinteresownie interesów Polski, zaprzeczających przez samych Polaków. Smutne, ale prawdziwe.

I. Briares.

Akcja gwiazdkowa dla wychodźstwa

Celem zrealizowania programu gwiazdkowego, jaki na ten rok zakreślił sobie zarząd okręgu zachodniego „Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie”, przystąpiono już w początkach września do prac przygotowawczych, a mianowicie podjęto robotę około ułożenia w roczniki nagromadzonych w „Opiece” w wielkich ilościach czasopiśm. Ogółem zestawiono przeszło osiemset roczników.

Szkoły poznańskie podjęły ochoczo w swoich pracowniach roboty ręczne bezinteresownie oprawy wyżej wspomnianych roczników. Uczelnia Dąbrowski przygotowała w swoich kółkach „Samarytanki” i krajoznawczem przesłane dary gwiazdkowe w postaci lalek w strojach narodowych, map krajoznawczych z odpowiednimi referatami, gier pokojowych, artystycznie oprawionych obrazów treści historycznej i t. p.

Na każdą przesyłkę gwiazdkową składały się następujące dary: opłatek, opatrzony gałązką świerku z błogosławieństwem i listem księdza kardynała - Prymasa, oraz obrazkami Świętych dla starszych i dla dzieci z wdrukowanymi odpowiednimi wierszykami i życzeniami od „Opieki”. Poza tem do większości środowisk wysłano materiał oświatowy: książki treści religijnej, beletrystycznej, specjalnie dla młodzieży, historycznej, książki do nabożeństwa, śpiewniki, kolędniczki i oprawione roczniki czasopiśm. Miłym dodatkiem do przesyłek gwiazdkowych były przesłane wykonane kartki z życzeniami dla dzieci na obczyźnie, dar dzieci szkół miasta Poznania. Szkoła Wydziałowa przy ul. Działychskich z prac przygotowanych dla dzieci na emigracji, pragnąc tem zachęcić innych, zorganizowała specjalną wystawę, która cieszyła się wielką frekwencją. W końcu wystosował Zarząd specjalne listy z życzeniami dla emigrantów i wezwaniem do wytrwania w służbie Bogu i Ojczyźnie.

List Prymasa Polski do rodaków na obczyźnie

(KAP.) Kancelarja Prymasa Polski rozesała w okresie przedświątecznym do zgórą 600 środowisk polskich na wychodźstwie listy z życzeniami J. Em. Ks. Kardynała A. Hlonda, opłatki oraz paczki z książkami.

Treść listu jest następująca:

„Kochany rodaku na obczyźnie! „Zbliżają się święta Bożego Narodzenia. I zasiądzie Polska cała świętym zwyczajem do stołu wigilijnego i łamać się będzie białym opłatkiem. A do żółbka Jezusowego popłynie serdeczna prośba, żeby Dziecina Boża pokój nam dała i radość i żeby wzięła miłości połączyła to, co rozżalone, w rozterce i na rozdrożu.

„W cichy wieczór wigilijny nie zapomnijmy tu o tobie, kochany rodaku, co poza granicami ukochanej Ojczyzny wiesziesz żywot tułaczki. Myślą i sercem będziemy z tobą, gdy w święty wieczór wilijny rozrzuć się na wspomnienie wioski rodzinnej i tego kościółka i tych dzwonów, co na polską pasterkę zwołują.

„Kochany rodaku! Pokrzep swe serce wspomnieniami z ojczystej ziemi i mocno stój przy wierze ojców. Z Bogiem zawsze ci będzie lżej i lepiej. — Gdy przystąpią do ciebie wilki w owczej skórze i kusieć cię będą, byś opuścił szeregi Kościoła, nie dawaj posłuchu fałszywym prorokom i trwaj przy świętej wierze.

„Zdala od kraju pamiętaj o Ojczyźnie, i o ile możesz służ jej całą duszą. Pamiętaj, że jesteś listkiem tego

nie, które to listy dołączono do przesyłek do Brazylii i do naczelnych organizacyj Stanów Zjednoczonych Ameryki, Francji i Niemiec.

Po ustaleniu środowisk, które pragnęliśmy uwzględnić w tegorocznej akcji, w miarę rozwijającej się pracy przystąpiło do akcji pomocniczej nad przygotowaniem posyłek liczne grono osób. Wrzała zatem gorączkowa praca w biurze „Opieki” przez okres prawie dwumiesięczny, przeprowadzona z niesłabnącym do końca zapałem.

Szczególnie licznie zaznaczył się udział w pracy tej członków Sodalicji Pań zawodu kupieckiego, dalej pomagały panie z Sodalicji Pań Miejskich (II), Koła Studentek „Ogniwo”, Korporacji Akademickiej „Poznania” i innych. Obesiano 543 środowisk w 35 krajach europejskich i zamorskich, wysyłając 5967 książek, 1698 czasopiśm.

W końcu nadmienić należy, że do zrealizowania programu akcji gwiazdkowej przyczynili się przedewszystkiem: J. Em. ks. kardynał - Prymas, który ofiarował trzysta tysięcy opłatek i sumę zł 300, ks. prof. Ignacy Posadzy swoimi wykładami o wrażeniach z podróży swej do Brazylii i Argentyny, z których całkowity dochód w sumie przeszło 2.900 zł ofiarował na cele „Opieki”, oddział „Opieki” w Pleszewie sumą zł 70, księgarnia św. Wojciecha swemi wydawnictwami, Towarzystwo Czytelni Ludowych i liczna rzesza ofiarodawców, którzy stale zasilają naszą organizację materiałem oświatowym.

W imieniu rodaków na obczyźnie składa Zarząd „Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie” wszystkim ofiarodawcom na tem miejscu serdeczne „Bóg zapłać”.

Stowarzyszenie „Opieki nad Rodakami na Obczyźnie”
Poznań, Wały Zygmunta Starego 9, tel. 39-90. (Dom Rzemieślniczy).

wielkiego drzewa, któremu na imię: Naród Polski.

„W wieczór wilijny opłatkiem się z tobą łamię, kochany rodaku i życzenia ci przesyłam serdeczne i czule błogosławieństwo. Niechaj Bóg spełni twoje szlachetne pragnienia i tęsknoty.

„Pokój, miłość i łaska Dzieciątka Bożego pod opieką Jego Najświętszej Matki niech będą zawsze z tobą i z całą polską rzeszą wychodzącą.

Poznań, dnia 31 października 1931.

(—) † August Kard. Hlond Prymas Polski”.

Nasze filje w Poznaniu

1. Stary Rynek 4. obok gł. odwachu.
2. Plac Bernardyński 5. w składzie kolonialnym Rychtera.
3. Chwaliszewo 20/21.
4. Śródka, Ostrówek 15.
5. Główna, Kubicki, ul. Główna 114.
6. Tama Garbarska, przy moście kolejowym (kiosk inwalidzki).
7. Solacz, ul. Wołyńska narożnik ul. Podolskiej.
8. Jeżyce, Rynek 1.
9. Jeżyce wschód, ul. Dąbrowskiego 12/16, firma „Emki”.
10. Łazarz, ul. Matejki 39.
11. Łazarz, Adamczewski Leon, skład kolonialny, Marsz. Focha 74.
12. Łazarz, skład papieru M Focha 36.
13. Wilda, Zych, skład papieru Wierzbicice 46, przy Rynku Wildeckim.
14. Św. Wojciech 26, narożnik Zaułek św. Wojciecha.
15. Poczta 20, w pobliżu pl. Nowomiejskiego.
16. Rataje, skład kolonialny, Pelagia Łagoda.
17. Winiary, St. Kaczmarska, ul. św. Leonarda 2.
18. Rybak, Bronisława Czypicka, ul. Kwiatowa 3, skład kolonialny.
19. Malta, ul. Maltańska, Antoni Augustyniak.
20. Osiedle za Bramą Warszawską, skład kolonij, Jozef Krysztofiak, ul. Czerniejewska.
21. Górczyn, ul. M. Focha nr. 160, dom Jesse go.

JUŻ OTWARTA W WARSZAWIE RESTAURACJA

„ZYWIEC”

Marszałkowska, róg Al. Jerozolimskich, naprzeciw głównego dworca

NOWOCZESNE URZĄDZENIA I DEKORACJE WĘTRZNE według projektów inż. J. Sosnkowskiego
STYLOWA SALA GDAŃSKA PIWO ŻYWIECKIE z BECZKI.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

„Hrabia“ z nieprawdziwego zdarzenia

Jak „wyrobił“ naiwnemu kupcowi koncesję i co z tego wynikło

Nasz korespondent pomorski (ski) donosi:

Na gruncie Grudziądza pojawił się swego czasu niejaki Mieczysław Rodowicz, człowiek niezwykle gładki i ujmujący, a przytem sprytny. R., malarz z zawodu, karany już za oszustwa, zapoznał się z zamożnym kupcem i właścicielem realności Ertlem, któremu przedstawił się jako wyższy urzędnik skarbowy i pułkownik, posiadający szerokie znajomości i wpływy. Takiego człowieka potrzebował Ertel, wypowiedziano mu właśnie koncesję wyszynku napojów alkoholowych.

Rodowicz, zapewniając E., że „koncesja będzie“, udał się do Warszawy, otrzymawszy sutą zaliczkę na podróż oraz inne koszty, a na telefoniczne żądanie ze stolicy dostał dalsze 2500 zł. Wróciwszy do Grudziądza, pod rozmaitemi pretekstami dalej nabierał swego naiwnego klienta, wyłudżając od niego ogółem około 60.000 zł.

Strzały w kabarecie

Finał sprzeczki w Bydgoszczy

W lokalu „Barberina“ (dawniej kabaret „Maksima“) przy ul. Gdańskiej doszło do krwawego zajścia. Powstała sprzeczka pomiędzy rotmistrzem 16 p. ul. Stefanem Skupińskim, a Janem Sikorskim również z Bydgoszczy. W toku kłótni doszło do bójki, podczas której rotmistrz Skupiński strzelił 5 razy w lokalu z rewolweru w kierunku Sikorskiego, trafiając go w okolicę lewego obojczyka. Ciężko poranionego przewieziono w stanie groźnym do miejscowego szpitala.

Dochodzenia w tej sprawie prowadzi żandarmerja wojskowa i sędzia bydgoskiego sądu okręgowego. (k)

Trzy samobójstwa

Dwóch zastrzeliło się w Bydgoszczy, a jeden powiesił się w miejscowości Rybitwy

W Bydgoszczy w pierwsze święto Bożego Narodzenia popełnił samobójstwo lekarz internista dr. Aleksander Idaszewski. Sp. dr. Idaszewski strzelił do siebie raniąc się ciężko w serce tak, że śmierć nastąpiła w chwilę po wypadku. Domownicy, którzy słyszeli odgłos strzałów, nie zdawali sobie jednak sprawy z tego. Przypuszczano raczej, że denat. usiłował oswoić psa ze strzałami i znaleziono dr. I. już bez życia. W pozostawionym liście do brata zmarły wyjaśnia, iż popełnił samobójstwo z powodu nieuleczalnej choroby żołądka. Dr. I. liczył 46 lat, był rodem z Nochowa (pow. śremski). Na froncie brał udział jako lekarz w wojnie z bolszewikami, a w ostatnich latach był naczelnym lekarzem oddziału chorób wewnętrznych w szpitalu Klarysek w Bydgoszczy.

Również w Bydgoszczy popełnił samobójstwo wystrzałem z rewolweru 66-letni kupiec Józef Wierzbowski. — Strzał był śmiertelny i śmierć nastąpiła na miejscu. Powodem rozpaczliwego kroku była nieuleczalna choroba.

Wreszcie w dn. 28 bm. pozbawił się życia właściciel majątku Rybitwy w pow. poznańskim 62-letni Wilhelm Klinfksieck. Powodem rozpaczliwego kroku był silny rozstrój nerwowy, któremu ulegał zmarły w ostatnim czasie. (k)

KALENDARZYK

Wtorek, 29 grudnia 1931.

Słońce: wschód 8,02; — zachód 15,45; — długość dnia 7 godz 43 min
Księżyc: wschód 21,14; — zachód 10,54; — przed ostatnią kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka plus 2 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 732 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 8 st. C., najniższa plus 2 st. C. Ilość opadu 1 mm.

Przepowiednia pogody na środek: Przy zachmurzeniu zmiennym, dalszy spadek temperatury. W nocy prawdopodobny przymrozek.

R. żył teraz w dostatkach, wprowadził się do pięknej willi i umeblował po wielkopańsku. Chcąc zaakcentować swe pochodzenie i nadać większej powagi, przeistacza się w hrabię Rodowicza; taką też wizytówkę przybił na drzwiach swego mieszkania.

Tymczasem Ertel wciąż jeszcze wyglądał obiecanej koncesji, a nie doczekawszy się jej, skierował sprawę do sądu, który skazał R. za oszustwo na 5 lat więzienia i utratę praw obywatelskich. Od wyroku oskarżony wniósł odwołanie; na rozprawie twierdził, że Ertel, który był sekretarzem Volksbundu, dawał mu pieniądze w innym celu, a nie na wyrobienie koncesji. Trybunał nie uznał takiego tłumaczenia i skazał podsądnego na 2 lata więzienia oraz 5 lat utraty praw, podkreślając w motywach nadzwyczajną łatwość zdobycia przez niego pieniędzy, uznając to jako okoliczność łagodzącą.

Kal. rzk.: Tomasz B.; jutro Dawid Kr. i Pr. Kal. słow.: Gosław B.; jutro Ludomił.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek 41. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1. — Apteka św. Marcina, ul. Fr. Ratajczaka 12. — Apteka Śródecka, Rynek Śródecki 1. Wilda: Apteka pod Koroną, G. Wilda 61. Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha, narożnik ulicy Niegołewskich.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

Lekarska Poradnia Przedślubna Polskiego Tow. Eugenicznego św. Marcin nr 59. I p. udziela porad bezpłatnie. — Kobiety: w poniedziałki od godz. 17—18; mężczyźni: we wtorki od godz. 17—18

KRONIKA KOŚCIELNA

— Na zakończenie starego roku w czwartek, 31 bm, o godz. 8 rano odprawi się mszę św. połączoną z wspólną komunią św. w kościele Farnym w intencji Stowarzyszenia Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy Farze oraz ubogich będących na opiece. — O liczny udział członkiń wraz z ubogimi prosi Zarząd.

OSOBISTE

— **Nominacja.** Ks. Kardynał Prymas Hlond zamianował kanonikiem gremjalnym prastarej Kolegiaty Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Kruszwicy dziekana dekanatu kruszwickiego ks. prob. Karola Schwarza w Sławsku Wielkim, oraz ks. Piotra Fibaka, proboszcza w Kamieńcu. Obu Nominatom towarzyszą nasze najserdeczniejsze życzenia.

— **Srebrne gody małżeńskie** obchodzi w dniu 2 stycznia pp. Roman Jastewicz z małżonką Marią z Białobłockich. Msza św. na intencję Jubilatów odprawiona będzie o godz. 9 w kościele Zmartwychwstania Pańskiego.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Zarząd Okręgu Poznańskiego Zw. Niższych Funkcjonariuszów Państwowych i Samorządowych Rzeczypospolitej Polskiej.** W dniu 10 stycznia odbędzie się V. zjazd delegatów Zw. N. F. P. i S. R. P. Okręgu Poznańskiego przy ul. Wronieckiej 13 w lokalu p. Jezierskiego. Zjazd rozpocznie się o godz. 8 mszą św. w kościele Katarzynek przy ul. Masztalarskiej.

— **Tow. Powstańców i Wojaków Im. Śp. Fr. Ratajczaka — Poznań-Śródmieście.** Roczne walne zebranie odbędzie się w czwartek, 7 stycznia w lokalu p. Beyerowej, plac Bernardyński. Początek o godz. 19,30. Obecność wszystkich członków konieczna. W razie nieprzybycia potrzebnej liczby członków na wyznaczony czas, zarządzi przewodniczący następnie walne zebranie na pół godziny później; uchwały tego zebrania są prawomocne bez względu na ilość obecnych członków.

ŻYCIE SOKOLE

— **Tow. Gimn. „Sokół“ Poznań-Śródmieście.** Roczne walne zebranie gniazda męskiego odbędzie się dnia 6 stycznia o godz. 15 w sali Domu Katolickiego na Śródmieście.

— **Tow. gimn. „Sokół“ w Lasku** urządzi dnia 31 bm. wielką zabawę na zakończenie roku z udziałem doborowej orkiestry i różnymi niespodziankami w sali „Silva“ w Puszczykowie. Początek o godzinie 18.

WYSTAWY

— **Wystawa drobnego inwentarza.** W terminie od dnia 31 stycznia do 2 lute-

go 1932 r. odbędzie się w Poznaniu w halach Targów Poznańskich wielki pokaz drobnego inwentarza. Termin na przysłanie deklaracji mija z dniem 10 stycznia. Wystawa zapowiada się dobrze. Wystawców, którzy nie otrzymali deklaracji, Komitet prosi, aby zwrócili się do sekretarza p. Książkiewicza, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 4-6.

— **Regjonalna wystawa koni remontowych.** Związek Hodowców Konia Szlachetnego w Wielkopolsce urządza pod egidą Wielkopolskiej Izby Rolniczej dnia 27—29 maja 1932 r. w Poznaniu, w koszarach 15 pułku ułanów, regjonalną wystawę koni remontowych. Komisja remontowa będzie zakupywała na wystawie tylko te konie remontowe, które będą zakwalifikowane jako wybitne, bardzo dobre i dobre. Przeciętne konie wojskowe (remonty) komisja remontowa będzie zakupywała na spędach powiatowych. Zgłoszenia przyjmuje sekretarjat Związku, Poznań, ul. Mickiewicza 33, do dnia 1 kwietnia 1932 r. na przepisowych formularzach, które na życzenie wysyła się hodowcom. Do zgłoszeń winien być dołączony dowód urodzenia źrebaka — po ogierach państwowych potwierdzony przez zarząd właściwego stada ogierów, a po ogierach prywatnych przez Związek Hodowców Konia Szlachetnego w Wielkopolsce. Konie bez powyższych dowodów będą umieszczone w katalogu jako bez udowodnionego pochodzenia.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Grono Przyjaciół Sceny Polskiej w Poznaniu** zawiadamia o zmianie lokalu posiedzeń z Wronieckiej pod 6-ką na Masztalarską 7 w restauracji p. Soleckiego. — Zebranie odbędzie się w wyżej wymienionym lokalu w czwartek, 7 stycznia o godzinie 20.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Magistrat, biuro meldunkowe,** podaje do wiadomości, że dla wygody mieszkańców m. Poznania zarządzone we wszystkich oddziałach biur meldunkowych komisariatów policji państwowej codzienne dyżury w czasie od godz. 17—19 (za wyjątkiem niedziel i świąt). W czasie dyżurów przyjmować się będzie wyłącznie za- i odmeldowania.

— **Ważne dla ubezpieczonych w niemieckich kasach brackich.** Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu podaje do wiadomości byłym członkom niemieckich kas brackich, że na podstawie umowy, zawartej przez Spółkę Bracką w Tarnowskich Górach z kasą bracką Rzeszy (Reichs-knappschaft) został termin zapłaty zaległych uznaniówek (Anerkennungsgebühren) przez ubezpieczonych, mieszkających w Polsce, przedłużony do końca czerwca 1932 r. Jeśli jednakże umowa ubezpieczeniowa, zawarta między rządami polskim a niemieckim, wejdzie w życie przed tym terminem, to umowa o uznaniówkach z dniem tym upada. Powyższe dotyczy tylko tych ubezpieczonych, którzy posiadali prawa członkowskie niemieckich kas brackich w dniu 10 stycznia 1920 r. lub w dniu późniejszego opuszczenia Niemiec, bezpośredniego przeprowadzenia się do Polski i oddał stałego zamieszkiwania w Polsce.

— **Parafia św. Antoniego w Poznaniu (Staroleże).** Pierwsza gwiazdka, urządzona staraniem nowo założonego Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo dla ubogich tutejszej parafii odbyła się 23 b. m. Po odśpiewaniu kolend i serdecznym przemówieniu ks. dr. Gładysza, rozdano ubogim i dzieciom około 90 paczek z podarkami gwiazdkowymi.

— **Uroczystość gwiazdkowa w Stow. b. Czwartaków.** Dnia 24 bm. w świetlicy 58 p. Wlkp. odbyła się uroczystość gwiazdkowa, urządzona dla członków Stow i ich rodzin, potrzebujących wsparcia. Uroczystość zagała w serdecznych słowach p. Trybulska, wiceprezes Koła poznańskiego. Przy zastawionych stołach zasiadli bezrobotni członkowie oraz ich rodziny. Pułk wydał obiad wigilijny, bardzo smacznie sporządzony. Przed obiadem odbyło się łamanie opłatkiem, przy czym orkiestra zagrała kolendę. Członków, potrzebujących wsparcia, obdarowano zależnie od ilości członków rodziny, gotówką w kwocie od 5—15 zł, mięsem od 5—15 ft. oraz książką i odzieżą, a ponadto dzieci otrzymały struclę, pierniki itd. W imieniu obdarowanych podziękował w bardzo pięknych i wzruszających słowach p. Wojciech Urban. Uroczystość tę zakończono wspólną fotografią przy jarzącej choince oraz przemówieniem p. Trybulskiego.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Samochód najechał na wóz.** Na ul. Marsz. Focha naprzeciw Dworca Zachodniego dorożka samochodowa nr. 320 najechała na wóz mleczarski p. Stanisława Paluszka (ul. Szamarzewskiego 31). — Wózniak spadł i odniósł bardzo dotkliwe obrażenia. (k.)

— **Straszne skutki plotek.** Robotnik Stefan Przybulewski z Tytlewa pod Chelmnem, lat 20, miał zatarg z niejakim Jaśkiewiczem. Zatarg ten spowodowała narzeczona Jaśkiewicza przez rozwieszenie plotek o narzeczonej Przybulewskiego. Ze sporu tego wynikało obustronna nienawiść. Po kilku dniach Przybulewski postarał się o bagnet, aby się z swym przeciwnikiem rozprawić. Wieczorem wstą-

Dla oczyszczenia krwi pijcie rano przez kilka dni z rządu szklanek naturalnej wody gorzkiej „Franciszka Józefa“, nw 7750

pił do karczmy, a zastawszy tam Jaśkiewicza, pchnął go bagnetem w serce i położył trupem na miejscu. Za czyn ten P. odpowiadał przed wydziałem karnym sądu okręgowego w Toruniu, który skazał go za zabójstwo na 5 lat ciężkiego więzienia i utratę praw obywatelskich przez lat 10. (x.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Postrzelony przez bandytów.** Na drodze z Strzałkowa do Kościanek dwóch podejranych osobników zaczęło kasjera majątku Kościanki p. Henryka Gemskiego. Gdy napadnięty wezwał ich do zatrzymania się, padł strzał. Raniony w rękę p. Gemski upadł na ziemię. Bandyci zbiegli, dając w kierunku p. G. jeszcze kilka strzałów. (k.)

Z WIELKOPOLSKI

— **Swarzędz.** Stow. Młodzieży Polskiej urządziło w drugie święto Bożego Narodzenia przedstawienie amatorskie sztuki p. t. „Galganduch“ czyli „Trójka hultajska“.

— **Mur. Goślina.** (Obchód gwiazdkowy.) Staraniem Tow. Przemysłowców odbyła się w drugie święto Bożego Narodzenia uroczystość gwiazdkowa, urządzona dla 70 dzieci. Na tle jarzącej się choinki zajęła miejsce przy zastawionych stołach dziatwa, obok zaś ich rodziny. Dzieci uczestnowano bardzo suto, bo otrzymały łakocie, środki żywnościowe itp. Wygłoszono kilka pięknych deklamacyj oraz odśpiewano kolendy.

— (Rocznica powstania wielkopolskiego.) W niedzielę, dnia 27 bm. jako w 13 rocznicę powstania wielkopolskiego odbył się uroczysty obchód, urządzony przez Tow. Powstańców i Wojaków. Z okazji doniosłej rocznicy domy przybrane były sztandarami. Piękna uroczystość rozpoczęła się wymarszem towarzystw z placu szkolnego. Pochód przeszedł naokoło miasta i wrócił na rynek, gdzie przy rozpalonych pochodniach piękny referat o znaczeniu powstania wygłosił p. Z. Rakocy, prezes Powst. i Wojaków. Wznoszono okrzyki na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, R. Dmowskiego i gen. Hallera. (wg.)

— **Trzemeszno.** (Sprawa przetargów.) W okolicy i w samym Trzemesznie coraz więcej odbywa się przymusowych przetargów, na których majątek obywateli idzie za bezcen. Przyczynia się wiele do takiego stanu rzeczy to, że ostatnio zakazano ogłaszać wiadomości o przetargach w poczynym „Lechu“, a nakazano umieszczać je w „Dzienniku Poznańskim“, który w Trzemesznie rozchodzi się w 3 (trzech) egzemplarzach. Na przetarg zjawia się czasem jedna lub dwie osoby i wystawione na sprzedaż przedmioty sprzedaje się za bezcen, niszcząc biednych ludzi doszczętnie.

— (Protest przeciwko projektowi nowej ustawy małżeńskiej.) I w Trzemesznie zaprotestowano energicznie przeciwko małżeńskiemu projektowi nowego prawa małżeńskiego. Rzesze ludu wysłuchało uroczystej mszy św., odprawionej przez ks. prałata Kowalskiego, który również wygłosił okolicznościowe kazanie. Po południu w sali starożytnego alumnatu zebrali się przedstawiciele miejscowych organizacji i podpisali protest. Rezolucję A podpisywał 4 stowarzyszenia, rezolucję B 12 stowarzyszeń i rezolucję C 40 stowarzyszeń. Brakło „Strzelca“.

— (Kradzież 15 000 zł.) W pobliskim Wydartowie właściciele p. Katarzynie Dec skradziono w tych dniach 15 000 zł, uzyskanych ze sprzedaży gospodarstwa — Kuferek, w którym znajdowały się pieniądze, znaleziono w stogu, oddalonym o 300 m od budynków.

— **Dolsk.** (Przyjęcie nowego proboszcza.) W bież. miesiącu przybył do nas ks. dziekan Zakrzewski, dawniejszy proboszcz Wolsztyna a teraźniejszy proboszcz parafii dolskiej. P. hr. Żółtowski z Brzeźnicy udzielił powózki na przywiezienie ks. dziekana. Banderję konną prowadził p. Florian Czaja. Ks. dziekan Zakrzewski powitany został na rynku przez p. burmistrza Burdajewicza. Deklamację wygłosiła p. Ebertówna. Chór kościelny odśpiewał na przyjęcie kantatę „Z pełności uczucia i jego natchnienia“ pod batutą organisty p. Stańczyka. Następnie wprowadzono z pochodem ks. dziekana do kościoła, gdzie przemówił ks. dziekan do parafjan, poczem nastąpił pochód z kościoła na plebanję, gdzie powitał ks. dziekana członek dozoru kościelnego p. Neyman.

— **Pniewy.** (Gwiazdka w szkole.) Staraniem grona nauczycielskiego tutejszej szkoły powszechnej urządzono dnia 22 b. m. gwiazdkę dla biednej dziatwy niższych klas. Uczennice klas wyższych pięknie przybrały choinkę własnoręcznie wykonanymi ozdobami, koło której dzieci odśpiewały szereg kolend. Dla urozmaicenia i upiększania tej uroczystości, nauczyciel p. Krüger wyświetlił 2 serje przetrzczy, przedstawiających Narodzenie Pana Jezusa i wieczór wigilijny w domu pol-

skim. Obrazy zrozumiałe wyjaśnił dzieciom nauczyciel p. Sławiński. Po uroczystości otrzymała biedne dzieci niższych klas nieco łakoci, ofiarowanych przez obywatelstwo m. Pniew.

— (Nagrodzona uczciwość.) Niedawno temu nauczyciel przyw. szkoły niem. p. Strohschein zginął na ulicy 100 zł. Pieniądze te znalazła uczennica I kl. szkoły pow. Mazurkówna i oddała je swej naucz. p. Kałużynie, która sumę tę wręczyła poszkodowanemu, który wręczył uczciwemu dziesięciu 10 zł nagrody.

— (Ostatni jarmark.) Przedgwiazdkowy jarmark w Pniewach był w stosunku do poprzednich jarmarków bardzo ożywiony, szczególnie duży był napływ kupców wędrownych z towarami kramarskimi. W czasie jarmarku nie obyło się bez kradzieży. P. Kazimierzowi Szymkowskemu skradziono z mieszkania 2 pary spodni i inną odzież wartości około 120 zł. Sprawców kradzieży nie ujęto.

— (Zbąszyń. Remont dworca.) Przed dwoma laty pobudowano na tutejszej stacji kosztem blisko 2 milionów złotych nowy dworzec, odpowiedni dla tutejszego ruchu, a również budynek reprezentacyjny. Budowała ta szła w bardzo przyspieszonym tempie, pracowano w niedzielę i święta. Dziś budynek, tak kosztowny, rysuje się, częściowo odnawiać trzeba podłogi, sufity, piece itd. Zaznaczyć wypada, że prace wykonały firmy budowlane z Warszawy, którym też powierzono wszelkie dostawy.

— (Emigracja.) Przez dworzec tutejszy nieomal codziennie przechodzą pociągi z reemigrantami, przeważnie powracającymi robotnikami z Francji i Holandji. Ludzie ci wracają w transportach po kilkaset osób. W bardzo wielu wypadkach nie posiadają potrzebnych środków na powrót do strony rodzinnej, tak, że Misja Dworcowa bardzo często musi biedakom tym udzielać bezpłatnych biletów, posiłków, noclegów itd.

— (Z parafji.) Ks. mansonarz Rywolt, który w parafji tutejszej urzęduje od przeszło 2 lat, został z dniem 1 stycznia przeniesiony na takie samo stanowisko do Grodziska. Ks. Rywolt w czasie swego dwuletniego pobytu zaskarbił sobie przywiązanie wśród parafjan. Jest on patronem Tow. Młodych Polek.

— (Gwiazdka.) Tutejsze Tow. Pań św. Wincentego a Paulo urzęduje gwiazdkę dla biednych i starców. Potrzebne środki zebrało Towarzystwo przez urządzenie wenty w listopadzie rb. Towarzystwo liczy dzisiaj około 100 członków i należy do najpoważniejszych na miejscu. (zt.)

— (Polajewo. Przedstawienie teatralne.) W dniu 26 grudnia br. urządziło tutejsze Kolo śpiew. św. Cecylii przedstawienie teatralne, na którym wystawiono dwie sztuczki p. t. „Halina Ewa Miaskowska” (czyli „Obrona Trębowl”), dramat w 4 aktach i komedję w 1 akcie p. t. „Mąż od biedy”. Amatorzy wywiązały się ze swych ról doskonale, zdobywając zasłużone oklaski. Chór pod batutą p. dyr. Buchwalda odśpiewał szereg pieśni ludowych i innych, nagradzanych również burzliwymi oklaskami. Cześć pieśni polskiej! (es-te.)

— (Września. Z życia Sokolic.) Zebranie zagała druchna prezeska Wł. Jakubowska i przedstawiła sprawę udzielenia subwencji komitetowi niesienia pomocy bezrobotnym. Na cel ten wyznaczono z kasy pewną kwotę. Sprawozdanie Wydziału Okręg. w Gnieźnie dla spraw sokolic za czas od 1. 1. do 1. 10. 31. odczytała prezeska. Przymioma również o uiszczaniu składek, celem ubezpieczenia druchon od wypadku podczas ćwiczeń, wyjazdów i popisów. Uchwalono również urządzić uroczystość podzielenia się opłatkiem w dniu 3 stycznia 1931 r. w zamkniętym kółku. Całe zebranie przyłączyło się z wielkim aplauzem do protestu przeciwko zamiarowi wprowadzenia nowego prawa małżeńskiego. Odegrana w grudniu komedijka „Świat bez mężczyzn” postanowiono powtórzyć w przyszłym miesiącu w Słupcy. Na wniosek druchny prezeski Jakubowskiej postanowiono odbywać wśród sokolic szermierkę, a latem uprawiać sport pływacki. Propozycję tę przyjęło zebranie z szczerem zadowoleniem. Na dzień 1 lutego urządzają sokolice zabawę taneczną, aby i tą drogą powiększyć zapasy kasy, wyczerpanej przez częste wyjazdy gniazda na zjazdy podczas lata do różnych okolicznych miast i do Poznania na uroczystości wilsonowskie.

— (Ostrów. Z Rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu wybrano większością głosów I. burmistrzem miasta Ostrowa dotychczasowego II burmistrza p. Wacława Cegielkę z poborami VI grupy i świadczaniami.

— (Okradzenie okna wystawowego.) W nocy na niedzielę wybito okno wystawowe w składzie p. Voelkla przy ul. Kościelnej 10 i skradziono różne wystawione przedmioty wartości 150 zł. Sprawców nie wykryto.

— (Osobiste.) Naczelnik urzędu skarbowego p. Kurdziel przechodzi z Nowym Rokiem w stan spoczynku.

— (Samobójstwo.) We wtorek nad ranem w ulicy Ułańskiej naprzeciw ewangelickiego cmentarza nieznanymi osobnikami w białych rękawiczkach i meloniku popelnili samobójstwo, strzelając sobie z rewolweru w głowę. Dogorywającego denata odstawiono do miejscowego szpitala.

— (Zderzenie samochodów.) Na skrzyżowaniu ulic Wrocławskiej i Szpitalnej zderzyły się onegdaj dwa samochody i uległy częściowemu uszkodzeniu. Jeden z samocho-

dów wjechał na chodnik i rozbił szybę wystawową składu rogowego p. Hentschlowej. (n.)

— (Ostrzeszów. Zgon weterana.) W Kotłowie zmarł 93-letni weteran Brodziak, uczestnik powstania z roku 1863. Cieszył on się do ostatniej chwili czerstwem zdrowiem.

— (Zgon staruszki.) W Przytocznicy zmarła ostatnio 97-letnia p. Płaczkowa. (ck.)

— (Mikstak. Zgon senjora nauczycielstwa.) W Mikstacie pow. Ostrzeszów zmarł dnia 24 bm emerytowany nauczyciel śp. Walerjan Mędlowski. Był on niestrudzonego pracownikiem na niwie szkolnej w okresie zaborem. Pogrzeb odbył się dnia 28 bm, w Mikstacie przy tłumnym udziale społeczeństwa miejscowego i z okolicy. (ck.)

— (Kepno. Przetarg.) Wielki kompleks zabudowań dawnej fabryki likierów „Ostrowit” w Ostrowie przeszedł drogą subhasty na własność pierwszych wierzycieli hipotecznych za cenę 125 000 zł. Dalsze hipoteki przepadły.

— (Przejechany przez samochód.) — Przez własną nieostrożność wpadł pod samochód osobowy przy ul. Kolejowej w Ostrowie 7-letni Czesław Drabent, przy czym odniósł cięższe obrażenia. Rannego chłopca odwiózł szofer do lekarza.

— (Z życia S. M. P.) Dnia 27 bm, zorganizowało Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w sali Domu Katolickiego uroczystość dzielenia się opłatkiem. Uroczystość zagał przez Waleśa, poczem przemówił ks. patron Nowacki i wręczył nagrody druhom Romanowi Złobinowskiemu, Sylwestrowi Noculakowi i Rajtala, wyróżnionym w „konkursie obowiązkowości na r. 1931”. Następnie ks. patron podzielił się z członkami patronatu i druhami opłatkiem. (ck.)

Pod znakiem gwiazdki

U tramwajarzy

W wielkiej sali Ogrodu Zoologicznego odbyła się „gwiazdka” dla dzieci pracowników Pozn. Kolei Elektrycznej. Piękny ten obchód organizuje już od wielu lat Towarzystwo Samopomocy Pracowników Tramwajowych. Uroczystość, jak zwykle, zgromadziła wielu tramwajarzy, ich rodziny, a zwłaszcza dzieci. Wspaniała choinka efektywnie przyozdobiono różnymi wycinankami i smakołykami; stanowiąca też ona główny ośrodek zainteresowania. Obchód zagał zasłużony dla towarzystwa prezes Ziętkiewicz, który powitał w gorących słowach nowego protektora Towarzystwa p. inż. Maćkowiaka, dyrektora P. K. E. Wspaniale wypadł odegrany przez małe dziewczątka fragment jasełek historycznych „Przy żłobku”, co było dziełem niestrudzonej siostry Zofji. Po ładnych deklamacjach, wygłoszonych przez M. Palaczównę i I. Frankowską, przemówił serdecznie dyrektor p. inż. Maćkowiak, wzywając dzieci do okazywania miłości, wdzięczności oraz posłuszeństwa rodzicom i kończąc życzeniem zdrowych świąt. Na zakończenie zabrał jeszcze głos również pod adresem dzieci ks. Dals, przedstawiciel parafji jeżyckiej.

Po wspólnym śpiewie rozdawał „gwiazdki” hojne podarunki i na ten zakończono miły wieczór gwiazdkowy.

W błękitnej sali domu P. K. E. odbyła się tradycyjna gwiazdka, urządzona dla dzieci tramwajarzy, które jeszcze uczęszczają do ochronki, mieszczącej się w tym samym gmachu. Już godzinę przed uroczystością zebrał się ten mały światek dziecięcy, dla którego obchód gwiazdkowy niezwykłym jest wydarzeniem. Działwa, przybrana w odświętne szaty, wykonała przed gośćmi szereg tańców, wyćwiczonych przez niestrudzoną siostrę Zofję, kierowniczkę ochronki i p. Byczyńską, opiekującą się gorliwie przedszkolną działwą pracowników P. K. E. Ogółem obdarowano 40 dzieci. Na uroczystość przybyła również p. dyr. Nestrypkowa, założycielka tej ochronki, i po raz ostatni dzieliła się opłatkiem z milusińskimi oraz z paniami z zarządu. Do dzieci przemówił w serdecznych słowach ks. Dals, poczem po śpiewach i wspólnej kawie zakończono uroczystość. (z)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Stanisława Koralewska, z domu Gieburowska, wdowa, 63 l. Antonina Wiatrówna, gospodyni, 45 l. Marta Stawska, z domu Peterówna, 44 l. Jan Szalek, 6 l. Emma Seegerowa, z domu Bergerówna, 78 l. Józefa Reszkowska, z domu Datkiewiczówna, 75 l. Roman Hauser, 11 mies. Jan Szubert, zegarmistrz, 72 l. Franciszek Kozłowski, em. urzędnik pocztowy, 40 l. Stanisław Śowiński, nauczyciel, 72 l. Teresa Piechota, 5 l. Bolesław Hensel, 2 l. Marja Skrzypczyńska, z domu Kopczyńska, 29 l. Agnieszka Przygoda, robotnica, 74 l. Władysław Mikołajczak, robotnik, 29 l. Zofja Maćkowiakówna, 8 mies. Ludwika Jerzykowska, z domu Kamińska, 82 l. Ludwik Kachlicki, rzeźnik, 70 l. Jan Luberski, kasjer, 40 l. Marcin Wozniak, robotnik, 54 l. Adam Pińczak, 4 godz. Jan Wojtkowiak, 1 dzień. Jerzy Teofil Stan, 7 l. Antoni Dziurkiewicz, cieśla, 70 l. Marja Roszyk, aptekarka, 32 l. Marja Zawadzka, z domu Musolf, 51 l. Jan Grobelny, 2 dni. Bożena Wyrwa, 1 r. Bolesław Andruszewski, cukiernik, 68 l. Jo-

anna Hartkopf, z domu Kosman, 51 l. Józef Blesiadowski, ksiądz, 73 l. Joanna Sołtyśiak, z domu Pawlacyk, 30 l.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Tow. Uczniów Handlowych. Zebranie odbędzie się w środę, 30 bm, o godz. 20 na sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego. Na porządku obrad interesujący wykład o „Wojnie chemicznej” wygłosi prelegent Wojew. Komitetu L. O. P. P.

— Tow. Sceniczne „Gwiazda” w Poznaniu urzęduje w dniu 31 bm, wielką zabawę sylwestrową w sali p. Beyerowej, pl. Bernardyński 1. Początek o godz. 20.

— Cech Murarzy. Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, 3 stycznia o godz. 11 u p. Ograbowicza, ul. Słusarska 6.

— Zw. Inwalidów, Wdów, Sierot i Emerytów Kolejowych — Poznań. Zebranie plenarne odbędzie się 4 stycznia o godz. 16 na sali restauracji „Pod Słońcem”, ul. Górna Wilda 75.

— Związek Pomocników Tapicerów-Dekoratorów w Poznaniu. Roczne walne zebranie odbędzie się dnia 9 stycznia o godz. 19 w lokalu p. Kubisza, ul. św. Wojciecha 1.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożyć w dalszym ciągu:

N pomnik Serca Jezusowego: Marja Rogowska, Wilczyn, 1 zł. — J. R. 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 686,40 złotych.

Na „Caritas”: M. 2 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 752 zł.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— T. K. Bank taki nie jest znany. (K)

— Czytelnik z Wildy. Należy obliczać od uposażenia brutto, bez potrąceń, w myśl art. 110 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. 1925 nr. 58 poz. 411). (K)

— K. — k. Może dzierżawić ktokolwiek. Warunków dzierżawy nie znamy. Podatki oczywiście należy opłacać. Magistrat poinformuje dokładniej. (K)

— K. St. Mroczka. Nie wygrały (W)

TEATRY

Z Teatru Polskiego

Wieczór Sylwestrowy zespołu artystów Teatru Polskiego. Jak corocznie, tak i w roku bieżącym zespół artystów Teatru Polskiego urzęduje rewjowy wieczór Sylwestrowy o godz. 11 i 1 w nocy. Tegoroczny Sylwester pod tytułem „Czysty Kintop” przynosi wszystkie niemal przeboje w wykonaniu całego zespołu wraz z prymabalerią rewij paryskich Heleną Grossówną.

Dziś teatr wystawia przyjmowaną z aplauzem „Ich synowa” Adama Grzymały - Siedleckiego. Ta przewyborna komedia trzyma widzów w radosnym nastroju przez przeciąg całych trzech aktów.

We środę komedia T. Łopalewskiego „Aureliu, nie rób tego”.

„Kopciuszek” po cenach niższych od 2,50 zł do 40 gr, odegrany zostanie w piątek, 1 stycznia, o godz. 3 po poł.

Z Teatru Nowego

„Awantura w raju” kapitalny przebojowy „szlagier” jest niesłychanie wesołą kratochwilą nieporównanie zabawna i pełna nie przeciętnej siły komicznej. To też huraganowe oklaski rozbrzmiewają ustawicznie na bawiącej się widowni. Świetna kratochwilą zdobyła sobie szturmem widzów poznanską, która stawia „Awanturę w raju” obok najświetniejszych fars, jak „Dzwonek alarmowy”, „Pan naczelnik — to ja”, „Zarząd przymusu” i t. d.

Teatr Operetkowy „Uśmiech”

Od dziś do niedzieli włącznie, na wieczornych przedstawieniach ciesząca się rekordem powodzeniem farsowa operetka - rewja „Cnotliwa Zuzanna”, w której niebawem triumfy zdobywa uroczą gwiazdą operetki J. Fontanówna.

W Nowy Rok o godz. 3 po poł. po specjalnie niższych cenach ostatnie przedstawienie dla najszerszych kół publiczności romantycznej operetki Lehara „Kraina Uśmiechu”, w której niebawem triumfy święci król tenorów K. Czarnecki w otoczeniu całego zespołu.

Niezwykłą radość dla milusińskich Poznania stanowić będzie premiera prześlicznej bajki muzycznej „Jaś i Małgosia”, którą dyrekcja „Uśmiechu” przygotowuje na niedzielę o godz. 3 popoł.

SYLWESTER W „SŁOŃCU”

W nadchodzący czwartek, dnia 31-go grudnia r. b. o godz. 11 wiecz. odbędzie się w teatrze „Słońce” wesoła Rewja Humoru, Tańca i Piosenki pod hasłem:

SYLWESTER W „SŁOŃCU”

W wesołym tym wieczorze, który już dziś zapowiada się jako najwesełszy Syl-

wester w Poznaniu, udział przyjmą dwaj znakomici humorysty BRONISŁAW BRONOWSKI i tak powszechnie w Poznaniu lubiany LUDWIK SEMPOLINSKI (popularny TOMASZ) oraz przemila gwiazdka Rewji Stołecznej JANINA SOKOŁOWSKA w swym popisowym repertuarze. Ponadto udział przyjmą świetna pieśniarka charakterystyczna Blanka ORSZAN-SKA, która wypowiedziała doskonały monolog sylwestrowy p. t.: „Szewczyk”, nolog sylwestrowy p. t.: „Szewczyk”, przemila wodewilistka JANINA KOZŁOWSKA i wytworny piosenkarz i konferencjer JERZY JASZCZÓŁ SULIMA. Część choreograficzną reprezentować będzie znakomita para baletowa MARYLA MARTOWA i JÓZEF CIESIELSKI z Teatru Wielkiego, którzy wykonają szereg brawurowych tańców swego bogatego repertuaru oraz wraz z baletem atrakcyjne tańce rosyjskie „Bosiaki”. Prawdziwą atrakcją i urozmaicheniem Wieczoru Sylwestrowego w „Słońcu” będzie występ znakomitego a tak już popularnego i w Poznaniu lubianego POZNAŃSKIEGO MISTRZOWSKIEGO KWARTETU WOKALNEGO (St. Roy, May, Karpacki, Szpingier), którzy wystąpią w wesołym popularnym repertuarze. — Orkiestra symfoniczna pod dyrykcją kompozytora Tadeusza Kurczewskiego. Jak z powyższego zespołu artystów widać, w Sylwestrowym Wieczorze w „Słońcu” udział przyjmą najwybitniejsi nasi i najpopularniejsi artyści, z których zwłaszcza nazwiska Bronowskiego i Sempolinskiego są najlepszą rekomcją, że na Sylwestra w „Słońcu” naprawdę będzie wesoło! Bilety na ten atrakcyjny Wieczór Sylwestrowy po cenach bardzo przystępnych są do nabycia w składzie cygar p. Szejbrowskiego — ul. Gwarna 20, Tel. 56-38, zw 12 556

„Bomba śmiechu” pęknie w Poznaniu! SZALONA NOC SYLWESTROWA

W czwartek, dnia 31 b. m., o godz. 11 wiecz., odbędzie się w najmodniejszym teatrze „Nowości” (Ratajczaka 21) oszalałymi nowa sylwestrowa pod hasłem „Bomba śmiechu”. Na czele powiększonego świetnego zespołu artystycznego tylko raz jeden wystąpi gościnnie ulubieniec Poznania, najwesełszy człowiek w Polsce, CZESŁAW SKONIECZNY — (popularny „Hupścik” z P-Wu-Ki). Po rewji Wielki Bal Artystyczny. Szczegóły w afiszach. zw 12 555

„TECZA NAD POZNAANIEM”!

Najtańszy wieczór sylwestrowy. We czwartek, 31 grudnia r. b., o godz. 11.30 wiecz. w sali kina „Metropolis” odbędzie się wspaniałe widowisko rewjowe pod pięknym tytułem „Tęcza nad Poznaniem”. Współudział bierze cały zespół dotychczasowej rewji „Metropolis”, a więc pp.: Leonowicz, Grossówna, Zdzitowiecki, Suwalski oraz corps-de-balet. Gościnnie prócz tego wystąpi ulubieniec Poznania, znakomita śpiewaczka oper zagranicznych Marja Jarowska-Kopczyńska w oryginalnym repertuarze. Będzie to zarazem benefis i pożegnalny występ zespołu artystów. Bogaty program obejmuje m. in. takie „szlagiery”, jak: „Wiktoria i jej... ułan”, „Co będzie jutro?”, „Czy Pan to potrafi?” i t. d. — Ceny biletów od 1 zł. Bilety do nabycia w kasie kina „Metropolis”. zw 12 567

Teatr Polski

DZIŚ — „Ich synowa”. Środa, 30. 12. „Aureliu, nie rób tego”. Czwartek, 31. 12. o godz. 20 „Ich synowa”. O godz. 23 Wieczór sylwestrowy Zespołu Artystów — Program pierwszy. — O godz. 1 w nocy Wieczór sylwestrowy Zespołu Artystów — Program drugi. Początek o godzinie 8 wieczorem. Biletu wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Awantura w raju”. Środa, 30. 12. „Dziewczę z Chin”. Czwartek, 31. 12. o godz. 8 wiecz. „Rewja sylwestrowa”. Czwartek, 31. 12. wiecz. o 11 „Rewja sylwestrowa”. Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr „Uśmiech”

DZIŚ — „Cnotliwa Zuzanna”. Środa, 30. 12. „Cnotliwa Zuzanna”. Czwartek, 31. 12. „Cnotliwa Zuzanna”. — O godz. 11-tej „Uśmiech Poznania” — wielka rewja sylwestrowa. Piątek, 1. 1. o godz. 3 popoł. „Kraina uśmiechu”. (Ceny znżone). — Wieczorem o godz. 8 „Cnotliwa Zuzanna”. Sobota, 2. 1. „Cnotliwa Zuzanna”. Niedziela, 3. 1. „Jaś i Małgosia” (Premjera). — Wieczorem o godz. 8 „Cnotliwa Zuzanna”. Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr Objazdowy

Wł Brackiego — „Kajzer” Macieja Wierzbickiego

DZIŚ — Kostrzyn. Piątek, 1. 1. — Poznań o godz. 20 odegra w sali Amarantowej Teatr Poznański bezinteresownie dla pracowników P. K. E. Zbigniewa Orwicza „Pieciogramienne serce”.

Teatr Wielki — Koncerty symfoniczne Niedziela, 3. 1. o godz. 20 — dyr. K. Wilkomirski — solista Tadeusz Szulc.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE W REGJONIE ŚLĄSKIM

W ANGLJI O POLSCE

Firma Allen i Unwin w Londynie ogłasza drugie wydanie książki prof. R. Dyboskiego o Polsce p. t. „Outlines of Polish History”. Dzieło to spełnia w Anglii ważną misję propagandową i zostało przez autora doprowadzone do chwili bieżącej (tj. do początku r. 1931). Równocześnie firma Dent wydaje zbiór nowel Sienkiewicza w przekładzie wypróbowanej przyjaciółki Polski, Miss Moniki Gardner. Przekład ten ukazuje się w popularnej „Everyman's Library” („Tales from Henryk Sienkiewicz”, XVI, 332 str., cena 2 s.). Miss Gardner jest autorką szeregu dzieł o Mickiewiczu, Krasińskim i polskim romantyzmie. Brat jej, Prof. Edmund Gardner, jest znany jako świetny znawca Dantego i bodaj najwybitniejszy żyjący Italjanista angielski.

Hustrowana biografia Conrada pióra R. L. Męgroza ukazała się w zeszłym tygodniu p. t. „Joseph Conrad's Mind and Method” nakł. Fabera w Londynie. O Conradzie pisze także znany biograf Oskara Wilde'a, Patrick Braybrooke, na łamach katolickiego miesięcznika „The Dublin Review” p. t. „Joseph Conrad: An Appreciation”.

Warto też zanotować, że angielskie czasopismo slawistyczne „The Slavonic and Eastern European Review” podało artykuł St. Losia „O kwestji ukraińskiej w Polsce” oraz znakomite studium W. Borowego o Kasprzyczu, a przynosi też notatki o kilku nowych polskich książkach i wspomnienie pośmiertne o s. p. Zdzisławie Dębickim. (mza)

MUZYKA

Operetka w Warszawie. Piszą nam z Warszawy: Teatr Nowości, w którym mieści się zreszłościowa operetka, raz bywa otwarty, raz zamknięty, stosownie do koniunktury... Warszawa, która niegdyś przepadała za operetką, dzisiaj nie dostarcza jej nawet tylu widzów, aby przy najskromniej obliczonym budżecie impreza mogła wyjść na swoje. A przecież występują tacy w tym zakresie artyści jak Szczawiński, Dembowski, Redo, Horszki, dalej zdolne młodsze siły jak p. Ewa Nastor, Hanka Wańska i in. Dyryguje p. Wiktor Sirota. Teraz wznowiono operetkę Waltera Kollo „Królowa nocy”. Może frekwencja chociaż trochę dopisze? A przecież to tak niedawne czasy, jak gąże gwiazd operetkowych szły w niemałe tysiące... Kryzys zawinił trochę, niezawodnie, ale publiczność odwróciła się od rodzaju jako takiego, to także pewna. (tw)

NAUKA

Nauka w instytucie przeciwrakowym. Ze Lwowa donoszą nam: Otwarty niedawno uroczyste Instytut Przeciwrakowy przy Szpitalu Powstalczym ma być, jak wiadomo, nie tylko placówką terapeutyczną, ale także naukową. W tym celu otworzy pracownie naukowo-doświadczalne, w których badany będzie rak i inne złośliwe nowotwory pod kątem wiedzy lekarskiej. W tym celu trzeba będzie zbudować nowe pomieszczenia. O środki na ten ważny cel zwrócić się Instytut w pierwszym rzędzie do społeczeństwa. (lk)

OCHRONA ZABYTEKÓW

Muzeum Wojska Polskiego. Z Warszawy donoszą nam: Jedną z grup pokazywanych Muzeum Narodowego, które buduje się przy Alei Trzeciego Maja, są, jak wiadomo, zbiory odnoszące się do dziejów wojska polskiego. W pomienionym gmachu znajdują one kompleks szósty i siódmy. Część ta będzie oddana na zbiory w ciągu przyszłego lata. Obecnie kończy się w niej ogrzewanie centralne, kanalizacja, wodociągi i elektryczność. (tw)

VARIA

Polscy Muzułmanie. W ostatnim tegorocznym zeszycie „Ilustracji Polskiej” zamieszcza prof. Walerjan Charkiewicz z Wilna ciekawy szkic z przeszłego i teraźniejszego życia Tatarów w Polsce. Obecnie mieszka ich u nas niewielka garstka, około 7 tysięcy, w województwie wileńskim, nowogródzkim, białostockim i w Warszawie. Historia gmin tatarskich sięga czasów W. Ks. Witolda, który jeńców tatarskich obdarował wolnością i szeregi osad w okolicy Wilna, nad rzeką Waka, przeważnie założył. Tatarzy byli zawsze wiernymi synami Rzeczypospolitej i w niejednej potrzebie wojennej stawali dzielnie obok polskiego rycerstwa. W XV wieku liczba ich wynosiła 40 tysięcy, w wieku XVII doszła do stu tysięcy. Zasymlowali się zupełnie, ztratili język tatarski i arabski, posługując się polskim i białoruskim. Jedyną ich cechą wyróżniającą pozostało wyznanie muzułmańskie. W Wilnie istnieje muzeum tatarskie, a jego dyrektor, p. L. Kryczyński, potomek rodu tatarskiego, pracuje naukowo nad dziejami i kulturą wschodnich narodów, zamieszkujących ziemie polskie. W Warszawie wychodzą dwa pisma, uwzględniające sprawy islamizmu i życie Tatarów w Polsce — „Przegląd Islamski” i „Wschód”. Artykuły ilustrują liczne rysunki i zdjęcia. (tk)

CIEKAWY FRAGMENT WALKI O NARODOWE ODRODZENIE

W odrodzeniu narodowym Górnego Śląska wybitną rolę odegrał kler polski. On to wraz z innymi działaczami nie tylko rozbudzał i podtrzymywał ducha polskiego wśród ludu górnośląskiego, ale także wytwarzał świadomą myśl polityczną. Materiały, jakie gromadzi grono pracowników naukowych na Śląsku, są coraz obfitsze i pozwolą w niedługim czasie na syntetyczne ujęcie dziejów Odrodzenia narodowego na Górnym Śląsku. Dużo tych materiałów zawdzięczamy mrówczej pracy ks. kan. dr. Szramka, prezesa Śląskiego Tow. Przyj. Nauk, który świeżo jako odbitkę z III. tomu „Roczników Śląskich” wydał „Życiorys” ks. Kapiicy († 1930).

Co nas z tego „Życiorysu” szczególnie interesuje, to udział ks. Kapiicy w życiu politycznym i narodowym Górnego Śląska. (Rozdz. 5: Pomiedzy centrum a Kołem Polskim, rozdz. 6: Bieda górnośl., rozdz. 7: Na przelomie). Ks. Kapiica, jak przewaga księży wtedy, łączył swe nadzieje narodowo-polityczne z polityką centrum, które istotnie w swych początkach, szczerze czy nieszczerze akcentowało pewne tendencje filopolskie, ale potem umocnione wewnątrz, silne liczebnie, przeszło na politykę czysto niemiecko-narodową. Walkę z centrum rozpoczął i prowadził Korfanty, w obronie elementarnych praw politycznych mniejszości polskiej, a przeciw germanizacji. Obóz radykalno-narodowy zyskał sympatję mas ludowych na Śląsku i szedł wyraźnie od zwycięstwa do zwycięstwa mimo bardzo ciężkich warunków walki. Ks. Kapiica był gorąco przywiązany do centrum, pełen wiary w jego szlachetne tendencje, będąc wogóle zwolennikiem kierunku ugodowego. Przekonał się jednakże, że centrum uprawia politykę szowinistyczną, widząc jaskrawą tendencję episkopatu w stosunku do poczynań narodowych ludu polskiego — zerwał z centrami i wstąpił do koła Polskiego.

Ale tu znów nie mógł się zgodzić z polityką skrajno-narodową. Miał, jak to ktoś słusznie powiedział „serce Polaka a głowę centrowca”. Drugim skrupulem była przesadna lojalność w stosunku do państwa pruskiego. Te dwa hamulce nie pozwoliły ks. Kapiicy rozwinąć tak energicznej polskiej działalności politycznej, jaką rozwijał jako duszpasterz i społecznik. Dzieje tych jego konfliktów wewnętrznych stanowią interesujący fragment historii odrodzenia narodowego na Górnym Śląsku. „Życiorys” ks. Kapiicy uzupełnia znakomicie materiały już dawniej zebrane przez ks. dr. Szramka i opublikowane, w II. tomie „Roczników Śląskich” (Życiorys dr. Rostka i wspomnienie pośmiertne o Adamie Napieralskim).

Alfred Jesionowski.
Lubliniec.

Pisma nadesłane

„Ogródek Działkowy”, Nr. 4. Treść: W. L.: „Trzeci Międzynarodowy Kongres Ogródów Działkowych”. — Prof. dr. Gorjaczkowski: „Ogródek Działkowy jako teren kształcenia się młodzieży w naukach przyrodniczych”. — A. Zaleski: „Zabezpieczenie róż na zimę”. — Prof. dr. E. Janowski: „Połączenia”. — J. Marciniak: „Uprawa winorośli w gruncie”. — W. Janicki: „Ziemia ogrodowa i jej uprawa”. — Z. Makowski: „Zakładanie domków i dziupli dla ptactwa”. — Z. D. D.: „Praktyczne typy altanek-szałasów”. — W. L.: „Święto sadzenia drzew”. — W. Janicki: „W jaki sposób osiagamy jednokwiatowe róże?”. — „Szpinak”. — Przypomnienia. — B. Chacharowski: „Hodowla drobnego inwentarza”. — K. Deryng: „Najprostszy i najtańszy kurnik”. — Ruch w Związku. — Różne. — Adres Redakcji: Poznań, Skrytka 14, m. 4.

„Przewodnik Pielęgniarski”. Zesz. III. Treść: Dr. Wickel: „Nowoczesne leczenie psychiczne chorych”. — Dr. Stejnska-Dejterowa: „Sposrozenia rad wpływem audycyji radiowych na chorych psychicznie”. — Dr. Zakrzewska: „Prawa i obowiązki pielęgniarska”. — A. Bartoszkówna: „Koronkarstwo jako czynnik zajęciowo-terapeutyczny”. — Streszczenia. — Adres Redakcji: Zakład Psychiatryczny, Gniezno — Dziekanka.

„Polska Gazeta Introligatorska”. Nr. 12. Treść: Ostatni apel. — Esha: „Marmurkowanie papierów”. — (Z-ski): „Zaokrąglenie grzbietu”. — H. Majkowski: „Grafika Marjana Ziolkowskiego”. — Ankieta w sprawie słownictwa. — Młody introligator. — Biblioteki. — Nadesłane. — Kronika. Adres Redakcji: Poznań, Piekary 8a.

AKROPOL W ŚWIELE KSIĘZYCA

(Z pobytu w Atenach)

Widok na zagadkę — Pallada miała matkę — Sztuka grecka także — Cud greckiego geniuszu — Nie uduchowione, a przecież niezmiernie — Jaką Afrodyte stworzył Praksyteles? — Wiekiuistość bez mistycyzmu — „Symmetriai” — Dzisiejszy dom i dzisiejszy człowiek.

Z okien hotelu przy ulicy Hermeza mam widok na północny stok Akropolu. Księżyc pełni dobiega — w jego świetle na czystym tle nieba rysuje się potężny, urwisty, skalny blok wzgórze Akropolu — splanowany, co uderza zwłaszcza w nocy. Na prawo Propyleje, a w środku samotny, jak pomnik na ogromnej bazie, Partenon od strony północnej częściowo Erechtonem przesłonięty, co zresztą w świetle księżyca zlewa się w jedną harmonijną całość.

Tak wiele o sztuce greckiej napisało, a jednak pozostała ona i pozostanie zagadką — przynajmniej dla nas, ludzi Północy. Dla Greka zagadką jest o tyle, że i dziś jeszcze tak doskonale ducha jego wyraża, iż on oddzielił siebie od niej, wyodrębnił jej w duszy, a tem samem istoty jej ujrzał — nie może.

Grecka była i pozostanie zagadką. Zdawało się cudem niegdyś, gdy mniemano, że bez obcych wpływów rozwinięła się sama ze siebie, gdy Grecja i jej sztuka olśnionym nią oczom widzały się drugą Palladą, co z głowy Zeusa wyskoczyła — tak od razu skończona, doskonała.

Rozwiała to złudzenie odkrycia i badania. Miała matkę Atena, boginię Metis (mądrość), której dziecko, wedle przepowiedni, mędrze być miało od ojca. Miała swą matkę sztuka grecka — sztuka Wschodu i Krety. Zeus poknął ze strachu boginię Metis — zdławił i zatarł w sobie pierwiastki wschodnie Grecy. Ale i dziś, gdy znane nam są i małoazjatyckie elementy na greckiej ziemi i barbarzyńscy przybysze achajscy z północy, gdy wiemy, że oddziaływał tu handel trojański, a potem Grecja prowincją się stała, polityczną i kulturalną, małoazjatyckiej z ducha Krety i sztuki kretańskiej, gdy wyróżniamy wpływy hetyckie, syryjskie, lidyjskie, egipskie i perskie, sztuka grecka niemniej wydaje się cudem. Toż mogła się była stać tak potwornym konglomeratem, jak w podobnych warunkach stała się sztuka fenicka w rękach Semitów.

I tu w pełni objawił się geniusz Grecji, cud Grecji. Z pośród tych wpływów, których szuka, którym się chętnie poddaje, wychodzi on nietknięty, wzbogacony. Z elementów, które sobie przyswaja, tworzy całość nową, o całe niebo wyższą.

Ten kraj, pod względem sztuki będący niewolniczą prowincją Krety, tworzy w chwili uzyskania niepodległości własną sztukę — pod wpływem impulsów obcych, z elementów zasadniczo jego duchowi przeciwnych, tworzy sztukę będącą doskonałym wyrazem jego ducha. Tworzy na dwu etapach (sztuka późno-mykeńska i okresu geometrycznego) w których abstrakcjonizm grecki i poczucie harmonii i rytmu, tak właściwe Grekom, dochodzą do punktu kulminacyjnego.

Pod wpływem azjatyckich i egipskich czynników rozwija się rzeźba grecka, ale twór z tych czynników powstały jest duchowi Wschodu diametralnie obcy, podobnie kolumna jońska, ze wschodu przyjęta, staje się jak w rękach greckich architektów doskonałym wyrazem czysto greckich artystycznych zamierzeń. Jest to ta cudowna zdolność wchłaniania i przyswajania, która tylko z podobną zdolnością u roślin porównać się pozwala.

I oto ten Partenon na urwistej, skalnej bazie, w srebrnej poświacie księżyca, wciąż biejący przed memi oczyma, wydaje mi się być jednym wielkim symbolem greckiej sztuki: budowla zamknięta w sobie harmonijnie, z uduchowieniem nie mająca nic wspólnego a tak dziwnie abstrakcyjna, tak razem ziemiska i nieziemska. Tajemnica harmonii form, proporcji właściwych tworom organicznym, została w niepojęty sposób przez artystę podpatrzona i w formy kamienne zakłeta. Czuje się, że ów twór kamienny jest niemniej w kształtach swych organiczny niż ludzie, rośliny, zwierzęta a razem wyższy nad nie przez ucieleśnienie absolutną doskonałość formy.

Ten idealizm, który jest w ich wyczeniu jakby idei rzeczy — w platonizmie tego słowa znaczeniu — a razem nie mający nic wspólnego z suchą abstrakcją, lecz pełen życia pul-

sującego, to cecha najwybitniejsza sztuki greckiej.

Figurynki tanagryjskich tancerek w tutejszym muzeum są w swoim rodzaju bardziej abstrakcyjne niż aniołowie w kopule ateńskiej katedry: nie uduchowione, lecz jakby twory fantastyczne z mgły i piany utkane, „by człowiekowi nie było smutno być samemu”. Epigramat grecki, który o słynnej knidyjskiej Afrodyte mówi, że ją Praksyteles stworzył — taką, jaką by pragnął mieć ją Ares, jest najlepszym może ujęciem istoty greckiej sztuki. Tworzy ona nie to co widzi, lecz to, co widzieć chciała. Z mnóstwa rzeczy widzianych wydobywa obraz doskonały i ten ucieleśnia. Rzeźba grecka, teoria idei Platona i architektura grecka pozostają w ścisłym związku. Główny walor greckiej architektury, nieskończenie zresztą ubogiej w formy, to ucieleśnienie harmonii, którą Grek widzi i wyczuwa dokoła w świecie widzialnym.

Ale stąd płynie i słabość także sztuki greckiej. Zdolna wyczuć piękno wszędzie, wydobyć ze wszystkiego ten pierwiastek wiekiuisty, kładąc piętno sztuki na wszystkich nawet przedmiotach użytku domowego, nie czuje rozdźwięku pomiędzy tęsknotą duszy, a niedoskonałością świata i dlatego niema w niej szukania świata pozamysłowego, niema wybiegania tęsknotą ku niebu, niema nic mistycyzmu. Architektura grecka, w której dominuje horyzontalizm, i jej najdoskonalszy twór: świątynia grecka, długa a niska, nie mają z niebem nic wspólnego, jak właściwie nie miał z niem i Grek. Ale niema nic i z realizmem. Świątynia grecka na swej podbudowie kilkostopniowej oddziela się od terenu łagodnie ale stanowczo.

Greki, obserwując życie, nie widzi go. Najbardziej realistyczne portrety, najbardziej w realizmie zaawansowanej epoki hellenistycznej są jeszcze mocno wyidealizowane w porównaniu np. z realizmem portretów rzymskich. Świątynia grecka nie wybiegająca ku szczytom, zamknięta w sobie, ma życie, co po linii kolistej krąży, niezwiązane z otoczeniem, nieuchwytnie jak sam pierwiastek harmonii. Niedaremnie twórca Partenonu pisał dzieło o jego proporcjach.

Charakterystyczna jest niezmiernie różnica reagowania na sztukę starożytnego Greka a nas, ludzi Północy. Nas w zachwyty wprowadzają rzeźby fryzu partenonskiego — w starożytności głucho o nich, głośno o Partenonie. My podziwiamy malowidła waz, oni cenili przedewszystkiem ich kształt, wycucie proporcji i harmonii form. Już zresztą Rzymianin Pliniusz powiada, iż niemasz w języku łacińskim odpowiednika na grecki wyraz „symmetriai”, ów wyraz zamykający w sobie pojęcie i tajemnicę organicznego, harmonijnego związku części w całości. Nie było odpowiednika i w duszy Rzymianina. Słowo i rzecz sama były i pozostały niezaprzeczoną własnością Grecji.

U stóp Akropolu rozpostarło się miasto nowe. Nigdy nie czuje się lepiej brzydoty domów naszych, jak w tem zestawieniu. Jak brak w nich harmonii, jak mocno wparte w ziemię, jak silnie wybiegają ku górze! Drapacze nieba, których tu na szczęście brak, to symbol człowieka dzisiejszego: o ziemię wsparty mocno sportem, materializmem, idzie zdobywać niebo (lotnictwo, rozwój nauk przyrodniczych, astronomia, spirytyzm etc.)

Akropolis i te domy, to przeszłość grecka, doskonałość wyniesiona na wyżyny i zamknięta sama w sobie — i cywilizacja zachodu, z kontrastów i walk wewnętrznych złożona, lecz o niepowstrzymanym pędzie w dal.

Przed oczyma memi wciąż bieję Partenon — tem bardziej nieuchwytny, tem bardziej niepojęty, im dłużej nań patrzę i czem więcej o nim myślę.

Dr. M. Ruxerówna.

Ateny.

Książki nadesłane

„1916 — 1931”. Akademickie Koło Lomzan. Praca zbiorowa. Warszawa, 1931.
Helena Rudzińska: „Wzdłuż Apenińskiego półwyspu”. Skład główny w księgarni Gebethnera i Wolffa, Warszawa.

Odezwa na czasie

Otrzymujemy z prośbą o opublikowanie następującą odezwę:

Rodacy! Poważne trudności gospodarcze szerokich kół społeczeństwa wymagają, aby ci także, których narażenie jeszcze nie dręczy troska o jutro, kierowali się współczującym taktem wobec niedoli bliźnich, aby groźny składali hojnie i wspomniałymi nie na potrzeby głodujących współbraci, nie trwoniąc go na kosztowne rozrywki. Apelujemy do naszej młodzieży, aby zwłaszcza w noc Sylwestrową zaniechała zbiegowisk ulicznych i nierozumnego naśladownictwa zagranicznego błazeństwa, aby nie pozwoliła się użyć do czynów niewłaściwych przez prowokatorów bolszewicko-żydowskich. Niechaj raczej w wieczór Sylwestrowy na głos dzwonów kościelnych spieszy każdy prawy Polak do świątyni Pańskiej, aby, składając dzięki Bogu Wszechmocnemu, zakończyć poważnie rok stary i błagać Pana Zastępów o zmiłowanie dla narodu całego oraz o dalszą pomoc i opiekę dla rodziny własnej. Jesteśmy przeświadczeni, że osoby dorosłe służące będą młodzieży naszej dobrym przykładem i pouczą w porę tych, nad którymi mają pieczę.

Zwracamy się ponadto z serdecznym apelem do wszystkich organizacji społecznych, aby zaniechały zabaw w noc Sylwestrową, a także aby w okresie karnawałowym bawiono się krócej i skromniej, o ile wogóle zabawy będą się odbywać.

Niżej podpisane organizacje wyrażają przekonanie, że apel niniejszy spotka się z uznaniem i poparciem wszystkich, którym dobre imię Polski leży na sercu.

Centrala Młodzieży Abstynenckiej — Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe — Filarecki Zw. Elsów — Katolicki Zw. Abstynentów — Katolicki Zw. Polek — Koło Księżki Abstynentów — Koło Księżki Prefektów — Liga Katolicka — Narodowa Organizacja Kobiet — Ochrona Kobiet — Odrodzenie — Polska Liga Przeciwalkoholowa — Pozn. Komitet Akademicki — Rada Okr. Centralnej Organizacji Związków Zaw. Pracowników Umysłowych — Stow. Ch. N. Nauczycielstwa Szkół Powsz. — Stow. Porządku Publicznego — Tow. Czytelni Ludowych — Zjednoczenie Zawodowo Polskie — Zw. Akademików Abstynentów — Zw. Hallerczyków — Zw. Harcerstwa Polskiego — Zw. Kapłanów „Unitas” — Zw. Kat. Tow. Robotników Polskich — Zw. Kobiet Pracujących — Zw. Młodych Polek — Zw. Młodzieży Polskiej — Zw. Nauczycieli Abstynentów — Zw. Powstańców i Wojaków — Zw. Samoobrony Społecznej „Rozwój” — Zw. Tow. Dobroczynności „Caritas” — Zw. Tow. Gimnastycznych „Sokół” — Zw. Tow. Przemysłowych i Rzemieślniczych — Związek Urzędników Państwowych, Samorządowych i Komunalnych.

Pogromca kaktusa

Około roku 1840 lekarz angielski dr. Carlisle osiadł w Scone, 300 km na północ od stolicy Australji, Sydney. Zabrał on z sobą jako ozdobę swego ogrodu pewną odmianę kaktusa (Opuntia), który jednakże, dzięki sprzyjającym warunkom klimatycznym w krótkim czasie tak się rozpanoszył, że całkowicie wysunął się z pod władzy człowieka. W roku 1926 oparował zachlanny kaktus 240 tys. km. kwadratowych (połowa obszaru Italji). Rząd australijski, w celu zwalczania plagi kaktusowej, ustanowił osobną komisję, która zwiędzała wszystkie kraje, w których kaktus ten się znajduje, dla przeprowadzenia studiów nad jego właściwościami, a przedewszystkiem także jego wrogami. O wykarzowaniu nie mogło być mowy. Środków chemicznych nie można było zastosować, gdyż były albo za kosztowne, albo też przedstawiały poważne niebezpieczeństwo. Zaczęto więc sprowadzać z północnej i południowej Ameryki rozmaite gatunki owadów, jako naturalnych wrogów tej rośliny. Usiłowania te wreszcie uwieńczone zostały pomyślnym skutkiem. Znalaziono specjalistę w postaci pewnego mola (Cactoblastis cactorum), którego poczwarki gnieźdzą się wyłącznie w łodygach i liściach tej odmiany kaktusa. Mole te mnożą się niezmiernie szybko. Na hodowlę i rozpowszechnianie tego owadu rząd wydaje corocznie blisko milion złotych. W roku 1926 sprowadzono z Urugaju pierwsze 2500 jajek, w roku 1930 wyhodowano ich już około 500 milionów.

Walka między molem a kaktusem rozgrywa się bardzo szybko. Krótko po napadzie poczwarki na roślinę, ta ostatnia żółknie i usycha. Przypuszczać należy, że owad niszczy roślinę nie tylko przez zjadanie jej, lecz przez wydzielanie pewnej trucizny. WiP.

Edison i krzesło elektryczne

Prasa amerykańska podjęła ze zdwojoną żarliwością kampanję przeciwko krzesłu elektrycznemu. Jako motyw tej wznowionej kampanji podane zostało oświadczenie gubernatora stanu New - York, Roosevelta, który w rozmowie z jednym ze swoich przyjaciół powtórzył słowa wypowiedziane przez Edisona podczas ostatniej wizyty, jaką złożył Roosevelt na parę tygodni przed śmiercią genialnego wynalazcy. Odpowiadając na powinszowania gubernatora odparł Edison: „Zgadzam się z panem, że elektryczność jest wielkiem błogosławieństwem dla ludzkości. Boli mnie wszelako niewiemy, że jeden z moich wynalazków służy do pozbawiania życia nieszczęśliwych skazańców. Mówię oczywiście o krześle elektrycznym”. Słowa te, które rozniósł się rychło po kraju, uważane są za rodzaj testamentu Edisona, skorzystano też z nich jako z hasła. Zawiązało się zrzeszenie, mające na celu walkę o skasowanie krzesła elektrycznego.

Należy zaznaczyć, że krzesło elektryczne wprowadzone zostało tylko w 14 stanach. W 23 stanach wyroki śmierci wykonywane są przez ścięcie, w 7 za pomocą tak zwanej „kamery gazowej”, zaś w 4 kara śmierci została zupełnie zniesiona. S. F.

Królowa Łucja — zwiastunka Bożego Narodz.

Niezwykle uroczyste obchodzą kraje skandynawskie dzień 13 grudnia, którego patronką jest święta Łucja. Dnia tego po

ulicach miast przeciągają barwne kawalki jeźdźców w średniowiecznych strojach, a na czele rycerzy, otoczona gromadą giermków z pochodniami i świecami, jedzie zawsze złotowłosa dziewczyna w białej sukni z koroną na głowie — uosobienie świętej Łucji, zwiastunki Bożego Narodzenia.

Starodawny ten zwyczaj ma swój początek w pięknej legendzie romańskiej o królowej Łucji, a do krajów skandynawskich przedostała się w pierwszych wiekach chrześcijaństwa.

W roku bieżącym królową Łucją Sztokholmu obrana została piękna złotowłosa dziewczyna, Britt-Marja Rudenschoeld, pochodząca ze starej rodziny szwedzkiej. Otoczona rycerzami i pacholkami, przejechała na białym rumaku w świetle niezliczonych pochodni i świec po ulicach Sztokholmu, a tłumnie zgromadzona na ulicach publiczność nie szczędziła pięknemu dziewczęciu okrzyków entuzjazmu, godnych prawdziwej królowej.

Promienie Roentgena na usługach kryminalistyki

Lekarz waszyngtoński dr. Poole opracował nową metodę stwierdzenia tożsamości osoby z zastosowaniem promieni roentgenowskich. Jak wiadomo, dotychczas celowi temu służyła głównie daktyloskopia, posługująca się odciskami wielkiego palca u ręki do stwierdzenia tożsamości. Według nowej metody sporządza się zdjęcie roentgenowskie wnętrza nosa, które, podobnie jak odcisk palca, u każdego człowieka jest inne i przez całe życie się nie zmienia.

Porównanie materiału, obejmującego przeszło 2200 zdjęć roentgenowskich, wykazało, że nie było dwóch osób, w którychby struktura wnętrza nosa była ta sama. Nawet nosy bliźniąt wykazywały odmienne znamiona. W ten sposób raz sporządzone zdjęcie roentgenowskie nosa stanowi trwały środek stwierdzenia tożsamości danego osobnika. WiP.

Humor

Groźba.

Wlamywacz, obladowany flaszkami z winem, spotyka się nagle oko w oko z gospodarzem, który mierzy z rewolweru.

— Jeśli pan w tej chwili nie rzuci rewolweru, podniosę ręce do góry. (Punch)

Przezvisko.

— No, proszę mówić! Dlaczego nadalicie mi przezvisko „wyróstka robaczkowego”?

— Panie dyrektorze, po pierwsze jest pan zawsze podrażniony, a po drugie nikt nie wie, co pan tu właściwie robi. (Le Rire)

Z dziedziny mody

To, co było i to, co będzie

Zaczynając nowy rok, dobrze jest czasem obejrzeć się za siebie i podsumować, co nam przyniosł w zysku rok stary — nawet w dziedzinie mody. Można wtedy o tyle o ile obiektywnie ocenić, co w nim było dobrego i złego, co przeszło bez śladu jako błyskotka sezonowa, a co pozostało, jako rzecz trwała. Co można było odrzucić, a co przystosować do życia codziennego. I wiele innych pożytecznych na przyszłość refleksyj.

Otóż co do roku 1931 można stwierdzić, że przyniósł on dużo urozmaicenia w mo-

Z obchodu 13 rocznicy powstania wielkopolskiego

Na zebraniu uroczystościowym przemawiali prezes Legionu Wielkopolskiego senator dr. Meissner i gen. Józef Haller.

Wielka hala reprezentacyjna P. W. K. była wypełniona publicznością po brzegi.

Fragment pochodu, urządzanego przez Legion Wielkopolski, na tle zamku i Pomnika Wdzięczności.

dzie. W sukniach wieczorowych i balowych usiłował narzucić nam starość, eczynę — powrót do tiunriury i tysiące falbanek. Zdrowy rozsądny wybrzyk ten odrzucił, modernizując go wprowadzeniem sutojszych fald i kloszów z tyłu pod bardzo głębokim dekoltem. Monotonję czarnych sukien z czarnymi bolerkami które od paru lat były czemś w rodzaju munduru, tak dalece były rozpowszechnione, ożywiła moda wprowadzeniem bolerek kolorowych, jaskrawych, połyskujących załamaniem welurów, z rękawkami do łokcia, suto obłożonym futrem. I tu — jaknajdalej idąca fantazja. Zakieciaki skromniejsze zdobi tylko pasek futrzany, zakieciaki bardziej strojne, sortles balowe, mają szerokie mankiety od łokcia do kostki, sobolowe lub gronostajowe. Idąc jeszcze dalej — zakieciaki całe z gronostajów, pasujące do sukni każdego koloru.

Krótkie rękawy wprowadziły modę długich rękawiczek. Długość stosuje się do rękawów sukni lub zakieciaka. Jeśli rękaw jest do łokcia, rękawiczka też jest do łokcia. Jeśli ma się zamiar przebywać przeważnie bez zakieciaka, w sukni bez rękawów, rękawiczki muszą zachodzić do połowy ramienia. Najmodniejsze są czarne, jednak i tu są dowolne fantazje, jak np. desenie, albo rozcięcia, w które wstawione są kawałki tego samego materiału, z którego zrobiona jest suknia.

Torebki wieczorowe — zamszowe i jedwabne o dziwnych metalowych spięciach, w których dopuszczalna jest największa fantazja i które są jednocześnie całą ozdobą torebki. Torebki do co-

dziennego użytku — duże, sportowe z mocnej skóry, zaciągane w środku éclair'em, o podwójnych rączkach.

W sukniach codziennych zmiany są najmniejsze. Klosz staje się coraz dyskretniejszy i kryje się w kontrafaldach. Żeby czemś urozmaicić skromny krój sportowy dopuszcza się najdalej idące fantazje w rękawach: rozszerzenia, zwiężenia, podwójne mankiety, faldy nad lokciem itp. Dotyczy to zarówno sukien przedpołudniowych, jak wieczorowych i wizytowych.

Jeśli chodzi o ubranie na ulicę, moda zdecydowanie lansowała futrzane zakieciaki. Ito było może najbardziej charakterystyczną jej zdobyczą w ubiegłym roku. Przetrwowało to i przetrwa jeszcze dobrych par sezonów. Ładne to, zgrabne — dla smukłych postaci, nō i — kosztowne, jak wszystko, co nam moda przyniosła.

Nowością sezonową, która wybuchła, jak fajerwerk i równie szybko zgasła, były piórka przy kapeluszach. Przetrwowała sezon jesienny, zachwiciła w pierwszej chwili i szybko znużyła. Dziś kapelusze przybiera się wstążkami. Kształt ich zabawny i staroświecki — małych miseczek, albo kapelusików góralskich — nie jest już tak zawiadacki, jak z początkiem jesiennego sezonu.

Jak zwykle, tak i tutaj pierwsze ekscentryczne wybrzyki łagodzą się przystosowują do warunków. Moda zimowa 1932 będzie szła właśnie po tej linii i dlatego nie należy oczekiwać po niej rewelacji — których zresztą mamy już dość — lecz spokojnych odmian istniejącego typu.

Anita.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Niełatwiona kwestja długów rolniczych

Koniec roku, a więc okres, w którym zwykle się stawiać kreskę pod rachunkiem strat i zysków, nadaje się specjalnie do rozważań na temat długów i zaległości, z jakimi gospodarstwo narodowe Polski przechodzi w rok nowy. Szczególnie w roku bieżącym problem długów jest jakby mieczem Damoklesa zawieszonym nad głowami dłużników, do których zalicza się niemal... cała Polska!

Oczywiście najbardziej zadłużone jest rolnictwo polskie, którego wypłacalność wskutek kryzysu rolnego znajduje się pod znakiem zapytania. Suma długów i zaległości, obciążająca rolnictwo, bywa oceniana różnie. Ministerstwo rolnictwa głosi, że suma ta wynosi 2 miljardy złotych, zaś sfery rolnicze twierdzą, iż sięga ona 4 miliardów. Faktem jest, że w porównaniu z Niemcami, rolnictwo polskie znajduje się w lepszym położeniu finansowym, przeciętne bowiem obciążenie kredytami na 1 ha użytków rolnych bez lasu (wg. danych urzędowych) wynosi: w Polsce — zł 154, podczas gdy w Niemczech wschodnich — około 1 300, a w Niemczech zachodnich — około zł 1 200. Chociażbyśmy więc, zgodnie z obliczeniami kół rolniczych przyjęli obciążenie 1 ha na zł 300, to jednak położenie naszego rolnictwa odbijałoby korzystnie na tle sytuacji w Niemczech.

Nie można się dziwić nerwowości, z jaką rząd Rzeczypospolitej uzupełnia swoją serię dekretów kryzysowych coraz nowymi „Notverordnungen”; sytuacja finansowa rolnictwa jest doprawdy opłakana. Doprowadziła ona do ogłoszenia swego rodzaju moratorium, sformułowanego jednostronnie na korzyść dłużnika-rolnika, któremu sąd I instancji, bezapelacyjnie może obniżyć sumę dłużną według własnego uznania; zgody wierzyciela wymaga się jedynie w odniesieniu do pierwszych hipotek oraz do wypadków obniżenia stopy procentowej poniżej 4 i pół procent. W pozostałych wypadkach sąd niższej instancji orzeka ostatecznie, prawo odwołania nie istnieje! — Niebawem!

A w Rumunii projekt ustawy zamierza poddać redukcji o 30 procent wszystkie długi rolnicze, pozostała zaś suma dłużna pokryć 5 proc. państwowymi listami rentowymi, amortyzującymi się w ciągu 20 lat.

Wracając do Polski, to koła rolnicze domagają się również konwersji długów, tj. ich pokrycia listami rentowymi. Rząd jednak, o ile nam wiadomo, przeciwstawia się temu projektowi, wysuwając własną koncepcję.

Koncepcja ta, w pierwszej linji, idzie w kierunku stworzenia ułatwień w obrocie ziemią; jak wiadomo, na podstawie ustawy o wykonaniu reformy rolnej, parcelacja gospodarstw rolnych skrupowana jest uciążliwymi przepisami, ogromnie utrudniającymi, o ile nie uniemożliwiającymi obrót ziemią. Ostatnio rząd wniósł projekt ustawy, mający stworzyć ulgi w tej dziedzinie. W ten sposób rząd pragnie się przyczynić — drogą parcelacji — do znaczniejszego oddłużenia większej własności rolnej. Teoretycznie rząd może mieć i rację, ale w praktyce wyłania się kwestja, czy starczy nabywców na parcele, a nabywcom czy starczy na zagospodarzenie się?

Same ułatwienia parcelacyjne nie wystarczą. Potrzebna jest reforma szeroko zakrojona. Potrzebne jest rozwiązanie kwestji, czy rozciągnąć na rolnictwo dekret o zapobieganiu upadłościom i czy udostępnić mu możność zawierania układów zapobiegawczych? Zmiana przepisów egzekucyjnych również jest palącą potrzeba.

Jeśli indziej, np. w Niemczech rząd grzeszy nerwowością w walce z kryzysem, to u nas zarzut taki byłby niesprawiedliwy. Przeciwnie, u nas koła miarodajne zbyt powoli działają (o ile wogóle działają). Sądźmy jednak, że życie samo w najbliższych tygodniach wyłobie sobie nowe łożysko ruchu kapitałów.

Krótkie informacje gospodarcze

— Eksport mąki z Polski Zachodniej w listopadzie doszedł do 375 tonn, zaś śrutu do 1.290 tonn. Eksportowano przeważnie mękę 2 kategorii.

— Według ostatnich danych pokrycie złote franka szwajcarskiego wynosi 153 proc.

„Strzelec” i szmaty

Szmaciara afera „Strzelca” głośniejszą się stała na łamach prasy gospodarczej i zarówno boleśnie dotknęła ona przemysł papierniczy, dla którego szmaty stanowią niezbędny surowiec, jak i handel i aparat zbiórki szmat, który dla zdobycia możliwości eksportu opłacać się musi sownie „Strzelcowi”.

Dla zrozumienia całej afery, przypomnieć należy, iż naskutek usilnych starań przemysłu papierniczego, konsumującego szmaty jako surowiec, wprowadzone zostało cło wywozowe na szmaty w wysokości prohibicyjnej. Wobec sprzeciwów ze strony handlu szmaciarnego, w celu niestwarzania monopolu zakupu i zbytniego uprzywilejowania papierni oraz dla zapewnienia ujścia dla nadmiaru szmat, jakie mogłyby w kraju powstać, ustalono na r. 1931 ograniczony kontyngent wywozowy szmat w wysokości 1500 tonn. Podział tego kontyngentu powierzony został przez ministerstwo przemysłu i handlu izbom przemysłowo-handlowym, które też dokonały podziału pomiędzy kilkadziesiąt firm żydowskich — cały bowiem handel szmatami i aparat zbiórki znajduje się w rękach żydowskich.

Ten kompromisowy stan rzeczy nie zadowolili jednak nikogo; przemysł papierniczy uskarżał się na brak surowca — handel zaś szmaciarny domagał się podwyższenia kontyngentu, twierdząc, że znaczne zapasy szmat gniją na składach dla braku zbytu. — Gdy ministerstwo przemysłu i handlu bieżęło się, by znaleźć wyjście z tej trudnej sytuacji — czynnik wyższy, ponad niem stojący, wynalazł koncepcję istic salomonową, dzięki której z klótni papierni z eksporterami szmat skorzystał „Strzelec”. Nie oglądając się bowiem na zobowiązania i obietnice poczynione przemysłowi papierniczemu, stworzono potichu podobno na skutek interwencji prezydium rady

ministrów dodatkowy kontyngent wywozowy w wysokości 350 tonn, który przydzielono Związkom Strzeleckim. Tajemniczy kontyngent stworzył wielkie zamieszanie na rynku szmaciarnym, handel bowiem wobec pogłosek o wzmoczonych możliwościach eksportu wstrzymał się z dostawami dla papierni, z drugiej strony zaś wobec dobrej koniunktury na rynkach zagranicznych i wobec wstrzymania z niezrozumiałych powodów wydawania zaświadczeń wywozowych eksporterom, którym przyznano już przydziały w ramach kontyngentu 1500 tonn eksporterzy poczęli skupować zaświadczenia u „Strzelca”, który oczywiście do samodzielnego eksportu nie ma najmniejszych kwalifikacji. W ten sposób stworzono idealną koniunkturę na handel zaświadczeniami dla „Strzelca”, eksporterzy żydowscy przystosowali się bowiem odrazu do sytuacji, i rozpoczęli wzmoczony wywóz za zaświadczeniami strzeleckimi, których cena wynosi podobno 40—50 dolarów od wagonu.

Ostatnio informują, że podobno udział „Strzelca” w otrzymywaniu pozwoleń na wywóz szmat ma być przekształcony na stały.

Afera szmaciara „Strzelca” jest jednym z licznych przykładów, w jaki sposób wykorzystuje się obecnie wszelkiego rodzaju reglamentację wywozu czy też przywozu, dla celów ubocznych, nie wspólnego nie mających z ochroną zainteresowanych gałęzi przemysłu krajowego. Robi się to dla zysków pewnych uprzywilejowanych jednostek czy też, jak w danym wypadku związków. O nowych zaś posunięciach i zarządzeniach reglamentacji kontyngentowych mówi się obecnie coraz więcej i trudno jest ukryć obawę, iż każde z nich — jak to miało miejsce ze szmatami — posiada również odwrotną stronę medalu.

P. C.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Ważne dla pracodawców, obowiązanych do potrącania podatku dochodowego swym pracownikom.** W związku z art. 2 punktu 4 ustawy z dnia 22 października 1931 o kryzysowym dodatku do państwowego podatku dochodowego Dz. U. R. P. nr. 99, poz. 760, wyjaśniamy na podstawie informacji, uzyskanych w Izbie Skarbowej, że od uposażeń służbowych, emerytur, rent i wynagrodzeń za najemną pracę, przypadających na miesiąc styczeń 1932 r., należy potrącić dodatek do państwowego podatku dochodowego, według art. 2 punkt 1 wyżej powołanej ustawy, również w tym wypadku, gdy wypłata nastąpi przed 1 stycznia 1932 r., pozatem wszelkie zaległe wynagrodzenia za lata ubiegłe do 1931 r. włącznie, o ile zostaną wypłacone w czasie od 1 stycznia 1932 r. począwszy podlegają też powyższemu dodatkowi.

(p) **Świadczenia przemysłowe dla przedsiębiorstw samochodów ciężarowych.** W taryfie do ustawy o podatku przemysłowym jest luka dotycząca kwestji świadczeń dla przedsiębiorstw samochodów ciężarowych. Wskutek tego urzędy skarbowe zastosowują do tego rodzaju przedsiębiorstw postanowienia, w myśl których przedsiębiorstwa przewozowe powinny nabywać świadczenia przemysłowe II kategorii dla przedsiębiorstw handlowych. Ponieważ niema żadnych okólników, wyjaśniających sprawę w sposób inny — Związek Izby Przemysłowo-Handlowej R. P. zwrócił się do ministerstwa skarbu z prośbą o wydanie wyjaśnienia zaliczającego przedsiębiorstwa samochodów ciężarowych: 1. do IV kategorii przedsiębiorstw handlowych, jeżeli tonaż ogólny samochodów ciężarowych, do przedsiębiorstwa należących, nie wynosi więcej niż 8 tonn, 2. do III kategorii, jeżeli tonaż nie wynosi więcej niż 16 tonn, 3. do II kategorii, jeżeli tonaż nie wynosi więcej niż 50 tonn. Związek Izby zaznacza, że byłoby pożądanym, aby odnośny okólnik ukazał się jeszcze przed Nowym Rokiem, to jest w obecnym okresie wydawania świadectw przemysłowych.

Z KRAJU

(k) **O prawidłową księgowość w handlu.** Jak wiadomo, w związku z nowelizacją ustawy o państwowym podatku przemysłowym, z dniem 1 stycznia 1932 r. udzielone będą znaczne ulgi w opłacie tego podatku, lecz tylko dla przedsiębiorstw prowadzących prawidłową księgowość. Pragnąc w tym względzie przyjść pp. kupcom z jak najdalej idącą pomocą, Sekcja Rzeczoznawców Księgowości zamierza wydelegować do poszczególnych towarzystw swoich przedstawicieli, celem wygłoszenia

referatu fachowego o korzyściach prowadzenia księgowości a także założenia ksiąg uproszczonym sposobem. Kupcy, którzy zamierzają zaprowadzić od 1 stycznia 1932 r. prawidłową księgowość, winni zgłoszenia swe złożyć na ręce miejscowego zarządu Towarzystwa Kupców a także sporządzić na ten dzień inwentury towarów, tak co do ilości jak i poszczególnych cen i ogólnej wartości. Do inwentury należy przyjąć ceny własne zakupu, a gdyby te były wyższe od obecnych cen rynkowych — to dzisiejsze ceny bieżące. Bliższych informacji udziela Centrala Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu w Grudziądzu, ul. Wybickiego 39, tel. 193.

(k) **Zastaw rejestrowy na obuwie.** Związek Izby Przemysłowo-Handlowej R. P. przedłożył ministerstwu przemysłu i handlu opinię swą w sprawie rejestrowego zastawu na obuwie. Związek Izby wypowiedział się przeciwko wprowadzeniu tej formy kredytu, podnosząc, iż obuwie nie posiada takich cech swoistych, jakoby uzasadniały odmienne traktowanie go w tym kierunku pod względem prawnym. Równocześnie Związek wyraził pogląd, iż wprowadzenie zastawu rejestrowego niewątpliwie przyczyniłoby się do osłabienia kredytu osobistego, albowiem wstąpiłyby wierzyciele w razie wprowadzenia zastawu rejestrowego domagaliby się tego właśnie zabezpieczenia. Wreszcie Związek wyraził obawę, że wprowadzenie zastawu rejestrowego na towary będącym w obrocie mogłoby dać pole do szeregu nadużyć na szkodę wierzycieli, co nader ujawnie mogłoby się odbić na całokształcie stosunków gospodarczych.

(k) **Rokowania polsko-austriackie.** Przez nieomal dwa tygodnie odbywały się we Wiedniu rokowania o zmianę względnie uzupełnienie obowiązującego traktatu handlowego polsko-austriackiego. Rokowania stanowią dalszy ciąg obrad rozpoczętych już przed kilkoma miesiącami. W odpowiedzi na długą listę żądań co do wymaganych przez Austrię dodatkowych konwencyjnych zniżek celnych, poczyniła polska delegacja niektóre ustępstwa, które są możliwe do zniesienia przez nasze życie gospodarcze. Z drugiej strony jednak natrafia na wielkie trudności uzyskanie ustępstw ze strony austriackiej dla rozszerzenia kontyngentów importowych na polską trzodę chlewną żywą i bitą, a to tem więcej, że rząd austriacki, korzystając z ustawowego ograniczenia dowozów, na targi bydła i nierogacizny (co jest obiektem traktatowych postanowień), wstrzymał zezwolenie na przywóz bity trzody polskiej. Mimo to w ub. tygodniu nadeszło z Polski 320 centnarów bity trzody, który to transport już był w drodze. O dopuszczeniu tego transportu na targi toczą się obecnie osobne rokowania.

Tymczasem wróciła polska delegacja do Warszawy na urlop świąteczny, na razie bez konkretnego rezultatu. Przytem nadmienić należy, że umowa clearingowa zawarta pomiędzy Bankiem Polskim i Bankiem Narodowym we Wiedniu w sprawie uregulowania wzajemnych wypląt w związku z wydaniami przez rząd austriacki ograniczeniami dewizowymi nie weszła w życie na wyrażne życzenie rządu austriackiego, który zapowiedział w razie zaakceptowania natychmiastowe wypowiedzenie jej ważności. Wobec tego przygotowuje Izba handlowa polsko-austriacka we Wiedniu zaprowadzenie rejestru polskich należności w Austrii na podstawie koncepcji powierniczej. Odpowiednie zaświadczenia miałyby być zaliczkowane przez Bank Polski. (1)

(k) **Zbyt drutu i gwoździ.** Ostatnio nastąpiło sezonowe zmniejszenie produkcji w fabrykach drutu i gwoździ. Po wygaśnięciu umowy syndykackiej w tej branży z końcem ub. roku ceny wyrobów wskutek ostrej konkurencji między poszczególnymi zakładami obniżyły się w b. r. bardzo znacznie, co wpłynęło na pogorszenie finansowej sytuacji fabryk. W odlewniach produkcja zmniejszyła się, przyczem stosunkowo lepiej zatrudnione był, odlewnie w okręgu radomskim. Zapotrzebowanie wewnętrznych urządzeń dla mieszkań jak naczyń kuchennych, piecyków i wyrobów emalowanych, było niewielkie, obostrzenia warunków kredytowych przez fabryki powodują bowiem wśród odbiorców wstrzeźliwość w zakupach. (1)

(k) **Eksport drzewa.** Wywóz drewna i wyrobów drzewnych w listopadzie b. r. znajdował się poniżej przeciętnej niskiego poziomu b. r. Wywieziono ogółem 123.600 tonn drzewa i wyrobów drzewnych wartości 15.200.000 zł. Obecnie nastąpił na rynkach zagranicznych silny spadek zapotrzebowania, pogłębiający poprzednią depresję. Szczególnie spokojny bieg mają interesy handlowe drzewem w Anglii, a nie mniej w Belgii. (1)

Z ZAGRANICY

(z) **Deficyt bilansu płatniczego Anglii.** Według obliczeń angielskich kó finansowych, deficyt angielskiego bilansu handlowego z końcem r. 1931 osiągnie cyfrę 410—415 milj. funtów szt. Wprawdzie i w latach ubiegłych bilans ten był prawie stale ujemny, ale powstały są deficyt w nadmiarze był pokrywany dochodami z takich źródeł, jak flota handlowa, procenty od pożyczek i inwestycji zagranicznych, operacji bankowych itp. Tak np. w r. 1929 dochody z powyższych źródeł wynosiły 512 milj. f. szt., deficyt zaś bilansu handlowego — 381 milj., w rezultacie więc bilans płatniczy zamknął się nadwyżką w sumie 131 milj. f. szt. W roku 1930 dochody z floty handlowej, pożyczek itp. obniżyły się do 431 milj., deficyt bilansu handlowego wynosił 387 milj., nadwyżka bilansu płatniczego — 44 milj. f. szt. W roku 1931 położenie zmieniło się w sposób radykalny. Dochód z floty handlowej przewidyują na 60 milj. (w r. 1929 — 130 milj.), procenty od pożyczek i inwestycji — 100 milj. (wobec 270 milj. w r. 1929) z operacji bankowych — 35 milj. (w r. 1929 — 65 milj.), z innych źródeł — 36 milj. (w r. 1929 — 47 milj.), razem 231 milj. f. szt. Optymiści twierdzą, że suma ta przy dokładnym obliczeniu wzrośnie do 300—310 milj. f. szt. — gdyby jednak tak się stało, to wobec deficytu bilansu handlowego w sumie 410 milj., ogólny deficyt płatniczy wyniesie około 100 milj. f. szt.

(z) **Czwarta lista angielska towarów cłonnych.** Korespondent londyński paryskiego „Le Temps” donosi, że wkrótce ogłoszona będzie czwarta lista towarów, które będą podlegały nowym cłom. Lista ta ma objąć wyroby gotowe i półwyroby z żelaza i stali, oraz obuwie. Specjalne zarządzenia będą przedsięwzięte, aby ułatwić przywóz blach stalowych dla budowy statków. Min. Runciman dotychczas nie zgadzał się na cłenie żelaza i stali i obiecał tylko przeprowadzić badania w tej kwestji. Badania te istotnie prowadzi p. Hore Belisha, sekretarz ministerstwa handlu.

(z) **Spadek wkładów w niemieckich kasach oszczędności.** Star władów w niemieckich kasach oszczędności uległ w październiku dalszemu zmniejszeniu o 283,24 milj. Mk., wynosił bowiem na 30 września 10 219 560 000 Rmk., gdy na 31 października r. b. tylko 9 936 320 000 Mk.

(z) **Ucieczka od pieniędzy do... małych domków.** W różnych krajach nawet najczęściej nawiedzonych przesileniem finansowym, daje się zaobserwować szczególny kierunek ucieczki od pieniędzy w zakresie małych oszczędności. O ile bowiem ruch budowlany w zakresie wielkich domów byznessowych znajduje się w stanie coraz większej stagnacji, o tyle rośnie ruch budowy małych domków dla jednej rodziny na peryferiach większych miast. Co do Polski, stwierdzono takie zjawisko m. in. w okręgu stanisławowskim i bydgoskim. Obecnie dowiadujemy się, że podobne zjawisko w bardzo silnej mierze w tym roku wystąpiło w Budapeszcie i przyczyniło się nawet do wzrostu produkcji i obrotu w przemyśle cegielnianym, a to mimo olbrzymiej ciasnoty pieniężnej i trudności, połączonych z wydosławianiem pieniędzy z rachunków bankowych. Pieniądze pochowano najpierw do pończoch, a potem w obawie dewaluacji rzucono szybko na budowę małych domków.

Na Sylwestra

przypominamy Szan. Klienteli nasze znane kilkakrotnie nagrodzone wyroby mięsne oraz polecamy specjalną

KIEŁBASĘ

Równocześnie składamy Szanownym Gościom i Sympatykom nasze najszczerze życzenia

Dosiego Roku!

Poznańskie Zakłady Przemysłu Mięsnego

BRACIA DAWIDOWSCY

Centrala: Poznań, ulica Gwarna nr. 17.
Tel. 37-80, 24-50, 53-57 i 45-77

Filje: ul. Półwiejska 11/12 — ul. Marsz. Focha 168 — ul. Dąbrowskiego 45.
Paryż 35 Rue Etienne Marcel.

zw 12 557

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczo „PLENUSAN”. W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwintny wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów 1 pud. 6.— zł, 4 pud. 20.— zł. Przy zapłać z góry wysyła franco. Pw 9 774-5124
Dr. GEBHARD & Sp. — GDAŃSK, Oddz. 42.

KONKURS

Związek Architektów na Śląsku ogłasza niniejszem w imieniu Związku Stowarzyszeń Architektów Polskich konkurs na projekt szkieletu budowy sanatorium w Ustroniu dla Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Król-Hucie.

Konkurs dostępny jest dla obywateli Rzeczypospolitej. Termin składania prac upływa dnia 16 lutego 1932 roku.

Warunki konkursu wydaje: Związek Architektów na Śląsku, w Katowicach, ul. Poniatońskiego nr. 19, w godz. od 10—12 za opłatą dziesięć zł.

W imieniu Związku Architektów na Śląsku (—) Inż. arch. J. Biełkowski.

Tw 735

SEKRETARKA

biegle stenografująca po polsku i niemiecku, potrzebna zaraz na stałą posadę na prowincję. Zgłoszenia „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11 pod 58,327 Pw 9 782 58,327

Szczotki

do obrań, kadzi, szorowania, zamiatania, troterowania, wosk. ścierki, wiory do podłogi, wycieraczki kokosowe, szpagaty

A. Koszewski
Poznań, St. Rynek 61.
Pw 9 069-41,133

Oprawy książek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

Tygodnik Powieści

Kamińskiego i S-ki dawniej w Poznaniu

roczniki 1881/1882
" 1886/1887
" 1888/1889
" 1890/1891
" 1892/1893
" 1893/1894

i dalsze

kupię i proszę o adres i cenę pod zw 12398/9 do Kurjera Poznańskiego.

RESTAURACJA I WINIARNIA

plac Wolności 14 a dawn. Hungaria

pierwszorzędna kolacja sylwestrowa

nakrycie zł 8,—

Dla Szanownych Gości Pw 9 776-52,29

DANCING

na przyległej salce plastyki (obecnie C. K.) 2 ORKIESTRY NIESPODZIANKI
Uprasza się o rychłe zamawianie stolów.

Repozytorjum

z szufladami, obitemi zielonym sukmem, 4,5 m. długie oraz stół składowy na sprzedaż. Obejrzeć można ul. św. Marcin nr. 28, parter. zw 12564

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W czwartek, dnia 31 grudnia b. r., o godz. 12 w poł., sprzedam publicznie w Słomczycach pow. Września najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą:

6 macior, 10 warchlaków, 300 ctr. ziemniaków, 100 ctr. łubinu, bryczkę, kanapę klubową, 4 obrań (1 frakowe), płaszcz letni, 4 krzesła wyściełane, radioaparat komplet, biurko oraz szafę do rzeczy. nw 7757
Zbiórka koło dworu.

W. Naglewicz, kom. sąd. Września, Warszawska 9.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 50 groszy

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, l, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Parcele 50 gr metr²

Każdy kupujący może otrzymać 19-letnią 6% pożyczkę na spłatę ziemi budowę założenie gospodarstwa i warsztatu pracy Informacje — Aleje Marcinkowskiego 13 pokój 15, telefon 37-15. Pw 8 465-13,57

Szczapy

I. klasy suche, zdrowe, franco maszyn całe 14,90, rżnięte 16,50, rabane 18,50 zł sprzedaje Nowacki Przemysłowa brama 2 telefon 71-95. dw 2001

Dywany

perskie 175x250 od 42,00 boucle 175x250 od 50.— boucle 175x250 od 125,00 chodniki z metra od 1,95 linoleum ceraty, stolowizna płytowa inletry serwetki gobelinowe pluszowe stałe na składzie poleca po znizonych cenach W. Groszkiwicz Poznań Wrocławska 3. Pw 9 330-48,111

Mebłe kuchenne

przedpokoiki, damskie białe lakierowane bajecznie tanio sprzedaje Koniński Piaskowa 3. zdw 91 406

Magazyn

2 okna wystawowe plac Wolności 5, z urządzeniem do oddania natychmiast, W. Czyst. pl. Wolności 5. zdw 96 788

Sprzedam

pierwszorzędny gościniec i 50 morg gospodarstwo albo w dzierżawie, Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 96 375

Domek

ogród i stajnia na sprzedaż, Sielska 14. zdw 96 816

Singera

wpuszczana sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 464

Zakupywałeś

już papiery i materiały piśmienne u Szymańskiego? — Jeżeli nie to idź dziś jeszcze, a przekonasz jak korzystnie kupiesz, by już stało tylko kupować u Szymańskiego przy ul. Pochodowej 31. Załadaj specjalnych ofert lub cenników Pw 9 020-48,3

Wyprzedajemy

pozostałość piasekcy zimowych po każdej cenie Ceny obniżaliśmy o 50% P. Szczańska i Ska Poznań Wodna 1 Przyjmujemy asygny Kredytu. Pw 9 077-39,93

105

morg żytniej zemi maszynami budynkami, dom 7 pokoi, mieście bliżej Poznania, cena targowa 35.000. Znaczyć na odpowiedź. — Tomczak, Wierzbicice 81. zdw 96 626

Harmonijki

ustne dobre tanie wielki wybór poleca Skład fabryczny Lutnia Szmelter Gwarna 10. zdw 90 907,8

Dryling

cal. 16. i dubeltówke. cal. 20. tanio sprzedam. Jasiewicz, Madalińskiego 5, m. 3 (Wilda). zdw 96 651,2

Zamienie

skład z mieszaniem na 2—3 pokoje z kuchnią, Adres Kurjer Poznański zdw 96 967

Skrzynie

od wyrob. tyt. na sprzedaż franco Poznań 4 2 zł szt. Hurtownia Tytułowa, Oborniki, Rynek. zdw 96 949

Skład

kolonjalny, świetnie prosperujący bezkonkurencyjny, cena 12 000 zł z całkowitem urządzeniem towarem i 2 pokojem mieszkaniem Oferty Kurjer Poznański zdw 96 954

Sypialnie

przedaje tanio stolarnia Rybacka 15. nw 7 029,30

Kiosk

sprzedam, Górna Wilda 94. zdw 96 959

Skład

duży sprzedam korzystnie, Gracjana 3 m. 3. zdw 97 016

Bernardyny

7 tygodniowe, ładne okazy sprzedam Hadry Matejki 55. zdw 97 217

Na Sylwestra

bardzo tanio

kruszony, bowle do ponoczu kiełbki do wina i szampana, szklanki do ponoczu, Serwis obiadowe od 24 zł 20% opustu, Serwis — W. Zietek, Poznań, 27 Grudnia 2. zdw 97 106

Mebłe

żywane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 9 telefon 24-42. Pw 8 472-1,65

„Centrala mebli“

Swarzędz naprzeciw poczty poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór Pw 9 477-8-30,32/5

Radjoaparar

z głośnikiem dynamicznym, fortepian oraz inne rzeczy sprzedam. Składowa 11. zdw 97 049

Karakułowe

futro duże, Wierzbicice 13 — 3. zdw 97 163

Skład

kolonjalny zaraz tanio do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 97 236

Gramofony — Płyty

najkorzystniejsze źródło zakupu. F. Balon, Woźna 2 Pw 9 802/3-52,21/2

Skład

kolonjalny z mieszaniem, Gabski, Kwiatowa 9. zdw 97 149

Głośnik

bardzo tanio, Szmarzewskiego 14, m. 7. zdw 97 268

Firany

titulowe woalowe madrasowe koldry na wacie i welne własnej fabrykacji już od 14,50 — Welna chemiczne czyszczona na koldry kg od 12 zł Wata od 2 zł kg W. Groszkiwicz Poznań ul. Wrocławska nr. 3. Hurtownie i detalicznie Pw 9 331-48,118

Parcele budowlane

przy szosie warszawskiej bezpośrednio przy osiedlach „Dom Własny” i „Praca”, wodociąg i kanalizacja przeprowadzone. — wprost od właściciela do nabycia. Zgłoszenia: Matejki, Droga Debińska 11, telefon 11-90. Pw 9349-51,54

Pianina

Sommerfelda o pięknym tonie tanio Skład Fabryczny ul. 27 Grudnia 15. nw 7 247

Wyprzedaj

futer damskich

czarne żrebce, bronz od 450 zł, sealowe 300, bibretowe 390, krety 390, piżmowe jasne, ciemne 650, blamy pod futra męskie, damskie 60 wydry bronz, czarne 200, lisy srebrne 390, inne lisy 60 i kilka tysięcy skóra na obsady od 5 zł poleca hurtownia futer Poznań, Aleje Marcinkowskiego 15, Bracia Miłscy, nw 7725

Radjo

7 lampowe, głośnik elektrodynamiczny, prostownik Philipsa. — komplet lub osobno tanio sprzedam, Grunwaldzka 42, I. zdw 96 860

Pianino

okazyjnie, Łukaszewicza 17, mieszkanie 8. zdw 96 855

Trzy

morgi ziemi na parcele lub w całości sprzedam zaraz Lasek — Czajkowo ul. Polna 13. Poprawka. zdw 96 836

Pianino

tanio sprzedam, Wierzbicice 6, m. 6. zdw 96 876

Rewolwer

duży, doskonały sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 873

Maszyny do pisania

z gwarancją pierwszorzędne nowe i 600 a używane z gwarancją i prawem zamiany od 95. Skóra i S-ka, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 23. S 10

Restauracje

mieszkaniem sprzedam. Niska dzierżawa Marsz Focha 64. zdw 96 919

Balową

suknie 30 złotych sprzedam. — Aleje Marcinkowskiego 17, m. 2. od czwartej. zdw 96 916

Zakład

fryzjerski damsko-męski w powiatowym mieście dla dobrego fryzjera, dobrze zaprowadzony od zaraz sprzedam za 2 200 zł. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 96 933

Sypialnia

debowa stylowa solidna, bardzo tanio za gotówkę. Stolarnia Górna Wilda 94. zdw 96 942

Jadalnia

czarna debowa, Matejki 60, m. 3. zdw 96 894

Skład

kolonjalny przy głównej ulicy Poznania z mieszkaniem, dobrze zaprowadzony z powodu stosunków rodzinnych zaraz do odstąpienia. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 983

Skład

papieru, Chwałiszewo 9. zdw 96 932

Posiadłość

w Poznaniu przy głównej ulicy z budynkami i placem 2 500 kw. przynosi 10 000 sprzedam tanio. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 970

Skład

wyrobów tytoniowych, dobrze zaprowadzony, 15 lat w jednych rękach, w ruchu w miejscu, oddam. Oferty poważnych reflektantów do Kurjera Poznańskiego zdw 97 295

Skład

z mieszkaniem 1.500, dzierżawa 50 zł. Poznań, Okazja, Most Dworcowy. zdw 97 302

Sprzedam

używany rower męski za 45 zł, łódeczko dziecięce za 20 zł. Wielka nr. 15, mieszkanie 23. zdw 97 040

Pianino

zagraniczne krzyżowe sprzedam za bezcen Strzelecka 26, m. 6. zdw 97 225

Kasa National

kraty żelazne, stoły, regaly, pedale elektryczne tanio. Stanisz, Nowa 2. rw 3 944

Wytwórnice cukierków

w śródmieściu sprzedam za 2.500, wpłaty 1.500, Krakowski, Romana Szymańskiego 7. zdw 97 122

Elektroluz

kur nowy, 200 zł sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 97 283

Maszyny Singera

dobrze utrzymana, sprzedam. — Gasiorowski 5 a. podwórze, parter, Wiczeorek. zdw 97 288

Za bezcen

sprzedaj posezonowa

szale czysta wełna 65 groszy wełna jedwabiem 1,25, prima 1,75; czapki 1,75; berety czeskie 1,25; reznury wełniane 2,90; szal czapka prima wełna 2,75; sweterki dziecięce deseniowe 2,50, damskie sweterki wełniane 4,75, nowości 12,50, męskie swetry 2,50, pulowery deseniowe 3,50, Warszawa Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdw 97 251

Wyżła

silnego gryfona, dobrego aportera na pole i wodę, sprzedam. Zawadzki, Kraszewskiego 4. jw 2 223

Gospodarstwo

prywatne, 55 morg. żywy i martwy inwentarz z powodu choroby do sprzedania. Okolica Poznania. Zgłoszenia pod 2 338 do Biura Ogl. Kosmos, Zwierzyniecka 6. nw 7 784

Butony

8,50 karatowe, białe, czyste wody, bardzo tanio. Aleje Marcinkowskiego 23. „Occasion”. Pw 9 775-58,317

4,90 koszula

smokingowa, koszula nocna 3,25, damska dzienna 1,50, trykoty za bezcen, swetry damskie 3,25, pulowier z blyskawicznym zamkiem 4,00, skarpety 0,30, niciane 0,35, pończochy Bemberga 3,00, prima 3,75, macco 0,60, dziecięce od 0,40, tylko Wielkie Garbary 10, Jarmont, z Wodnej na prawo. zdw 97 087

Ślubne

obraczki od 16 zł, zegarki od 10 zł poleca Chwałkowski, św. Marcina 40. zdw 97 105

Zakopane

Objekt sanatorium przemysłowy, parcela 25 000 m² — 80 pokoi oraz jadalnie, komfortowe wykończenie wraz z urządzeniem wartości 150 000 dolarów — okazjnie do sprzedania za 95 000 dolarów na dłuższe spłaty. Wiadomość: Biuro Kubińskiego Zakopane. nw 7 788

Wille

w Solacz 2 mieszkania, 11 pokoi z wolnym mieszkaniem za 62 000, wpłaty 30 000, sprzeda gospodarz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 134

150 pończochy

czysta wełna

oryginalne Bemberga prima 2,90, Macco 0,75, prima 1,35, dziecięce od 0,35, skarpety męskie 0,25, 0,35 0,45, jedwabne 0,65, 0,85, prima 1,25, wełniane 1,45, pantaloney damskie jedwabne 1,50, jedwabny tryps 2,25, prima meloneiz 3,30, kombinacje jedwabne 3,00, naci, naci, największy wybór, tylko Warszawa Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zdw 97 260

Motory

elektryczne prądu stałego i zmiennego ¼ do 10 KM, sprzeda okazjnie Franpol, Działyskich 3. zdw 97 319

Dom

8 pokojowy, nowy, 3 morgowy sprzedam. Zabikowo, ul. Długa 37. zdw 97 269

Willa

6 ubikacyj, balkon pół morgi ogrodu, 8 000, Podlaszewski, Poznań, Półwiejska

Kupię
kamienie z wpłatą 23 tys. zł.
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 96 937

Platformę
lub wóz na 30-40 ctr. dobrym
stanie, konia dobrego kupię. Sob-
kowiak. Obornicka 45 a.
zdw 97 003

Bechsteina
lub Blüthnera kupię. — Oferty
Kurjer Poznański zdw 97 076

Pianino
zaraz kupię. Oferty. cena Kurjer
Poznański zdw 97 075

Kupię
średni dom czynszowy lub willę
kilkumieszkaniową od właścicieli
wprost. Łaskawe oferty Kurjer
Pozn. zdw 97 322

Maszynę
do szycia, używaną, kupię, dobrze
zapłacić. Wolnica 45, mieszk. 8.
zdw 97 270

Maszynę
do pisania podróżną (portable)
Underwood lub Remington kupię.
Oferty z podaniem ceny do
„Par” Aleje Marcinkowskiego 11
pod 58,326. Pw 9780-58,326

6 KAMIENICE

Dom
dochód 19.000, idealna połowa za
60.000 gotówka na sprzedaż. —
W. Czyst. Szkoła 11.
zdw 96 737

Dom
mieszkalny nowo pobudowany z
amortyzacją na 17 lat, wolny od
podatku na lat 15, donosi rocznie
12.000 na sprzedaż. Oferty Kur-
jer Poznański zdw 96 875

Willa
3 mieszkaniowa. Łazarz, blisko
tramwaju, ogród. 36.000, wpłaty
11.000, hipoteka amortyzacyjna.
Dom willa 5 mieszkań 4 i 3 po-
kójowych, komfort, ogród, miasto
powiatowe, cena 37.000, wpłaty
15.000, Kossman Frędry 6.
zdw 90 474

Kamienicę
czynszową, komfort, z wolnym
4 pokojowym mieszkaniem kupię.
wpłace 80-100 tysięcy. Zgłosze-
nia do Kurjera Poznańskiego
zdw 97 078

Kamienica
narożnikowa — czteropiętrowa,
komfortem, składami, blisko
śródmieścia, przy tramwaju,
głównie ulicy, cena 120.000, wpła-
ty 70.000, Tomczak, Wierzbicie-
ce 31.
zdw 97 127

7 PIENIĄDZ

10 000
pożyczki poszukuje lub wspólni-
ka. Wysoki procent, pewna gwa-
rancja. Zgłoszenia Kurjer Poz-
nański zdw 96 731

Ca. 200 000 złotych
potrzebne natychmiast na pier-
wszą hipotekę na duże majątki
bez długu. Oferty uprasza się pod
zdw 96 713 do Kurjera Pozn.

List
hipoteczny 3378 dolarów 15 %
sprzedam. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 90 828

5-6 000 zł
na I. hipotekę 40 morgowego go-
spodarstwa poszukuje. Oferty
Kurjer Poznański zdw 96 890

Poszukuje
zaraz na 6 lat 50 000 zł na pewne
przedsiębiorstwo. — Zapewnienie
pierwszorzędne w złotych w zło-
te przy dobrym oprocentowaniu.
Łaskawe zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego pod zdw 90 888

3 000
potrzebuję zaraz na krótko. —
Gwarancja zupełna. Łaskawe
zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 96 934

Z 15 — 20 000 zł
przystąpię jako kierownik hur-
towni tytoniowej lub obejmie ta-
kową na własny rachunek i płace
za takową 700 zł miesięcznie. —
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 96 948

1 000 zł
pożyczki na przeciąg trzech mie-
sięcy pod pewny zastaw i dobry
procent. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 97 103

10 000 zł
włokuje Oferty Kurjer Poznań-
ski zdw 97 332

Na
I. hipotekę 15-20 000 natych-
miast potrzebuje. Oferty Kurjer
Poznański zdw 96 998

Wspólniczki
gotówka 2-3 000 zł poszukuje
skład bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Poznański jw 2218

8 DO WYNAJĘCIA

5-cio
pokojowe mieszkanie zaraz do
wydzierżawienia wprost od go-
spodarza. Blizszych informacji
udzieli stróż domu, ul. Różana 22.
Pw 9770-52,7

Dwa
obszerne pokoje, kuchnia, łazien-
ka, blisko centrum. — Dzierżawa
dwuletnia. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 96 671

3 pokojowe
słoneczne mieszkanie, służbowy,
łazienka na I. piętrze, w okolicy
Parku Wilsona zaraz do odsta-
wienia. Oferty Kurjer Poznański
zdw 96 889

Mieszkanie
pokój i kuchnię z meblami oddam
zaraz, Umińskiego 20 b, m. 8.
zdw 96 950

Mieszkanie
3 pokojowe wygodny Dębiec Li-
powa zaraz 150 zł miesięcznie
wolne. Oferty Kurjer Poznański
zdw 97 043

Pokój
i kuchnia, ogród 1/4 morga na
Zawadach zaraz do wynajęcia. —
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdw 97 100

Mieszkanie
2 i 3 pokojowe oraz garaż z po-
kojem dla szofera. — Paleński,
27 Grudnia 5, III. zdw 97 089

Pokój
z wygodami 750 zł w tem 1/4 ro-
ku dzierżawy, następnie 25 zł.
Okolica Rynek Wilecki. Wia-
domość Kurjer Pozn zdw 97 194

Pokój
kuchnia 50, dwupokojowe kuc-
hnia 60 zł, rok zgóry odda. —
Wrocławska 19, m. 1.
zdw 97 190

Mosina
dwupokojowe kuchnia. Zgłosze-
nia Poznań, Mielżyńskiego 22,
m. 9. zdw 97 174

Pokój
z kuchnią za roczną dzierżawę.
Adres wskazuje Kurjer Poznański.
Stary Rynek. rw 3 936

Mieszkanie
3 pokoje, Warszawa, kooperaty-
wa, sprzedam lub wynajmę ta-
nio. Telefon Poznań 68-25.
jw 2 221

2 pokoje
z kuchnią i centralnym ogrzewa-
niem wynajmę zaraz. Ul. Gro-
dziska 22, m. 5. zdw 97 085

5 pokoi
wysoki parter, centrum, od stycz-
nia, czynsz miesięczny. Oferty
Kurjer Poznański zdw 97 074

5
pokojowe, centrum wygodny, wy-
soki parter także na biura odsta-
pie. Podgórna 2, mieszkanie 4.
zdw 97 266

Garaż
na przechowanie samochodu zaraz
tanio oddam. Marsz. Focha 78, —
mieszkanie 4. Telefon 7606
rw 3934

Pięciopokojowe
komfortowe 4 piętro, front, przy
Marsz. Focha od stycznia wynaj-
mę potrzebne 3 500 zł, w tem rok
zgóry Oferty Kurjer Poznański
rw 3932

Centrum
do wynajęcia 6 pokoi z przynale-
żnościami, pełny komfort, czynsz
miesięczny. Zgłoszenia Gwarna
11, III, p. od 3-4 zdw 97 256

Czteronokojowe
z łazienką, elektryczność, mie-
szkanie 130 od gospodarza. Sw.
Leonarda 17. zdw 96 899

9 SZUKA MIESZK.

2 pokoi
z kuchnią poszukuje. Czynsz zgó-
ry. Oferty Kurjer Poznański
zdw 96 612

3-5
pokoi z wygodami poszukuje. —
Spieszne zgłoszenia Kurjer Poz-
nański zdw 96 999

Bezdzietne
małżeństwo (przednik państw.)
szuka 1-2 pokojowego mieszka-
nia lub próżnego pokoju u spo-
kojnych osób. Oferty Kurjer
Poznański zdw 97 014

2 pokoi
kuchni poszukuje bezdzietne mał-
żeństwo czynsz zgóry. Oferty
Kurjer Poznański zdw 96 997

Poszukuje
pokoiu kuchni wprost od gospodar-
za w śródmieściu, czynsz zgó-
ry. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 97 004

Pokój
lub z kuchnią od gospodarza. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 059

Szukam
pokoiu wprost od gospodarza. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 082

Mieszkania
dwupokojowe z przynależno-
ściami wprost od gospodarza po-
szukuje urzędnik. Oferty Kurjer
Poznański zdw 97 253

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Duży
pokój i kuchnię zamienię na dwa
i kuchnię najchętniej na Wildzie.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 96 832

Zamienię
pokój i kuchnię na 2-3 pokoje.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 96 977

11 POKOJE UMEBL.

Śródmieście
pokój, Wrocławska 3, m. 8.
zdw 96 743

Pokój
elektrycznością inteligentnej oso-
bie. Słowackiego 37, Wielgoszo-
wa. zdw 96 554

Pokój
dwuosobowy jednoosobowy ewtl.
utrzymaniem wynajmę. Młyńska
13, mieszkanie 8. zdw 96 553

Pokój
niekrepujący. Wolnica 3, miesz-
kanie 9. zdw 96 521

Pokój
frontowy. Wielka 16, m. 4.
zdw 96 576

Pokój
małżeństwu. Wielkie Garbary
38, m. 16. zdw 96 689

Pokój
1-2 osobowy, czysty, słoneczny,
spokojny, z elektrycznością, od 1.
1. 32, Wielkie Garbary 36, m. 22.
zdw 92 855

Dwuosobowy
jednoosobowy panom samodziel-
ny. Wierzbicie 13, mieszkanie 9.
zdw 96 744

Pokój
Prusa 19, mieszkanie 8. jw 2 215

Pokój
wygodny, inteligentnemu. Półwiej-
ska 24, m. 6. zdw 96 866

Pokój
jedno — dwuosobowy dobrze u-
meblowany, elektrycznością, u-
trzymaniem. Piechocka Rzeczy-
pospolitej 4. zdw 96 869

Pani
małżeństwu bezdzietnemu, sło-
neczny, używalność kuchni. Ma-
tejski 47, m. 8. zdw 90 864

Pokój
mily, sympatyczny z całkowitem
dobrem utrzymaniem intel. oso-
bie lub uczennicy od 1. 1. Ogro-
dowa 12, mieszkanie 23, dom o-
grodowy, parter. zdw 96 862

Pokój
umeblowany, biuro Kantaka 2/5
zdw 96 861

Gabinet
elegancki względnie 2 pokoje
ewentl. małżeństwu. Kreta 7,
mieszkanie 9. zdw 90 854

Niekrepujący
centrum, elektryczność, telefon.
Kreta 7 — 7. zdw 96 851

Tanio
pokój dla pani tylko z towarzy-
stwa. 3 Maja 3, m. 16.
zdw 96 845

Słoneczny
balconem pokój Patrona Jackow-
skiego 17, m. 12. zdw 96 842

Frontowy
niekrepujący, elektryczność ewtl.
utrzymaniem również małżeństwu
Różana 4, III, prawo. zdw 90 839

Duży
słoneczny, dwom osobom, dobre
utrzymanie, 27 Grudnia 18, m. 6.
zdw 96 837

Pokój
2 osobom, Wierzbicie 11, III.
lewo. zdw 90 835

Pokój
parterowy, słoneczny, niekrepu-
jący od 1. 1. 1932 lub później.
Rynek Łazarzki 2, m. 3.
zdw 96 879

Pokój
umeblowany czysty, Dąbrowskie-
go 36, I, mieszkanie 15.
zdw 96 878

Pokoje
do wynajęcia, Kreta 7, m. 8.
zdw 90 874

Frontowy
oraz mały Śniadeckich 9, m. 10.
zdw 96 872

Pokój
dla pań tam, Zupańskiego 3, m. 5
zdw 90 871

Pokój
z utrzymaniem lub bez od 1-go
stycznia. Plac Nowomiejski 5,
dom ogrodowy, 3 wejście, m. 31,
III, pr. zdw 96 922

Niekrepujący
dla pana. Plac Sapieżyński 8,
II, lewo. zdw 90 918

Centrum
pokój dobrze umeblowany, elek-
tryczność łazienka wynajmę. —
Aleje Marcinkowskiego 17, I, pra-
wo. zdw 96 915

Lepszy
jedno, dwuosobowy, Stolarska 2,
m. 1. zdw 90 914

Dwuosobowy
pokój łazienka, kuchnia, Stru-
mykowska 38, mieszkanie 10, od
9-12. zdw 96 913

Pokój
plac Działowy 10, mieszkanie 9.
zdw 97 058

Pokój
umeblowany, elektryczność, wy-
soki parter solidnym panom od-
najmę. Dąbrowskiego 15, m. 3.
zdw 96 911

Pokoik
Sw. Józefa 9, w podwórzu, par-
ter, mieszkanie 12. zdw 96 908

Mały
pokój wynajmę. Składowa 11,
III, mieszkanie 19. zdw 96 903

Gabinet i sypialnia
łącznie, elegancko urządzone —
wszelkie wygodny. Wyspiańskiego
10, m. 9. zdw 96 897

Ciepły
pani utrzymaniem bez. Matejski
60, m. 3. zdw 90 895

Słoneczny
1-2 osobowy utrzymaniem — bez
tania. Kościelna 2, m. 8.
zdw 96 893

Ciepły
zaraz 12 — 3, Grunwaldzka 20 a,
III, prawo. zdw 96 892

Frontowy
dwuosobowy, słoneczny, dwom
lepszym panom. Małeckiego 15,
mieszkanie 5. zdw 96 735

Panience
wspólny, Wierzbicie 30, m. 21
zdw 90 799

Pokoik
Górna Wilda 10, mieszkanie 7.
zdw 90 943

Dąbrowskiego
29 a, I, lewo, jedno — dwuosobo-
wy ewentl. utrzymaniem,
zdw 96 941

Pokój
umeblowany, elektrycznością 1-2
osobom ewentl. małżeństwu, u-
życiem kuchni. Kraszewskiego 8
I, prawo. zdw 90 940

Pokój
frontowy panience. Poplińskich
11, I, lewo. zdw 97 012

Dwuosobowy
Wielkie Garbary 29, mieszkanie
10. zdw 96 961

Pokój
dobrze umeblowany inteligentne-
mu. Słowackiego 35, II, prawo.
zdw 96 974

Ładny
ciepły pokój. Matejski 1, I.
zdw 96 975

Dwuosobowy
pokój, kuchnia, Matejski 45, m. 4
zdw 96 980

2 pokoje
z używaniem kuchni od 1. 1. Pie-
kary 13 b, m. 5. zdw 96 981

Pokój
dla pana. Niegolewskich 1, mie-
szkanie 11. zdw 96 982

Pokój
dla dwóch panów. Stary Rynek
89, m. 3. zdw 90 991

Pokój
elektryczność bez pościeli. Dą-
browskiego 2, mieszkanie 16.
zdw 97 001

Willa
umeblowany wynajmę intelligen-
towi. Szymańska, Topolowa 6,
koniec Ratajczaka. zdw 97 006

Jedno
dwuosobowy, centralnym ogrze-
waniem, Młyńska 3, m. 11.
zdw 97 007

Elegancki
gabinet, sypialnia 15, 1. samotne-
mu panu (Zamek — dworzec). —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 97 011

Śródmieście
frontowy utrzymaniem tylko intel-
ligencji. Kreta 22, parter, lewo
zdw 97 039

Plac Sapieżyński 5, m. 8
pokój dla 2 panów lub pań,
utrzymaniem lub bez.
Pw 9768-58,315

Panom
dwadzieścia pięć, Wrocławska 13,
mieszkanie 11. zdw 90 720

Pokój
wynajmę, Emilji Szczyńskiej 10,
m. 2. zdw 90 901/2

Dwuosobowy
pokój wolny. Przybyska, Pół-
wiejska 11, II. zdw 96 947

Pokoik
Za Bramka 4, m. 8. zdw 96 952

Pokoik
nie drogi, ładny. Bardasz, Strusia
3. zdw 96 964

Pokój
Czesława 16 a, m. 16. zdw 96 968

Dobrze
umeblowane dwa pojedyncze 35 zł
obejrzeć do 13 lub od 20. Dą-
browskiego 44, mieszkanie 1.
zdw 97 008

Pokój
używaniem kuchni dwom skrom-
nym paniom wynajmę samotna
wdowa. Sw. Wojciech 8,
II, podwórzu, lewo. zdw 97 031

Pokoje
dwa lub jeden z kuchnią, Focha
32, kolonjalka. zdw 97 015

Pokój
umeblowany, Focha 70, mieszk. 7.
zdw 97 017

Jasna 1
II, lewo, pokój. zdw 97 058

Niekrepujący
elegancki, słoneczny, elektrycz-
ność łazienka, Matejski 45, mie-
szkanie 6. zdw 97 044

Młyńska
12, I, prawo pokój. zdw 97 085

Pokój
dwuosobowy i biuro. Stary Ry-
nek 45, II. zdw 97 048

Pokój
umeblowany frontowy od 1 lub
15 stycznia. Wielkie Garbary 50,
II, lewo. zdw 97 065

Pokój
2 panom od 1. Chwaliszewo 5,
m. 5. zdw 97 088

Wspólny
dla pań. Rybaki 22 a, m. 10.
zdw 97 047

Pokój
dobrze umeblowany do wynaję-
cia. Sw. Józefa 3, parter, prawo
zdw 97 051

Frontowy
inteligentnym, niedrogi. Szyper-
ska 1, m. 17. zdw 97 052

Niekrepujący
do wynajęcia. Małe Garbary 4,
m. 2. zdw 97 053

Dwuosobowy
Romana Szymańskiego 7, I.
zdw 97 093

Pokój
dla 1 lub 2 inteligentnych panie-
nek, 35-45 zł. Wodna 15, m. 9.
zdw 97 169

Pokoik
wynajmę. Garncarska 10, m. 6.
zdw 97 164

Małżeństwu
pokój umeblowany, używanie
kuchni, oddam. Chlapowskiego
26, m. 27. zdw 97 158

Pokój
frontowy od 1. 1. wynajmę mał-
żeństwu. Kopernika 4, mieszka-
nie 3. zdw 97 157

Pokój
wspólny panience z pościelą. —
Półwiejska 5, II, pr. zdw 97 151

Rocznica Powstania Wielkopolskiego

Podniosła wieczornica w Główniej

Dla uczczenia 13-tej rocznicy powstania wielkopolskiego urządziła III Poznańska drużyna harcerska w „Domu Harcerza” w Główniej podniosła wieczornicę harcerską, którą zaszczepili swą obecnością uczestnicy powstania, ks. prob. Chilomer, komendant harcerstwa poznańskiego z czasów powstania wielkop. harcmistrz Henryk Śniegocki i inni. Poza tem w podniosłej uroczystości uczestniczyli ks. ks. Pawlicki i Kirschke oraz sympatycy i przyjaciele drużyny wypełniając po brzegi salkę.

Po odśpiewaniu nastrojowej pieśni harcerskiej przez drużynę, zagali uroczystość drużynowy p. Jarczyński, witając gości, oddając jednocześnie w słowie wstępem hołd pamięci bohaterom, których uczczono przez powstanie z miejsc. Zkolei harcmistrz Henryk Śniegocki w dłuższym referacie przedstawił rolę harcerstwa w powstaniu wielkop. Następnie członkowie drużyny w zbiorowej deklamacji przedstawił wszystkie powstania od czasu rozbioru Polski, do ostatniego powstania Wlkp. Poza tem odegrano obrazek sceniczny z czasów inwazji bolszewickiej p. t. „Na posterunku”. Podniosła uroczystość zakończono odśpiewaniem pieśni harcerskiej, poczem odbyła się uroczystość gwiazdkowa.

Dodać należy, że z okazji podniosłej rocznicy postanowilo kierownictwo drużyny zaopiekować się zaniedbaniami i opuszczonymi grobami poległych żołnierzy, spoczywających na cmentarzu parafjalnym. (jar.)

RADJO

Programy radiofoniczne:

Środa, dnia 30 grudnia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 11.45 przegląd prasy krajowej; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy; godz. 14.30 kwadrans Tow. Ziemianek Wielkopolskich; godzina 16.15 „Fragmenty powieści Jerzego Bandrowskiego” (wygl. p. Antoni Chocieszynski); godz. 16.30 zagadnienia społ. wychowawcze (wygl. p. Julia Cybulska); godzina 16.45 przegląd prasy poznańskiej; godz. 17.00 audycja dla dzieci w wyk. „Wujcia Czesia”; godz. 17.35 koncert popołudniowy z Warszawy; godz. 18.50 kwadrans lotniczy; godz. 19.05 „Silva rerum”; godz. 19.45 wiadomości prasowe; godzina 20.00 o współczesnej muzyce; godz. 20.15 transmisja koncertu muzyki lekkiej z War-

szawy; godz. 21.00 kwadrans literacki z Warszawy; godz. 21.15 koncert ze Lwowa (Noudrovo Dudackie Trio); godz. 22.10 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.30 ostatnie wiadomości prasowe; godz. 22.35 muzyka taneczna z „Cukierni Nowej”.

Warszawa (1412 m) godz. 14.15 przegląd prasy krajowej; godz. 12.10 muzyka z płyt; godz. 14.45 muzyka z płyt; godz. 15.25 skrzynka pocztowa; godz. 15.00 płyty gramofonowe; godz. 16.20 „Komórka fotoelektryczna i jej zastosowanie do filmu dźwiękowego”; godz. 16.40 płyty gramofonowe; godz. 16.55 lekcja języka angielskiego; godzina 17.10 fundator poznańskiej „Złotej kaplicy” — prof. Adam Czartkowski; godz. 17.35 koncert orkiestry; godz. 19.15 komunikat rolniczy; godz. 19.30 płyty gramofonowe; godz. 19.45 Prasowy Dziennik Radjowy; godz. 20.00 feljton muzyczny; godzina 20.15 muzyka lekka; godz. 21.00 kwadrans literacki. Nowela Conrada - Korzeniowskiego p. t. „Opowiadania Karaima”; godz. 21.15 tr. koncertu ze Lwowa; godz. 22.10 płyty gramofonowe; godz. 22.45 „Comment la Pologne lutte contre la crise agricole” par Adam Rose; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.40 koncert wokalny, 23.05 gramofon; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 16.30 koncert, 19.30 „Gejsza” opt. Jonesa; **Daventry** (1554 m) i **Łondyn** (261 m) 21.00 koncert utw. Liszta, 22.35 koncert popularny; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 20.00 koncert symfoniczny; **Kalundborg** (1154 m) 20.00 koncert, 22.05 nowa muzyka duńska; **Oslo** (1083 m) 20.00 koncert; **Budapeszt** (550 m) 19.30 transmisja z opery: „Pajace” op. Leoncavallo i „Karnawał w Budapeszcie” suita baletowa według komp. Fr. Liszta; **Wiedeń** (516 m) 19.45 koncert popul., 20.45 wieczór Rilkego z okazji 5-lecia śmierci, 22.00 muzyka lekka; **Beromuenster** (459 m) 20.40 muzyka włoska; **Rzym** (441 m) 21.00 tr. z opery.

Ze „świętecznych audycji”

Piszą nam z kół radiosłuchaczy: „W dzień wigilijny Radio Polskie w Warszawie nadawało w południe płyty gramof., puściło m. in. Kwartet Haydna, w którym kilka razy z rzędu, we wszelkich możliwych warjantach i warjacjach, powtarza się kilkakrotnie germański hymn nadziei i odwetu „Deutschland über alles”. Można się do twórczości Haydna odnosić z całym przynależnym mu uznaniem, — mimo to podnieść należy, że wygrywanie tego hymnu musi oddziaływać wprost prowokująco na wszystkich, którzy z Prusakami nie zawierali nigdy braterstwa broni, a zwłaszcza na Polaków, którzy niedawno zmuszeni byli żyć pod buntem pruskim. Nie wiemy skąd rodem jest p. Tadeusz Bocheński, który nakręcał w tym dniu płyty. Jeżeli nie z Małopolski, gdzie „Deutschland über alles” śpiewano w pewnych c. i k. kołach hymn Franciszka Józefa, to zapewne z Kongresówki. Otóż wówczas powinien on posiadać tyle inteligencji, by wiedzieć, że Polaków zpod bylego zaboru pruskiego owo „Deutschland über alles”, znieawidzone z

czasów przymusowego śpiewania w szkole, działa tak samo, jak „Boże carja chrani” nietylko słusznie na pierwszobrygadowców, lecz i na każdego Polaka, pamiętającego knut rosyjski. A możeby taki p. Bocheński ośmielił się „nakręcić” hymn carski w jakiejś pięknej transkrypcji?

Pozatem grano w wigiliję w Warszawie z płyt niem. (hasło swój do swego po swoje!) nie jeden raz „Stille Nacht, heilige Nacht”, jak byśmy nie mieli dosyć naszych polskich kolend, a pozatem inne banalne „kawalki” z ptaszkami i niemieckimi piosenkami.

Radju poznańskiemu podziękować należy za transmisję z federacyjno - sanacyjnej uroczystości „powstańczej” z „Pierwszą brygadą” i przedewszystkiem „historika” inż. Wieliczki. Rozmawiałem z kilku osobami, których wykład ten o Wielkopolanach, myślących tylko o swem sadle, którzyby nie myśleli wcale o powstaniu, gdyby nie — P. O. W. i Piłsudski, tak zirytował na sanację, iż od razu oświadczyli gotowość wstąpienia do O. W. P. Takich wykładów jak najwięcej, a nawet obojętni wyjdą ze swej rezerwy!

SPORT

Automobilizm

Automobilklub Wielkopolski ze względu na niepewny stan pogody i brak pokrywy śnieżnej, nie przeprowadzi prawdopodobnie projektowanej jazdy na śniegu. W czwartek, w wieczór sylwestrowy odbędzie się natomiast w salonach A. W. wieczorek towarzyski, na który zarząd zaprasza swych członków i wprowadzonych przez nich gości.

Lekka atletyka

K. S. „Warta” oddział lekkoatletyczny zawiadania swych członków ze treningi po świętach odbywają się regularnie w poniedziałki i czwartki od 19 do 21, w niedziele od 10 do 11.30.

Piłka nożna

Niezwykły projekt. W związku z pracami komisji reorganizacyjnej ligi wpłynął następujący ciekawy projekt ze strony jednego z małych klubów piłkarskich: Odrębną organizację ligi PZPN należy znieść i zmienić OZPN w ten sposób, iż utworzy się trzy grupy podległe bezpośrednio PZPN. Pierwsza obejmowałaby Śląsk, Kraków i Łódź (południowa); druga — Poznań, Łódź i Warszawę (zachodnia); trzecia — Wilno, Wołyń i Lublin (wschodnia). Każda grupa składałaby się z klubów I i II ligi po sześć w każdej lidze, oraz z towarzystw klas A, B i C. Władza grupy byłby normalny zarząd i wydział gier OZPN, do której wchodziłby ponadto jeden referent z każdego OZPN w charakterze przedstawiciela. Zarządy OZPN zniknęłyby, a w ich miejsce powstałyby okręgowe rady piłki nożnej, składające się z przedstawicieli klubów, P. U. W. F. oraz referenta, zasiadającego w zarządzie grupy (patrz wyżej). Rozgrywki odbywałyby się w 5 grupach (I. i II liga,

klasy A, B i C), a mistrzem Polski zostałby ten klub I ligi, któryby w finale wyeliminował mistrzów innych grup, będąc sam mistrzem w swej grupie.

Projekt ten jest bardzo rewolucyjny i zdaniem autorów dałby jednakową możliwość rozwoju wszystkim klubom, zająłby znacznie mniej terminów jak dotąd, i łączność z władzami P. U. W. F. byłaby znacznie ściślejsza niż dotychczas. Zniesienie obecnych OZPN nie odbiłoby się zdaniem autorów ujemnie na pracy w terenie, gdyż ich działalność jeżeli nie jest szkodliwą dla całokształtu piłkarstwa, to w każdym razie nie jest dodatnią. Jesteśmy ciekawi, jakie stanowisko zajmą liga i PZPN wobec tego rewolucyjnego projektu.

Pływanie

Krotoszyńska „Astra” mimo, iż była w bieżącym sezonie najmłodszym klubem pływackim, należała do najruchliwszych, urządziła bowiem obok Unji najwięcej gdyż trzy imprezy i poza tem brała udział we wszystkich imprezach poznańskich oraz zawodach zorganizowanych w pobliskim Ostrowie. Startując po raz pierwszy w mistrzostwach okręgowych, okazała się „Astra” groźnym klubem dla wszystkich, lokując się pierwszego dnia na drugim miejscu. Szczególnym jej sukcesem było trzecie miejsce w sztafecie stylowej w mistrzostwach i zwycięstwo nad drugim zespołem „Unji” w spotkaniach międzyklubowych. Z pośród zawodników wybijają się przede wszystkim „grzbietowcy” Klemczak, Dardas II, Liberski i długodystansowiec Niedziadek. Mając cały szereg młodych sił, „Astra” może w przyszłym roku być groźną dla każdego klubu poznańskiego.

K. A. Skała w Ostrowie, drugi prowincjonalny zorganizował jedne zawody z udziałem pływaków miejscowych i z „Astry” poza tem startował w mistrzostwach okręgowych. Z zawodniczek posiada obiecującą Gałęcką i „klasyka” Wojtkowiaka. W przyszłym roku może dla „Skały” stać się groźnym konkurentem „Ostrowja” która połączyła się z „Ostrowskiem Tow. Pływackim” co należy powitać z zadowoleniem gdyż podkreślamy z naciskiem, że zbytnie rozdrobienie sił klubów nie może przyczynić się do rozwoju sportu, a powoduje jedynie spotęgowaną zawiść.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

KRONIKA TOWARZYSKA

Wielką Zabawę Sylwestrową urządziła Tow. „Bratnia Pomoc” Pracowników Miejskich Zakł. Światła i Wody, w czwartek, dnia 31 grudnia b. r., w salach Ogrodu Zoologicznego, połączoną z różnymi niespodziankami. Początek zabawy godz. 20. Przygrywać będą dwie własne orkiestry. Czysty zysk przeznaczają się na wdowy i sieroty po zmarłych członkach. dw 2 255/6

Dnia 24 grudnia r. b., o godz. 8 rano, zmarł po ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, nasz najdroższy brat, wuj i stryj, ś. p.

Jan Szubert

w 72 roku życia. Pogrzeb odbędzie się dnia 30 grudnia, o godzinie 3 z kostnicy Szpitala Miejskiego, o czym donosi w imieniu całej rodziny

ciężko strapiona

Zofja Vogtówna.

Msza św. nazajutrz o godz. 9 w kościele św. Małgorzaty na Śródcie.

Poznań, Berlin, Kraków.

zw 12565/6

W poniedziałek, o godzinie 1-szej w nocy, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa ciocia, ś. p.

Marja Andrzejewska

o czem donosi Krewnym i Znajomym

w smutku pogrążony

siostrzeniec Władysław Miśkiewicz z żoną.

Eksportacja z domu do kościoła parafjalnego w Poniecu i nabożeństwo żałobne odbędzie się w czwartek, dnia 31 grudnia r. b., o godz. 10 przed południem, poczem nastąpi złożenie zwłok na cmentarzu parafjalnym.

Poznań, Poniec, dnia 29 grudnia 1931 r.

zw 12554

Dnia 27 grudnia, rano o godz. 6-tej, zmarła nagle, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza i niezapomniana żona, kochana i najtrojskniejsza mamusia, córka, siostra, bratowa i ciocia, ś. p.

z Pawlacyków

Joanna Sołtysiakowa

przeżywszy lat 30. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 30 b. m., o godz. 3-iej po południu, z domu żałoby ul. św. Wawrzyńca 34-b, na cmentarz Jeżycki. Msza św. odprawiona zostanie w czwartek, 31 b. m., o godz. 9-tej, w kościele parafjalnym w Jeżycach.

zw 12558

W ciężkim smutku pozostali
mąż z dziećmi i rodzina.

Dnia 27 grudnia 1931 r. rozstała się z tym światem, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza kochana matka i babka, ś. p.

z Kamieńskich

Ludwika Jerzykowska

w 83 roku życia.

W smutku pogrążone

zw 12563

dzieci i wnuki.

Pogrzeb odbędzie się z cmentarza św. Marcińskiego przy ul. Bukowskiej.

Dnia 27 grudnia 1931 r., o godz. 6 wieczorem, zasnął w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, znoszonych z anielską cierpliwością, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec, brat, wujek i szwagier, ś. p.

Jan Luberski

przeżywszy lat 41. Pogrzeb odbędzie się w środę, 30 b. m., po poł. o godz. 3, z kaplicy św. Józefa na cmentarz farny.

W głębokim smutku pogrążeni

żona z dziećmi i rodzina.

Poznań, Kostrzyn, Ostrów Wlkp., 29. XII. 1931 r.

dw 2 257

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak Poznań Plac Nowomiejski 10 tel. 1046

We wtorek, dnia 22 b. m., o godzinie 12.35 w poł., zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św. moja najdroższa i najmilsza żona, nasza najukochańsza mamusia, siostra, bratowa, szwagierka i ciocia, ś. p.

z Stobieckich
Zofja Pitakowa

Sodalis Marianus

przeżywszy lat 36. Pogrzeb odbył się w drugie święto Bożego Narodzenia na nowy cmentarz parafji farnej.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż z dziećmi

Józefem, Hanką, Zb. gniewem i Jolantą oraz rodzina.

Bydgoszcz, Poznań, Pleszew. zw 12 551
Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Dnia 29 grudnia b. r. zasnęła w Bogu nasza najdroższa siostra i ciotka, ś. p.

Zofja Rosochowiczówna

Eksportacja i pogrzeb odbędzie się w Ociążu w sobotę, dnia 2-go stycznia 1932 r., o godzinie 10-tej.

W imieniu strokanej rodziny

ks. Stanisław Rosochowicz

Ociąż, dnia 29. 12. 1931 r. zw 12 568

Dnia 27 grudnia r. b., o godz. 1.45 rano, zasnął w Bogu, po ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, brat, szwagier, wuj i kuzyn, ś. p.

Bolesław Andruszewski

cukiernik

w 64 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w środę 30 b. m., o godz. 3 po poł., z kostnicy cmentarza jeżyckiego.

W głębokim smutku pogrążeni
żona z dziećmi i rodzina.

Poznań, Staszica 10. zw 12 550
Ceremonie pogrzebowe załatwia Wiktor Bartkiewicz. Poznańska 13.

Dnia 27 grudnia 1931 r. zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, nasza najdroższa matka i babcia, ś. p.

Józefa z Medelskich Gardowa

Pogrzeb odbędzie się dnia 31 b. m., o godz. 3. z domu żałoby, o czym donoszą

zw 12 548/9 **syn, córki i wnuki.**

Buk, Grabów, Odolanów, Poznań, Dcisk, Gnieszno. Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Wina Krajowe i Miody
J. WAWRZYŃNIAKA-POZNAŃ
DIJA ZNAWCY
zw 12 559

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem na skórę „HEILWUNDER” patent gdański Nr 1919. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodzeniem: właściwość: w rozpaczyliwych wypadkach wszystkich liszaji, nawet liszaji ropnych, ranach u nóg, egzemie, pryszczach, wyrzutach wszelkiego rodzaju czerwoności twarzy i nosa, odmrożeńiach itd. Przy zamówieniach uprasza się o cel użyteczności. Świetne uznania. Jeżeli bez skutku zwrot pieniędzy. Cena: 8.00 zł. Wysyłka za zaliczką. Przy wysyłce sumy zgóry, bez portorium. zw 4 425

Chem. Kosm. Laboratorium „KLOSSIN” Gdańsk 7, Hundegasse 43.

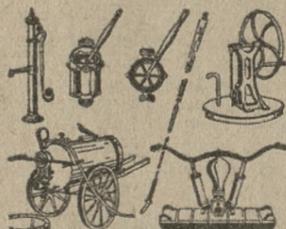
Majstra lub podmajstrzego

władającego płynnie językiem polskim i niemieckim, obeznanego z obsługą chemiczną i mechaniczną aparatów jak: miazadło, centryfuga, filtr prasowy, aparat destylacyjny i t. p., poszukuje fabryka chemiczna w Warszawie. Zgłoszenia podje 12534 do Kurjera Poznańskiego.

Wyższa Szkoła Techniczna i Handlowa w raryżu
(zatw. ust. 1875 r.)

STUDJA INŻYNIERSKIE

Również wydz. przygotow. stud. koresp. i egz. dypl. w jęz. franc. lub niemieck. Program szczeg. 11. Rue Perronet Paris 7 e. zw 7387

Wszelkie **POMPY** i części zamienne pomp, **SIKAWKI** zwykłe i połączone z beczką do pożaru, polewania szos, ogrodów i t. p. celów **połeca** największa w kraju fabryka pomp studziennych:

Inż. W. KRAUPE, Leszno (Wlkp.)
zał. 1868 r.
Cenniki na żądanie. Duże rabaty
Pw 8480-31.50

Skóry lisie

kuny, wydry, tchórze i t. p. kupuje stale po najwyższych cenach dziennych

Ig. Mandowski,
Poznań, Grobla 3,
Telefon 34-69
Pw 9 804-58.320

BRZYTWY

w najlep. gat.
Aparaty ostrza do golenia
Scyzoryki
Nożyczki wszelk. rodzaju
Nożyce do drobia
Noże i widelce
Noże kuchenne d 1953
Nożyki do owoc
Łyżki i łyżeczki
poleca bardzo korzystnie w wielkim wyborze

Ed. KARGE

Poznań, ul. Nowa 7/8.
Istnieje przeszło lat 50.

Szkło

okienne, ogrodowe, katedralne, surowe, druciane, ornamentowe, kolorowe dżamanty, kit szklarski itp., lustra i szyby wystawowe polskie
Polskie Biuro Sprzedaży Szkła
Spółka Akcyjna Poznań
Małe Garbary 7 a, telefon 28-63.
Oddział w Łodzi, ul. Pusta 15-17
Pw 8 479-30 110

Dobrego Sylwestra

Sprawi orkiestra
Gdy zagrasz z wieczora
Na płytach „KASTORA”

Najnowsze tańce!

Olbrzymi wybór

gramofonów i płyt „Odeon”

Hurt. „Kastor” Detal.

Poznań, św. Marcin 55

Wielkie warsztaty naprawy.

dw 2258

WINA

PIĘKNE, GRONOWE

RIOJA } a) Blanco Fino białe } but. oryg.
hiszp. } b) Tinto czerwone } zł 4,50

na świąteczne dni polecają

NYKA & POSŁUSZNY

Przysięgli dostawcy Win Mszalnych

Pw 9554-50,110

Poznań, ulica Wrocławska 33/34. Telefon 11-94

MOULIN-ROUGE

Telefon 33-69 parter i I. piętro Kantaka 8/9
RESTAURACJA - WINIARNIA - DANCING - KABARET - BAR
urządza moc niespodzianek w

NOC SYLWESTROWA

czyli tradycyjne pożegnanie starego roku, któremu patronować będzie humor i swoboda!!!

Wstęp wolny! Salonowi tancerze do dyspozycji Wstęp wolny!

Początek punktualnie o godz. 9-tej wiecz.

Uprasza się Szan. Gości o wczesne zamawianie stolików.

Pw 9 781-52.31

Poznać Pana po cygarze

Wykwintne cygaro jest oznaką dobrobytu, dobrego tonu i kultury towarzyskiej. Palcie sami i częstujcie gości doskonałymi gatunkami polskich cygar. Uzupełnijcie zapasy na święta. Aromatyczny dym dobrego cygara tworzy świetny nastrój przy uczcie świątecznej.

Regalja po zł 2,60 za sztukę

Delicias po zł 2,30 „ „

Coronas po zł 1,80 „ „

CENY:

Kolekcje papierosowe w wytwornym opakowaniu po 200 sztuk zł 33,—

„ „ „ 100 sztuk zł 18,—

Egipskie specj. 20 sztuk 4,— zł

Gabinetowe . . . „ „ 4,— „

Damesy „ „ 2,20 „

nw 7551

Ladny zniekrepujący, 3 Maja 5, m. 13. zdw 97 315
Pokój czysty, dobrze umeblowany, elektryka, łazienka, Zupańskiego 13a, I, m. 12. zdw 97 328
2 pokoje używanie kuchni, Ogrodowa 19, m. 9. zdw 97 329
2 pokoje dobrze umeblowane elektryczność centralne ogrzewanie, telefon, łazienka, fortepian, w willi dla 1-2 panów wynajmę zaraz lub później ul. Cicha 19, narożnik Wąły Lszczynskiego zdw 97 287
Pokój dwuosobowy z utrzymaniem lub bez Półwiejska 33a, I, mieszkanie 9. zdw 97 218
Pokój z klątki schodowej ewentl. fortepian Röhrowa, Zamkowa 4b, mieszkanie 7. zdw 97 250
Pokój dwóm solidnym panom, Małeczkiego 37, mieszkanie 3. zdw 97 214
Pokój umeblowany, Jeżycka 41, parter, lewo. zdw 97 208
Jednosobowy Kraszewskiego, 9a, I. zdw 97 206
Wynajmę pokój, Nowy Rynek 14/15, parter, prawo. zdw 97 205
Dwuosobowy utrzymaniem bez kuchni warszawska, Grobla 9, mieszkanie 21. zdw 97 203
Dwuosobowy elektryczność, ogrzewanie, utrzymaniem bez, Knafliewska, Mielżyńskiego 5, front. zdw 97 202
Ladnie umeblowany, Marcina 13, mieszkanie 9. zdw 97 201
Pocztowa 16 mieszkanie 11, elegancki, biała sypialka, komfort, niekrepujące, telefon. zdw 97 200
Pana na wspólny pokój, własna pościel, Wolnica 7, mieszkanie 11. zdw 97 198
Czysty umeblowany, całościennym utrzymaniem, Prusa 2, mieszkanie 7. zdw 226
Dwuosobowy elektryczność, Wielkie Garbary 1, mieszkanie 8. zdw 97 144
Pokój Ratajczaka 11a, 8 wejście mieszkanie 111. zdw 97 148
2 pokoje lub pojedynczo, ewentl. używaniem kuchni, Wjazdowa 8, mieszkanie 5. zdw 97 150
Plac Wolności 10, mieszkanie 13, elegancki pokój balkonowy korzystnie wynajmę. zdw 97 156
Mielżyńskiego 3 mieszkanie 19, Panom utrzymanie, bez pościeli, osobne wejście. zdw 97 274
Dwuosobowy, elektryczność, telefon, utrzymanie wynajmę, Pocztowa 29, mieszkanie 11. zdw 97 272
Pokój Wierszbiecice 59, I, lewo. zdw 97 267
Tanio panience wspólny elektryczność, Kantaka 8, mieszkanie 7. zdw 97 265
Paniom Józefa 6, mieszkanie 6. zdw 97 263
Inteligentni pokoje, Aleje Marcinkowskiego 1, II, 7. zdw 97 262
Pokój plac Nowomiejski 5, III, wejście ogrodowe, mieszkanie 20. zdw 97 261
Dwuosobowy panom, Słowackiego 24, I, lewo. zdw 97 233
Centrum pokój lepszy, Kreta 4, III, prawo. zdw 95 232
Półwiejska 2, mieszkanie 6, utrzymaniem, częściowo, 1-3, pianino. zdw 97 231
Pokój 2 panom zaraz, św. Marcin 52/53, mieszkanie 9. zdw 97 229
Pokój na dwie osoby lub małżeństwo, Matejki 6, mieszkanie 11. zdw 97 228
Pokoje frontowe, elektryczność, Wielkie Garbary 53, mieszkanie 11. zdw 97 223
Niekrepujący Półwiejska 33a, Sollich. zdw 97 219
Pokój Wrocławska 98, II, mieszkanie 31. zdw 97 189
Wąły Król, Jadwigi 2 dwu - jednosobowy, mieszkanie 3. zdw 97 165
Niekrepujący pokój światło elektryczne, blisko Kaponierzy, Bukowska 9, parter. zdw 97 175

Kraszewskiego 19, III, prawo. zdw 97 160
Dwuosobowy Szymańskiego 9, III, prawo. zdw 97 170
Pokój umeblowany, Kopernika 7, parter. zdw 97 161
Pokój słoneczny 2 panom zaraz, Wąły Król, Jadwigi 2a, II, piętro. zdw 97 182
Mały pokój, Romana Szymańskiego 8, mieszkanie 8. zdw 97 184
Mniejszy pokój, elektryczność, Matejki 66, mieszkanie 7. zdw 97 186
Niekrepujący zamocnemu panu, utrzymanie, opranie, Kreta 6, mieszkanie 8. zdw 97 187
Korzystnie dwuosobowy, jednosobowy, utrzymaniem, bez, Matejki 1, mieszkanie 4. zdw 97 183
Pokoik Górna Wilda 67, m. 7. zdw 97 286
Jednosobowy pościel pożądana, Wszystkich Świętych 4, II, lewo. zdw 97 285
Dwuosobowy Jeżycka 43, m. 7. zdw 97 281
Małżeństwu elektryczność, kuchnia tanio, Mostowa 5, mieszkanie 11. zdw 97 277
Pokój Sw. Józefa 6, parter, lewo, front. zdw 97 275
Ladny pokój, Kopernika 6, III. zdw 97 191
Pokój dwuosobowy niekrepujący wolny, Strzelecka 13, m. 16. zdw 97 193
Pokój meski, stylowy, jak nowy, tanio Stanisław, Nowa 2. rw 3942
Pokój Szewska 13, mieszkanie 7. rw 3930
Pokój ciepły, elektryczność, Wielkie Garbary 41, mieszkanie 3. rw 3929
Pokój Młyńska 12a, mieszkanie 10. zdw 97 254
12 SZUKA POKOJU
Od 10 względnie 15 stycznia poszukuję ładnego pokoju z osobnym wejściem Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 95 150
Skromnego pokoju kawaler spokojny, urzędnik, Oferty Kurjer Poznański zdw 96 850
Próżnego pokoju poszukuje śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 965
Poszukuje pokoju umeblowanego z używaniem pianina w pobliżu dworca kolejowego Oferty Kurjer Poznański pod zdp 96 891
Pani poszukuje pokoju. Kurjer Pozn. zdw 96 926
Pokoju ładnego niekrepującego, dobrem utrzymaniem korzystnie, centrum Jeżyca poszukuje pan Oferty warunki Kurjer Poznański zdw 96 934
Pokoju słonecznego, dobrze umeblowanego (elektryczność) szuka w śródmieściu starszy kawaler. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 904
Pokoju w centrum, elektryczność, cena. Oferty Kurjer Pozn. zdw 96 900
Pokoju dobrze umeblowanego najchętniej u samotnej osoby szuka starszy pan. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 905
Pokoju próżnego młodzi bezdzietni małżeństwo (kolejarz). Oferty Kurjer Poznański zdw 97 028
Młode małżeństwo poszukuje od 1. 1. umeblowanego pokoju z używaniem kuchni. Spieszne zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 97 094
Pokoiku Solacz - Jeżyca, paniaka. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 092
Małżeństwu solidni poszukują pokoju z utrzymaniem kuchni. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 97 837
Absolwent uniwersytetu poszukuje słonecznego, zacisznego pokoju w okolicy Matejki. Łaskawe spieszne oferty Kurjer Pozn. zdw 2 252
Komfortowego pokoju, centrum, utrzymaniem, poszukuje zaraz pan na stanowisku. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański pod zdw 97 061

Inteligentna próżnego pokoju z używaniem kuchni. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 97 308
13 LOKALE
Lokal handlowy narożnik bardzo ruchliwej ulicy, 2 duże okna wystawowe, w tej samej posesji Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa „Kolejnik” w mieście 4 tysiące mieszkańców zaraz do wydzierżawienia. Oferty do Kurjera Pozn pod w 2222
Skład obszerny z przyległym 3 pokojowym mieszkaniem w dobrym punkcie przy kościele nadający się na wszystko, a szczególnie na rzeźnictwo, ubikacje na warsztat na dobrych warunkach od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia „Grand Cafe”, Jarocin. dw 2249
Pokoje nadające się na biura z meblami 4 bez do wydzierżawienia. Bieżących informacji udzieli Poznański Bank Ziemi, Aleje Marcinkowskiego 13, pokój 11. Pw 9 771-52.6
Skład duży z pokojem ul. Dąbrowskiego 4, wydzierżawie. Gospodarz. zdw 95 574
Pokój mniejszy na biuro, centrum, potrzebny Oferty Kurjer Poznański zdw 95 820
Skład duży z pokojem ul. Dąbrowskiego 4, wydzierżawie. Gospodarz. zdw 95 574
1-2 pokoje na biura lub mieszkanie zaraz wydzierżawie. Kantaka 5, m. 6. zdw 96 930
Ubikacje fabryczne, obszerna elektryczność, gaz, woda mieszkanie dla stróża, pokoje na biura do wydzierżawienia. Oferty Kurjer Pozn. zdw 96 971
Dwa pokoje na biuro wynajmę zaraz Szewska 13, parter, lewo. zdw 97 002
Na biuro pokój oddam św. Marcin 68, mieszkanie 4. zdw 97 243
Poszukuję zaraz jeden duży garaż na 3 samochody wraz z szepem blisko dworca. Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 97 324
Ubikacje warsztatowe, Kanalowa 13, parterowe, jasne zaraz do wynajęcia. Wiadomość Marsz. Pocha 78, m. 4 telefon 7606. rw 3933
14 DZIERZAWY
Do wydzierżawienia skład i I. piętro na cele handlowe przy ul. Gwarskiej 14 zdw 96 498
Wydzierżawie ca 250 mkw. ubikacji nadających się dla kowala stelmacha, ślusarza itd W. Wawrzyniak, Staszica 1. zdw 96 453
Wydzierżawie w powiatowym mieście Wlkp., w centrum miasta dobrze zaprowadzone Koncesjonowane Przedsiębiorstwo z różnymi zastępowaniami Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 96 033
Skład trześciczny mieszkaniem, czynsz miesięczny wynajmę gospodarz. Kwiecieński, Junikowo. zdw 96 963
Wstąpię jako wspólnik do przedsiębiorstwa samochodowego wzgl. wydzierżawie warszaty samochodowe. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 978
Dom czteropokojowy przynależnością, mając ogród małym mieście blisko Poznania wydzierżawie właściciel. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 048
Wydzierżawie probstwo 500 mórg, 3,75 bonitacji na 12 lat, z morgi półtora centnara, żywy, martwy inwentarz nadkompletny. Cena objęcia 14 000. Zgłoszenia „Dom Ziećca”, Poznań, Szkołna 6, III, piętro. zdw 97 178
15 UZDROWISKA
Zakopane w willi prywatnej, pięknie położonej wynajmuję pokoje bez utrzymania tygodniowo lub miesięcznie. Zgłoszenia Antoni Rose, Poznań, Nowa. zdw 96 988
20 LICYTACJE
Licytacja W dniu 30 grudnia r. b. o godz. 12.30 w ekspedycji towarowej Poznań (wolne tory, ubikacja magazynierów) odbędzie się publiczna licytacja i wagonu węzła drobnego 1a wagi 20.000 kg za natychmiastową zapłatą. Ekspedycja towarowa Poznań. zdw 97 813
21 ZGUBY
Zginął pies wilk czarny kolo Gazowni 24. 12. Oddać za wynagrodzeniem. Łukiewski, Staroleka Romana Maja 48. zdw 96 852/3

Branzoletkę pamiątkowa złota zgrabiam podczas pochodu lub w kościele św. Marcina 27 Grudnia między godziną 11-14 Znalazcę uprzejmie proszę o zwrot za wynagrodzeniem: Matejki 46, m. 9. zdw 97 010
Jadąc z Poznania do Kalisza dnia 12. b. m. zgubiłem portfel z listem wartościowym i 5 weksli protestowanych na zł 744. wystawca Walenty Matuszczak. Zbawczyń które unieważniłam. Lipmanowicz, Kalisz, Nowa 2. zdw 97 142
22 ROZMAITE
Fotografie do kart tramwajowych tamto. - Stolski, 27. Grudnia 5. zdw 96 570
Kusnierka dobra szyje taniej. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 870
Obrazy krakowskich artystów po wystawie tanio 3 Maja 3 podwórze. zdw 96 962
Kołnierzyk 0,15 praniem Pralnia, Piekary 3. Niegolewskich 8. zdw 96 815/6
Salon młód, pracownia sukien balowych wizytowych, wypraw ślubnych, gwarancja najprzedniejszych modeli. Żalobne zamówienie wykonuje w 24 godz Jankwscy Kreta 23. zdw 96 246/7
Oczka tanio zaciagam. Witkowska, Strzelecka 2. zdw 97 212
Krawcowa szyje elegancko szybko suknie od 8, poranniki 6 zł. Gwarna 18, mieszkanie 7. zdw 97 183
Administrację kamienicy przyjme Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 230
Kursy kroju szycia, dzieńne wieczorne metoda łatwa, nowoczesna. Szpotaniska, Marcin 18. zdw 97 305/6
Maskowe kostjumy wypożyczam oryginalne, tanie, nowe. Klimaszewska, Półwiejska 24, parter zdw 97 310
75 gr Manicure Kramarska 27, I. rw 3943
23 OZENKI
Panny do lat 30 przystojnej, tylko z lepszej rodziny poszukuje w celu matrymonialnym kawaler wiek średni, mały, nieścisła dyskrecja zapewniona. Łaskawe zgłoszenia anonimowo Kurjer Poznański zdw 96 263
Nauczyciel na samodzielnej posiadzie na wsi pozna panna przystojna, muzykalna i gospodarna. Pośrednictwo rodziny mile widziane. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 340
Kawaler 45 lat z uniwersyteckim wykształceniem posłubi panna właścicielka kamienicy lat 23-25 i ulokuje na jej nieruchomości 28 tys. zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 936
Wdowiec lat 49, piekarz, właściciel nieruchomości, pozna celem ożenku kobietę lat odpowiednich, możliwie bezdzietną. Wymagany majątek 20 000 zł do zupełnej spłaty pełnoletnich, już wyposażonych dzieci Zgłoszenia tylko poważnie myślących do Kurjera Poznańskiego zdw 96 987
Wspólniczki do gospodarstwa bogato urządzonego, z kapitałem kilku tysięcy - za gwarancją - poszukuje. Cel matrymonialny. Szczegółowe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 97 054
Kawaler lat 29, blondyn statowy leśniczy państw na Pomorzu. Poszukuje panny w celu matrymonialnym z posagiem od 8.000 zł. Pannie inteligentnej, religijnej, znającej się na gospodarstwie wiejskiem, zamłownianem do lasu uprasza się złożenie poważnych, szczegółowych ofert, ewentualnie z fotografią do Kurjera Pozn. zdw 97 276
24 NAUKA
Szkoła Tańca Antoszewskiego rozpoczyna nowe kursy. Ceny niższe. Zielona 8. Pw 9301-52.24
Kursy stenografii, pisanie maszyną kłesgowości 3 4 6 miesięczne rozpoczynam 4 stycznia Tyrzanowska, Strzelecka 33 i Poznańska 23/30 zdw 95 469
Lekcji stenografii udzielam tanio. Adres Kurjer Poznański zdw 96 921
Matura wszystkich typów komplety, osobno. Przygotowanie dokładne dobre wyniki, tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 939
Nauczycielka francuskiego, muzykalna poszukuje pokoju w zamian lekcji. Kurjer Poznański zdw 96 927
Matematyki fizyki udziela profesor. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 900

Kursy kroju - szycia damskiego. Nowak, Wrocławska 35. dw 1903
Kursy stenografii, pisanie na maszynie rozpoczynam 5 stycznia, Kantaka 1. zdw 96 036
Maturzysta udziela korepetycji. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 042
Szkoła tańców Mikołajczak - Kledecka Pocztowa 29, na Bał Maskowy, sobota, 2 stycznia wydaje karty wstępu. Pw 9 777-52.26
25 MUZYKA
Duet potrzebny. Oaza, Dąbrowskiego 53/55. zdw 96 859
Lekcji fortepianu udzielam. Można także ćwiczyć każdego czasu. Wierszbiecice 6 m. 6. zdw 96 877
Pianisty akordeonem poszukuje dziennie 9 zł, całkowite utrzymanie od zaraz. Zgłoszenia Cukiernia Warszawska, Krotoszyń, Rynek. zdw 97 255
Na fortepianie udzielam lekcji gruntu i sumiennie. Ulica św. Józefa 9a, m. 1. zdw 96 843/4
Potrzebny pianista akordeon do zespołu (reperatura). Kawiarnia „Esplanade”, Leszno. nw 7 783
Lekcji gry na skrzypcach, mandolinie, gitarze. W Jankowiak, naucz. muzyki, Rybaki 20. zdw 97 325
Skrzypek saksofon, tenor z trąbką, wolonczelista saksofon, alt, sopran, pużon wolni Jankowski, Inowrocław, Królowej Jadwigi 37. zdw 97 143
26 ROZRYWKA
Przyjemny pobyt w „Morskim Oku”, Młyńska 3. Koncert separatki zdw 96 216
Kino „Corso” Jego najlepszy druh z Harry Peelem zdw 96 829
Kino „Orzeł” św. Marcin 18. „Noc zniszczenia”, sensacja z Tim Mc. Coyem zdw 97 093
Mistrz Kiepara Jan będzie na wielkim balu Sylwestrowym w Bazarze? Bilety u p. Szejnbrowskiego ul. Gwarna, tel. 56-33. zdw 97 246
27 SZUKA PRACY
Zgłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.
Mistrz kołodziejski z długoletnią praktyką, pierwszorzędne świadectwa szuka posady od 1. IV. 1932 w większym majątku. Narzędzia własne z uczniem i zaciągnikami Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 94 524
Młody emeryt obejmie pracę biurową, woźnego, portjera. Wykonuje wszelkie remonty domowe. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 96 783
Starsza dziewczyna wiejska do wszystkiego poszukuje posady do skromnego domu od 1. 1. 1932 lub od 15. 1. 32. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 849
Stróżostwa w lepszym domu lub willi poszukuję, znam wszelkie reparacje domowe, ogrzewanie windy, prace ogrodowe. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 96 831
Dziewczyna poszukuje posady do wszelkich prac domowych jako początkująca. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 881
Magister farmacji z kilkoletnią praktyką poszukuje posady. Referencje pierwszorzędne. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 906
2 000 kaucji złożyć w poważnym przedsiębiorstwie na otrzymaną posadę podróźniczą, woźnego, inkasenta, magazyniera. Jestem kupcem z zawodu. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 96 920
Buchalterka, korespondentka biegle pisząca na maszynie dzielna, młoda siła poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 910
Sekretarz adwokacko - notarialny, dobre świadectwa, referencje szuka posady, także przedsiębiorstwo lub instytucji. Skromne wymagania. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 96 904
Panna dobrze polecona poszukuje posady do dzieci. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 900

Gospodyni samodzielnie szuka posady zaraz lub później najchętniej w internacie. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 032
Paniąka inteligentna, znająca wszelkie prace, dobrze gotująca, przyjmie od pierwszego stanowiska gospośki lub do dzieci. Pierwszorzędne polecenia. Oferty Kurjer Pozn. zdw 96 944
Żelazniak dzielny fachowiec, dobra praktyka szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 935
Gospodyni - kucharka w średnim wieku, znająca dobre gotowanie z dobrymi świadectwami, szuka posady od 1. 1. lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 931
Inteligentna paniąka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 924
Gospodyni w starszym wieku, poszukuje posady od 1. 1. w majątku lub postawie. Kręta 4, m. 16, Urbańska. zdw 96 951
Kucharka poszukuje posady do hotelu lub Kasyna Oficerskiego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 957
Gospodyni - kucharka w starszym wieku znająca wykwintną kuchnię sumienna uczciwa, z dobrej rodziny poszukuje samodzielnej posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 96 956
Kto przyjmie inteligentną do składu piekarskiego na roczną praktykę bez wynagrodzenia, utrzymaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 989
Dziewczyna do wszystkiego z gotowaniem przyjmie posadę od 1. Wierszbiecice 17 Grzesiak. zdw 96 966
Poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 009
Sierota poszukuje posady do wszystkiego bez gotowania. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 033
Posługaczka sierota, młoda uczciwa, pracowita poszukuje posady na przed południe. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 037
Paniąka do bufetu szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 013
Dziewczyna poszukuje posady bez gotowania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 018
Dziewczyna uczciwa, samodzielnie gotowaniem, dobremi świadectwami szuka posady w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 020
Paniąka z ukończeniem IV Wydziałowej poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 022
Książkowie emeryt poszukuje posady ewentl. za utrzymanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 027
Pomocnik fryzjerski poszukuje posady od zaraz. - Oferty Kurjer Poznański zdw 97 066/7
Posługaczka szuka posady przed południem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 070
Posługi poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 038
Posługaczka poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 213
Szofer kowal maszynista kawaler szuka posady od zaraz, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 215
Dziewczyna uczciwa, szuka posady lub posługi. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 97 226
Poszukuje posady uczciwej. Oferty Kurjer Pozn. zdw 97 204
Służąca szuka zaraz posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 113
Posługaczka przyjmie posadę, dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 110
Kelnier 200 zł kaucji złożyć, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 278
Stenotypistka początkująca z własną maszyną poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 972
Książkowie dzielny i bilansista znający się na wszelkich pracach biurowych oraz pisanie na maszynie szuka posady od zaraz Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 96 935
Urzędnik gospodarczy kawaler lat 29 z praktyką w majątkach buraczano-hodowlanych, obecnie na osobnym folwarku, wskutek zmiany administracji poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 144

Posługi
całodziennej z praniem poszukuje 20 zł miesięcznie. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 000

Posługaczka
uczciwa poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 955

Młoda
dziewczyna z gotowaniem poszukuje posady od 1. 1. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 992

Dziewczyna
gotowaniem do wszystkiego własną pościelą szuka posady od 1. 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 240

Dziewczyna
znająca gotowanie i wszelką pracę poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 239

Dziewczyna
poszukuje posady w okolicy Łazarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 238

Na gwiazdkę
strykioty własnej wytwórni, poręczny rekawiczki szale najlepsze gatunki, ceny znacznie niższe. Dom Trykotaży Maria Grabowska, Maszalarska 6 naprzeciw kościoła Salezjanów Proszę zwracać na firmę!!! Pp 9 344-53.223

Gramofon
szafkałowy lepszy tanio sprzedam. Słowackiego 48, miesz. 6, j. p. 2 203

Młynarz
kawaler, prima świadectwa poszukuje posady w młynie handlowym lub gospodarczym. Łaskawe zgłoszenia Kurjera Poznański zdw 97 234

Uczennica
z prowincji, lat 18 z porządnej rodziny wyuczy się chętnie w składzie rzeźnickim. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 292

Bufetowa
z prowincji, młoda, rzetelna, miła poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 293

Dziewczyna
poszukuje posady do samotnej osoby, zależy mi na stałej i dobrej posadzie. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 97 297

Dziewczyna
młoda szuka posady z gotowaniem do małej rodziny, dobre polecenia. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 299

Dziewczyna
skromna szuka posady do wszystkiego do 2-3 osób. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 300

Sierota
poszukuje pracy do wszystkiego, bez gotowania — zaraz albo 1 stycznia. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 056

Szukam
posługi, jako przychodnia, do lepszego państwa na pół lub cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 055

Starsza
służąca poszukuje posady z praniem i prasowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 080

Poszukuję
posady kasierej, kierowniczej biurowej, ekspedjentki, kilkolatnią praktyką. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 062

Zarządzająca
z gotowaniem, chów drobiu, ogrodnictwo, przyjmie posadę na plebanji lub samotnej osoby. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 331

Dziewczyna
czysta, dobrymi poleceniami, z gotowaniem i do wszystkich prac domowych zaraz lub od 1. szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 111

Krawcowa
piewszorządna poleca się w dom lub do magazynu. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 118

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Kobieto nie grzesz”
Aurora: „Tom Mix” i „Rycerz bez skazy”
Colosseum: „Rango”
Corso: „Jego najlepsze druh”
Edison: „Taniec wśród serc”
Harfa: „Ausotazja”
Kapitol: „Gniazdo miłostek”
Metropolis: Krwawy wschód.
Rewja: „Halo, do widzenia”
Nowości: „Świat cudów i sławy”. Na scenie wielka rewja p. t. „Elektryczna miłość”
Odeon: „Na Zachodzie bez zmian”
Orzeł: „Noc zniszczenia”
Roxy: „Tarczan i złoty lew”
Renaissance: „Starek przemysłowców”
Słońce: „Ben-Hur”
Tęcza: „Męczennic małżeństwa”
Wilsona: „Dzika orchidea”

Panienska
ze znajomością pracy domowej, szycia, szuka posady lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 119

Gospodyni
z dobrem gotowaniem, siła pierwszorządna, poszukuje posady. — Kierzkowska, Grodziska 39, zdw 97 123

Dziewczyna
uczciwa, czysta z gotowaniem poszukuje posady od 1 stycznia. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 136

Dziewczyna
umiejąca dobrze gotować, dobre świadectwa, szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdw 97 135

Ogrodnik sofer
lat 35, żonaty, 1 dziecko, 20-letnią praktyką ogrodniczą i 10 letnią mechaniką-soferą, pierwszorządne świadectwa i referencje poszukuje zaraz lub później posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 335

Uczciwa
z gotowaniem i prasowaniem sztywnem. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 061

Służąca
uczciwa, z dobrymi świadectwami, szuka posady od 1. do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 216

Panienska
lat 20 z szkoła gospodarczą, praktyką, z znajomością robótek, wykwalifikowana w wychowaniu dzieci i wyreczeniu pani domu, dobre świadectwa, szuka odpowiedniej posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 199

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady od 1. stycznia do dwójga osób lub pomocy kucharki. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 179

Dziewczyna
poszukuje posady z dobrymi świadectwami i z poleceniem, najchętniej do prowadzenia domu samotnego lub do dwóch osób. Oferty Kurjer Poznański zdw 74 180

Ekspedjentka
sierota z branży cukierkiczej noszukuje posady, dobre polecenie bez wzajemnego wynagrodzenia. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 230

Poszukuję
posady od 1. lub 15 stycznia do prac domowych z szyciem, znam również gotowanie i prasowanie sztywniej bielizny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 279

Samotna
szuka zajęcia u samotnej osoby przy kucharzu lub kucharce. — Oferty Kurjer Poznański nr 3928

Wiejska
dziewczyna samodzielna, dobrze polecona poszukuje posady w religijnym domu od 1. 1. 32. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 248

Dziewczyna
sumienna i pracowita poszukuje posady od 1 stycznia. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 153

Uczciwa
pracowita posługaczka poszukuje posady z praniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 273

Osoba
35 lat, umiejąca gotować, szyc, prasować sztywna bieliznę, znająca dobrze język niemiecki, poszukuje posady lepszym religijnym domu, ewentl. do dzieci za małym lub bez wynagrodzenia, najchętniej zaraz. Łaskawe oferty Elżbieta Neldner, Stanisławie, poczta Korytowo (Pomorze), zdw 97 139

Rządca
samotny, lat 30, obeznany wszelkimi pracami wchodzącymi w zakres intensywnych gospodarstw zamilowany rolnik i hodowca, specjalista trzody poszukuje posady. Może złożyć 1.000 zł kaucji. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 140

Urzędnik
gospodarczy z kilkolatnią praktyką przyjmie jakakolwiek posadę, nawet bezpłatną. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 227

Dziewczyna wiejska
uczciwa, zna wszelkie prace domowe, poszukuje posady z gotowaniem do wszystkiego, najchętniej do dwójga osób od 1. 1. 32. lub od 15. 1. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 224

Księgowy
bilansista wytrawny poszukuje posady zakładu, reguluje księgi. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 221

Stenotypistka
znająca wszelkie prace biurowe, język niemiecki, szuka posady za skromnym wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 97 163

Posługaczka
poszukuje posady kilka razy w tygodniu, cały lub pół dnia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 97 167

Buchalterka
dziesięcioletnią praktyką, obeznaną we wszystkich systemach buchalteryjnych, praca biurowa i podatkowa, polskie, niemieckie, poszukuje posady zaraz najchętniej w majątku ziemskim. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 085

Dziewczyna
wiejska, czysta, z dobrej rodziny szuka posady od Nowego Roku do dzieci i wszelkiej pracy domowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 361

Sofer
mechanik - maszynista poszukuje od zaraz posady, może złożyć kaucji do 500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 804

Złóż kaucję
za otrzymanie posady ekspedjentki, bufetowej lub kelnerki, od Nowego Roku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 742

Kierownik cegielni
ukończona szkoła ceramiczna, 9 lat praktyki w większych zakładach ceramicznych, specjalność wyroby cienkościennie poszukuje posady zaraz lub później Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 96 253/4

Panienska
inteligentna, wykształcona szuka posady freblanki za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 676

Początkująca
biurowa z 2 letnią szkoła handlowa poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 677

Panna
w średnim wieku, poszukuje posady od 1. 1. lub później do wszelkich prac domowych może również zastąpić w składzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 755

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 597

Kucharka
młoda poszukuje posady zaraz lub 1 stycznia. Miejsce wolne obywatelna. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 690

Służąca
poszukuje posady z gotowaniem z dobrymi świadectwami z poleceniem do wszystkiego zaraz lub 1 stycznia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 697

Na Sezon Balowy
Maski
Wachlarze
Torebki brokatowe
Kwiaty
poleca tanio
KALAMAJSKI.
Pw 9 778/79-52.28

Dziewczyna
do wszystkiego szuka posady u dwójga państwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 735

Zarządczyni
poszukuje posady od 1. 1. 32 roku do wyreczenia pani domu lub do samotnej osoby. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 727

Wiejska
uczciwa dziewczyna, cokolwiek gotowania, poszukuje od 1 stycznia posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 431

Dziewczyna
samodzielnie gotująca poszukuje posady w lepszym domu od 1. 1. Oferty Kurjer Poznański jw 2 205

Praczką
sumienna szuka prania w lepszych domach. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 698

Dziewczyna
poszukuje zaraz posady lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 718

Poszukuję
posady za spanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 723

Dziewczyna
młoda do wszelkich prac domowych poszukuje posady u religijnym państwie od 1. 1. 32 r. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 642

Służąca
starsza, religijna, pilna, uczciwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 601

Posługaczka
tania uczciwa Jeżyce lub okolice. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 638

Krawcowa
szuka posady w dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 687

Wybitny organizator
biuralista, były samodzielny kupiec, młody reprezentacyjny — godny zaufania, emerytowany porucznik-łotnik poszukuje posady. Może złożyć kaucję. Oferty Kurjer Poznański dw 1 940

Panna
przystojna, skromna, wydoskonaliła się w gotowaniu szuka posady bez wzajemnego wynagrodzenia. Oferty Oredownik zdw 96 967

Młodsza
panienka poszukuje posady w jakimkolwiek składzie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 594

Dziewczyna
z gotowaniem, 6-letnie świadectwo, dobrze polecona pragnie przyjąć posadę od 1. 1. 32. Zgłoszenia do Kurjera Poznański zdw 96 687

Służąca
gospośia gotowaniem do wszystkiego, uczciwa, zaufana, religijna do dwójga lub jednej osoby szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdw 96 741

Panienska
inteligentna, wykształcona szuka posady freblanki za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 676

Początkująca
biurowa z 2 letnią szkoła handlowa poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 677

Panna
w średnim wieku, poszukuje posady od 1. 1. lub później do wszelkich prac domowych może również zastąpić w składzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 755

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 597

Kucharka
młoda poszukuje posady zaraz lub 1 stycznia. Miejsce wolne obywatelna. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 690

Służąca
poszukuje posady z gotowaniem z dobrymi świadectwami z poleceniem do wszystkiego zaraz lub 1 stycznia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 697

Panienska
inteligentna, wykształcona szuka posady freblanki za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 676

Początkująca
biurowa z 2 letnią szkoła handlowa poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 677

Panna
w średnim wieku, poszukuje posady od 1. 1. lub później do wszelkich prac domowych może również zastąpić w składzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 755

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 597

Kucharka
młoda poszukuje posady zaraz lub 1 stycznia. Miejsce wolne obywatelna. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 690

Służąca
poszukuje posady z gotowaniem z dobrymi świadectwami z poleceniem do wszystkiego zaraz lub 1 stycznia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 697

Panienska
inteligentna, wykształcona szuka posady freblanki za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 676

Początkująca
biurowa z 2 letnią szkoła handlowa poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 677

Panna
w średnim wieku, poszukuje posady od 1. 1. lub później do wszelkich prac domowych może również zastąpić w składzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 755

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 597

Kucharka
młoda poszukuje posady zaraz lub 1 stycznia. Miejsce wolne obywatelna. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 690

Służąca
poszukuje posady z gotowaniem z dobrymi świadectwami z poleceniem do wszystkiego zaraz lub 1 stycznia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 697

Panienska
inteligentna, wykształcona szuka posady freblanki za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 676

Początkująca
biurowa z 2 letnią szkoła handlowa poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 677

Panna
w średnim wieku, poszukuje posady od 1. 1. lub później do wszelkich prac domowych może również zastąpić w składzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 755

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 597

Kucharka
młoda poszukuje posady zaraz lub 1 stycznia. Miejsce wolne obywatelna. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 690

Służąca
poszukuje posady z gotowaniem z dobrymi świadectwami z poleceniem do wszystkiego zaraz lub 1 stycznia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 697

Panienska
inteligentna, wykształcona szuka posady freblanki za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 676

Początkująca
biurowa z 2 letnią szkoła handlowa poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 677

Panna
w średnim wieku, poszukuje posady od 1. 1. lub później do wszelkich prac domowych może również zastąpić w składzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 755

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 597

Kucharka
młoda poszukuje posady zaraz lub 1 stycznia. Miejsce wolne obywatelna. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 690

Służąca
poszukuje posady z gotowaniem z dobrymi świadectwami z poleceniem do wszystkiego zaraz lub 1 stycznia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 697

Panienska
inteligentna, wykształcona szuka posady freblanki za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 676

Początkująca
biurowa z 2 letnią szkoła handlowa poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 677

Panna
w średnim wieku, poszukuje posady od 1. 1. lub później do wszelkich prac domowych może również zastąpić w składzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 96 755

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 597

Kucharka
młoda poszukuje posady zaraz lub 1 stycznia. Miejsce wolne obywatelna. Oferty Kurjer Poznański zdw 96 690

Służąca
poszukuje posady z gotowaniem z dobrymi świadectwami z poleceniem do wszystkiego zaraz lub 1 stycznia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 96 697

Służąca
do wszystkiego z dobrem gotowaniem do większego domu potrzebna od 1. 1. 1932 Marsz Focha 85 m. 2. zdw 96 983

Służąca
do wszystkiego potrzebna, młodszą z własną pościelą. Zgłoszenia ul. Dobrzyńska 3 m. 1. zdw 96 986

Garderobiana
silna, która już pracowała w garderobie zaraz. Adria, Plac Wolności 19. zdw 97 019

Dzielnia
praczką, prasowaczka potrzebna zaraz. Pralnia, Woźna 14. zdw 97 077

Dziewczyna
do wszystkiego, gotowanie, pranie, najchętniej wiejska zaraz potrzebna Grotzgera 13, m. 13. zdw 97 084

Bufetowa
zarazem dziewczyna z gotowaniem potrzebna Składowa 11. zdw 97 050

Obuwnika
pomocnika przymie. Półwiejska 16. zdw 97 096

Dziewczyna
młodsza, inteligentna, z prowincji, do wszystkiego, 2 osoby dziecko. Adres filja Poczta 20. zdw 97 095

Kierownika
z kapitałem 5 000 do mojego oddziału fabrycznego detalicznej sprzedaży artykułów męskich poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 96 976

Kierowniczką
gotówka 1 500 złotych poszukujemy. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 162

Posługę
z praniem, dobrze polecona, całodzienną. Skarbowska 11, m. 3. zdw 97 155

Dziewczyna
czysta, uczciwa, pracowita, gotowaniem do wszystkiego, dobrze polecona, potrzebna. Skarbowska 11, m. 3. zdw 97 154

Fryzjerka
potrzebna. Matejki 48/49. zdw 97 152

Kuśnierka
Oferty, podanie pensji Kurjer Poznański zdw 97 146

Kucharka
czysta, silna, z długoletnim świadectwami, umiejąca prac potrzebna. Glinkowa, Słowackiego 18. zdw 97 192

Fryzjerska
uczennica potrzebna Górna Władysława 52. zdw 97 185

Pannie
dam posadę biurową na prowincji za wyżywieniem 1.000—2.000 zł za zabezpieczeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 258

Kucharka
czysta, silna, z długoletnim świadectwami, umiejąca prac potrzebna. Glinkowa, Słowackiego 18. zdw 97 192

Fryzjerska
uczennica potrzebna Górna Władysława 52. zdw 97 185

Pannie
dam posadę biurową na prowincji za wyżywieniem 1.000—2.000 zł za zabezpieczeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 258

Kucharka
czysta, silna, z długoletnim świadectwami, umiejąca prac potrzebna. Glinkowa, Słowackiego 18. zdw 97 192

Fryzjerska
uczennica potrzebna Górna Władysława 52. zdw 97 185

Pannie
dam posadę biurową na prowincji za wyżywieniem 1.000—2.000 zł za zabezpieczeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 258

Kucharka
czysta, silna, z długoletnim świadectwami, umiejąca prac potrzebna. Glinkowa, Słowackiego 18. zdw 97 192

Fryzjerska
uczennica potrzebna Górna Władysława 52. zdw 97 185

Pannie
dam posadę biurową na prowincji za wyżywieniem 1.000—2.000 zł za zabezpieczeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 97 258

Kucharka
czysta, silna, z długoletnim świadectw